

Analiza impactului
noii directive europene privind accizarea
produselor
din tutun asupra consumatorilor români,
a pieței tutunului
și a stabilității veniturilor
bugetare din Romania

CUPRINS

Listă acronime.....	4
Lista figurilor	5
Lista tabelelor	6
1. Context general	7
1.1 Profilul economic al României.....	8
1.2 Reglementări în domeniul tutunului.....	13
a) Cadru legislativ european actual. Aspecte privind reglementarea accizei la țigarete	13
b) Concluziile evaluărilor asupra legislației europene actuale.....	14
1.3 Tabloul european al impozitării țigaretelor. Situația României.....	15
a) Principalii indicatori privind taxarea.....	15
b) Venituri colectate la bugetul de stat din acciza la produsele din tutun	24
c) Încasările la bugetul de stat din accizele la țigarete în Irlanda, Franța, Marea Britanie, Danemarca, Finlanda versus Polonia, Bulgaria, Croația, România	26
d) Consumul țigaretelor raportat la venituri și la prețul mediu de vânzare	29
2. Industria tutunului în România	34
2.1 Estimări pe baza situațiilor financiare recepționate de Ministerul Finanțelor	35
a) Evoluția numărului de companii și a numărului de salariați	35
b) Estimarea cifrei de afaceri netă a industriei tutunului – inclusiv comerțul cu amănuntul, și contribuție totală la bugetul general consolidat	40
c) Evoluția prețului la țigarete	43
2.2 Influența sectorului tutunului în economia românească. Analiza input-output pe baza modelului Leontief..	45
a) Date și metodologie	45
b) Rezultate	50
b1. Analiza multiplicatorilor de impact	50
b2. Analiza coeficienților tehnici.....	53
2.3 Impactul sectorului tutunului în PIB	57
a) Contribuția sectorului tutunului la formarea PIB.....	57
b) Contribuția sectorului tutunului la ocuparea forței de muncă	58
3. Elasticitatea cererii pentru țigarete în România	61
3.1 Piața legală de țigarete din România	62
3.2 Estimarea elasticității cererii pentru țigarete și impactul creșterii accizei asupra pieței legale	64
3.3 Estimări ale pieței totale și a pieței negre de țigarete din România.....	67
4. Impactul modificării accizei la țigarete în România.....	73

4.1. Stabilirea scenariilor de modificare a accizei la țigarete.....	74
4.2 Estimarea impactului creșterii accizei asupra consumului de țigarete de pe piața legală.....	76
4.3 Evoluția încasărilor din acciză la bugetul de stat pentru scenariile identificate.....	78
4.4 Impactul reducerii volumelor de produse din tutun comercializate pe piața din România asupra economiei românești	81
a) Impact asupra PIB-ului	81
b) Impact asupra ocupării forței de muncă	82
Bibliografie.....	84
Anexe.....	86

LISTĂ ACRONIME

ANAF – Agenția Națională de Administrare Fiscală

BAT – British American Tobacco (Romania) Trading Srl

CNSP – Comisia Națională de Strategie și Prognoză

MF – Ministerul Finanțelor

MPPC – cea mai populară categorie de preț, engl. *most popular price category*

PNRR – Planul Național de Redresare și Reziliență

TVA – taxa pe valoarea adăugată

UE – Uniunea Europeană

VAB – valoarea adăugată brută

WAP – prețul mediu per pachet de țigarete, engl. *weighted average price*

LISTA FIGURILOR

Figura 1.1. Taxe pe țigări în UE per pachet de 20 de țigări, mai 2022.....	16
Figura 1.2. Evoluția accizei specifice în Statele Membre ale UE, 2017 vs. 2021 (EUR/1000 țigarete).....	21
Figura 1.3. Evoluția accizei ad-valorem în Statele Membre ale UE, 2017 vs. 2021 (exprimată ca % din prețul de vânzare cu amănuntul, toate taxele incluse).....	22
Figura 1.4. Componenta specifică și cea ad-valorem în Statele Membre ale UE în 2021.....	23
Figura 1.5. Prețul mediu de vânzare și veniturile colectate la bugetul de stat în UE*, 2021.....	25
Figura 1.6. Veniturile din accize la țigarete raportate la prețul mediu de vânzare, 2011, 2017 și 2021.....	27
Figura 1.7. Evoluția prețului mediu și a veniturilor din acciza la țigarete.....	28
Figura 1.8. Veniturile din accize la țigarete raportate la prețul mediu de vânzare, 2011 vs. 2021.....	29
Figura 1.9. Accesibilitatea țigaretelor în statele din UE, ca procent al prețului mediu ponderat la țigarete din veniturile nete anuale*.....	30
Figura 1.10. Numărul de țigarete consumate raportat la prețul mediu de vânzare, 2015 vs. 2021.....	32
Figura 2.1. Cota de piață a companiilor cu cod CAEN 1200 – Fabricarea produselor din tutun.....	36
Figura 2.2. Cota de piață a companiilor cu cod CAEN 4653 – Comerț cu ridicata al produselor din tutun.....	38
Figura 2.3. Sumele virate la bugetul de stat de către companiile din industria tutunului.....	41
Figura 2.4. Structura încasărilor bugetare generate de industria tutunului pe categorii de taxe.....	42
Figura 2.5. Evoluția prețului MPPC, în perioada 2008-2016, România.....	43
Figura 2.6. Evoluția prețului mediu ponderat de vânzare cu amănuntul per pachet de țigarete, în perioada 2011-2021, România.....	44
Figura 2.7. Evoluția comparativă a prețului MPPC și a prețului mediu de contrabandă, România, 2008-2016.....	45
Figura 2.8. Principalele 10 industrii care furnizează inputuri pentru sectorul Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun.....	54
Figura 2.9. Contribuția sectorului Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun ca input în alte sectoare - primele 10 industrii.....	55
Figura 2.10. Principalele 10 industrii care furnizează inputuri pentru sectorul Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete.....	56
Figura 2.11. Contribuția sectorului Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete ca input în alte sectoare - primele 10 industrii.....	56
Figura 3.1. Cantitatea de țigarete pe piața legală (mld. buc.).....	62
Figura 3.2. Valoarea totală a vânzărilor de țigarete pe piața legală (mld. lei).....	63
Figura 3.3. Prețul mediu ponderat și consumul total de țigarete.....	64
Figura 3.4. Elasticitatea prețului estimată folosind cele două metode.....	66
Figura 3.5. Evoluția consumului ilegal de țigarete la nivel național, 2008-2022, România.....	69
Figura 3.6. Structura pieței negre a țigaretelor din România, 2019 și 2022.....	71

LISTA TABELELOR

Tabel 1.1. PIB/locuitor la paritatea puterii de cumpărare, ca % din media UE.....	9
Tabel 1.2. Principalii indicatori macroeconomici pentru România.....	10
Tabel 1.3. Indicele de disparitate al câștigului salarial mediu net față de media națională, %.....	11
Tabel 1.4. Principalii indicatori privind taxarea în statele membre ale UE, 2021 vs. 2017.....	18
Tabel 1.5. Comparatie 2021 vs. 2011, preț mediu de vânzare al țigaretelor și veniturile la acciza din țigaretete	28
Tabel 1.6. Evoluția consumului de țigaretete.....	31
Tabel 2.1. Multiplicatorii pentru sectorul de activitate Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun.....	52
Tabel 2.2. Multiplicatorii pentru ramura de activitate Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete.....	53
Tabel 2.3. Impactul sectorului tutunului în PIB în anul 2020.....	58
Tabel 2.4. Impactul sectorului tutunului la ocuparea forței de muncă în anul 2020	59
Tabel 3.1. Rezultatele modelului de regresie (1)	65
Tabel 3.2. Rezultatele modelului de regresie (2)	66
Tabel 4.1. Evoluția prețului mediu de vânzare și al accizei minime	75
Tabel 4.2. Calendarul majorării accizei la țigaretete până în 2026, adoptat de Guvern.....	76
Tabel 4.3. Impactul creșterii accizei asupra consumului de țigaretete luând în calcul venitul consumatorului	77
Tabel 4.4. Efectele de runda întâi asupra încasărilor bugetare ca urmare a modificării accizelor	79
Tabel 4.5. Contribuția sectorului tutunului la formarea PIB în anul 2022	81
Tabel 4.6. Contribuția sectorului tutunului în formarea PIB pentru scenariile considerate.....	82
Tabel 4.7. Contribuția sectorului tutunului în ocuparea forței de muncă pentru scenariile considerate.....	83

The background features a complex arrangement of 3D cubes in various shades of blue and white. The cubes are scattered across the frame, creating a sense of depth and movement. Some cubes are in sharp focus, while others are blurred in the background. The lighting is soft, casting gentle shadows and highlights on the surfaces of the cubes.

1.

CONTEXT GENERAL

a) Date generale

România este a 12-a cea mai mare economie europeană, cu o valoare nominală a PIB-ului de 286,4 mld. euro în anul 2022, ceea ce reprezintă 1,8% din PIB-ul total al celor 27 State Membre ale UE. Dacă ținem cont de costului relativ al vieții și valoarea inflației, PIB-ul României la paritatea puterii de cumpărare s-a situat la valoarea de 459,85 milioane, a șaptea cea mai mare valoare din UE-27 în anul 2021, conform ultimelor date disponibile ale Eurostat¹, adică 3,16% din PIB-ul total al UE. România prezintă și a șasea cea mai însemnată piață la nivel european, evaluată din punct de vedere al dimensiunii populației (aprox. 19 mil. locuitori în anul 2022).

Nivelul de trai s-a majorat în perioada 2007-2021, România înregistrând o valoare a PIB/locuitor de 24.043 euro la paritatea puterii de cumpărare în anul 2021, de peste două ori mai mare decât în anul aderării la UE. Cu toate acestea, valoarea este a 22-a cea mai mare dintre Statele Membre, semnificativ sub media UE-27 de 32.444 euro, ceea ce indică menținerea, în continuare, a unui nivel de trai modest.

b) Disparități de dezvoltare la nivel regional

Evoluția anuală în general mai bună a PIB-ului în România comparativ cu media UE începând de la momentul aderării a fost printre motivele care a condus la creșterea standardului de viață. Nivelul PIB/locuitor la paritatea puterii de cumpărare s-a situat la

Ca structură economică, industria și construcțiile au contribuit cu 26,7% la formarea PIB în anul 2021², urmate de activitatea de comerț (18,6%). Agricultură continuă să aibă o pondere importantă în PIB (4,5%) comparativ cu media europeană. Sectorul serviciilor a fost cel care a impulsionat activitatea economică, reprezentând principalul motor de creștere economică în 2021. Pe partea de utilizări, consumul deține cea mai mare contribuție la formarea PIB (80,2% în anul 2021) și a fost principalul responsabil de creșterea economică, contribuind cu 5,3% la dinamica PIB.

România este o economie deschisă, puternic influențată de dinamica economiilor europene, cu care desfășoară peste 70% din activitatea de comerț internațional. În plus, România este considerată o economie cu un grad ridicat de complexitate și sofisticare. Indicele Complexității Economice dezvoltat de Universitatea Harvard poziționează România pe locul 19 la nivel mondial³ ca urmare a diversității și a cunoștințelor integrate în produsele exportate.

74% din media UE, conform ultimelor date disponibile ale Eurostat pentru anul 2021, în creștere semnificativă de la 44% din media UE în anul 2007. Cu toate acestea, se remarcă diferențe importante de dezvoltare în teritoriu, ceea ce denotă disparități regionale

¹ Accesat martie 2023.

² INS, https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/pib_2021r_semidef.pdf

³ În anul 2020, conform ultimelor date disponibile ale Center for International Development at Harvard University <https://atlas.cid.harvard.edu/rankings>

semnificative. Singura dintre cele opt regiuni de dezvoltare care a obținut un nivel al standardului de viață superior mediei europene este București-Ilfov, cu o valoare a PIB/locuitor la paritatea puterii de cumpărare de 166% din media UE, pe locul 15 în topul celor mai dezvoltate regiuni europene NUTS-3 în anul 2021. Nivelul de dezvoltare al următoarelor regiuni nu ajunge nici la jumătatea celui înregistrat de București-Ilfov, toate având un nivel de dezvoltare mai redus decât media europeană. Astfel, pe locul doi se află regiunea Vest, cu un PIB/capita la

paritatea puterii de cumpărare de 75% din media UE, urmată de regiunea Centru (71%) și regiunea Nord-Vest (70%). Cea mai slab dezvoltată regiune este Nord-Est (49% din media UE), celelalte trei regiuni având nivele de dezvoltare asemănătoare, situate între 57-59% din media UE (Tabel 1.1). Deși se constată progresul tuturor regiunilor din România în ultimii 15 ani, ritmul de recuperare a decalajului de dezvoltare în privința celor mai slab dezvoltate regiuni este greoi comparativ cu restul regiunilor din România.

Tabel 1.1. PIB/locuitor la paritatea puterii de cumpărare, ca % din media UE

Regiune	2007	2021	Diferență (pp)
București - Ilfov	99	166	67
Vest	47	75	28
Centru	43	71	28
Nord-Vest	41	70	29
Sud-Est	35	59	24
Sud-Vest Oltenia	32	58	26
Sud - Muntenia	35	57	22
Nord-Est	27	49	22

Sursa datelor: Eurostat

c) Principali indicatori economici și evoluția acestora

Dinamica PIB arată o evoluție în general mai bună a României față de media UE⁴ în ultimii ani, cu excepția anului 2021 (Tabel 1.2). Deși afectată de pandemia de Coronavirus, ceea ce a condus la o contractare a activității economice cu 3,7% în anul 2020, aceasta a fost mai puțin pronunțată decât în UE (-5,7%), pe fondul unei dimensiuni mai reduse a sectorului turistic și hotelier. Activitatea

economică s-a redresat complet în anul următor, la nivelul de dinaintea pandemiei, însă creșterea economică a fost ulterior afectată de războiul din Ucraina și de criza energetică. Totuși, ritmul de creștere s-a menținut superior celui din UE în special ca urmare a eliminării restricțiilor și revenirii tuturor activităților economice la capacitate normală de funcționare.

⁴ Aici și în cele ce urmează de vom referi la cele 27 de state membre ale UE (fără Marea Britanie).

Pe parcursul celor 15 ani ca membră a UE, România a cunoscut o dezvoltare economică susținută, valorificând avantajele pieței unice, astfel încât valoarea PIB s-a dublat (creștere de 2,24 ori), similar creșterii importanței în PIB-ul UE (pondere PIB-ului României în PIB-ul UE a crescut de 1,85 ori) comparativ cu situația existentă în anul 2007.

În general, evoluția PIB a fost preponderent influențată de evoluția consumului. Dinamica investițiilor și impactul lor în formarea PIB s-a aflat mai degrabă sub spectrul lipsei de predictibilitate. Accesul României la fondurile UE disponibile prin Cadrul Financiar Multianual și Fondul de Redresare și Reziliență pot crește amprenta investițiilor în economie, însă este necesară îmbunătățirea capacității administrative pentru creșterea absorbției și implementarea eficientă a reformelor și investițiilor asumate.

Pe fondul multiplelor crize din economia internațională la momentul actual, al confruntării cu un nivel ridicat al inflației și al

unei incertitudini generalizate, prognozele indică o încetinire a creșterii economice până la 2,5% în anul 2023 (conform Comisiei Europene), și o ușoară revenire la 3% în anul 2024.

Tabel 1.2. Principalii indicatori macroeconomici pentru România

		2019	2020	2021	2022*	2023*	2024*
PIB (modificare anuală)	România	3,9	-3,7	5,1	4,5	2,5	3
	UE	1,8	-5,7	5,4	3,5	0,8	1,6
Rata inflației (modificare anuală)	România	3,9	2,3	4,1	12	9,7	5,5
	UE	1,4	0,7	2,9	9,2	6,4	2,8
Deficit bugetar (% PIB)	România	-4,3	-9,2	-7,1	-6,5	-5	-4,8
	UE	-0,5	-6,7	-4,6	-3,4	-3,6	-3,2
Deficit de cont curent (% PIB)	România	-6	-6,3	-7,5	-9,1	-8,8	-8,4
	UE	2,6	2,6	3,1	1,1	1,4	1,9

Sursa datelor: Comisia Europeană (2023) pentru PIB și rata inflației, Comisia Europeană (2022) pentru deficit bugetar și deficit de cont curent

Notă: valorile marcate cu * reprezintă prognoze.

Evoluția câștigului salarial mediu net la nivelul economiei românești a fost pozitivă în anul 2022, în creștere cu 11,3% față de anul anterior, pe fondul majorării salariului minim, a detensionării pieței și a extinderii unor facilități fiscale în anumite sectoare. Presiunile inflaționiste au afectat însă puterea de cumpărare a salariaților. Salariul real s-a diminuat cu 2,2% comparativ cu anul anterior și își va relua creșterea marginal (1,7%) din anul 2023, conform prognozelor Comisiei Naționale de Strategie și Prognoză (2023a).

Diferențele la nivel regional în privința câștigului salarial mediu net lunar rămân semnificative. Astfel, în regiunea București-Ilfov, nivelul salariului reprezintă 133,3% din media națională, comparativ cu regiunea Sud-Est, unde se înregistrează cel mai scăzut nivel, de 84,2% din media națională, conform prognozelor pentru anul 2023 ale Comisiei Naționale de Strategie și Prognoză (2023b). De altfel, cu excepția București-Ilfov, nivelul salariului se situează sub media națională în toate celelalte regiuni (Tabel 1.3).

Tabel 1.3. Indicele de disparitate al câștigului salarial mediu net față de media națională, %

Regiune	2021	2022	2023	2024
Nord - Est	88,2	88,1	88,1	88,2
Sud - Est	84,4	84,2	84,2	84,2
Sud Muntenia	88,5	87,6	87,0	86,5
Sud - Vest Oltenia	86,5	86,2	86,6	87,1
Vest	97,0	97,1	97,2	97,4
Nord - Vest	93,8	94,2	94,4	94,6
Centru	92,3	92,7	92,8	92,9
București - Ilfov	134,0	133,7	133,3	132,8

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Inflația va continua să erodeze veniturile și să reprezinte una dintre principalele provocări pe termen mediu. Nivelul ridicat al inflației în România (12% în anul 2022, peste nivelul mediu al UE în toată perioada analizată) este influențat, în primul rând, de șocurile la nivel global amplificate și prelungite de războiul din Ucraina și sancțiunile ulterioare, care au generat creșteri de prețuri pe partea ofertei la utilități, combustibili și produse alimentare, concomitent cu blocajele persistente în lanțurile de producție și aprovizionare, ceea ce a condus la noi creșteri de prețuri la produsele alimentare. Cele mai mari majorări

de prețuri în România în anul 2022 au fost înregistrate la energie, gaz și produse alimentare. În vederea contracarării efectelor negative ale inflației, Banca Națională a României a crescut gradual, pe parcursul anului 2022, nivelul dobânzii de politică monetară.

În privința **deficitului bugetar**, România se află sub incidența Procedurii de Deficit Excesiv, luându-și angajamentul de a reduce gradual deficitul bugetar sub nivelul de 3% din PIB până în anul 2024. Situația deficitului s-a îmbunătățit treptat în ultimii ani, iar pentru

anul 2022 Comisia Europeană prognozează un nivel de 6,5% din PIB, însă prognozele pe termen mediu nu întrevăd atingerea pragului de 3% în anul 2024, în contrast cu așteptările și angajamentele ferm asumate de Guvern (Ministerul Finanțelor, 2022). În orice caz, eforturile de consolidare fiscală vor fi semnificative în contextul trasat de presiunile bugetare și turbulențele din mediul internațional (Consiliul Fiscal al României, 2022). Prin urmare, sprijinul oferit de Guvern populației și companiilor este limitat, ceea ce crește nevoia eficientizării investițiilor publice în economie cu scopul de a contracara efectele socio-economice ale pandemiei și a contribui la reducerea disparităților regionale.

În plus, România înregistrează o problemă cronică în privința colectării veniturilor la bugetul de stat. Nivelul veniturilor colectate în anul 2022 s-a ridicat la 33,1% din PIB, conform datelor furnizate de Comisia Europeană, al doilea cel mai mic din UE (după Irlanda) și semnificativ sub media europeană de 46,4%, fără a fi constatate îmbunătățiri semnificative în ultimii ani. Deși una dintre reformele asumate prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) se referă la digitalizarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală, rezultate satisfăcătoare sunt așteptate mai degrabă pe termen mediu decât imediat.

România continuă să înregistreze cel mai mare **deficit de cont curent** în rândul statelor din regiune, și al doilea cel mai mare din UE, la

un nivel de 9,1% din PIB conform prognozelor pentru anul 2022, în condițiile în care media contului curent al UE se află în excedent pentru perioada considerată. Evoluția din ultimii ani evidențiază o înrăutățire a poziției externe a României, mult peste limita inferioară stabilită de Comisia Europeană drept indicator de performanță pentru statele membre, de -4% din PIB ca medie a ultimilor 3 ani, cu perspective de ușoară îmbunătățire pe termen mediu. Situația este cauzată atât de contextul internațional (războiul din Ucraina, criza energetică și perturbările din lanțurile de aprovizionare sau comerciale), cât și de scăderea competitivității la export a României. De fapt, soldul negativ al balanței comerciale este principalul determinant al deficitului de cont curent, România confruntându-se sistematic, în ultimii ani, cu o dinamică mai accelerată a importurilor decât a exporturilor.

România dispune de 31,5 miliarde euro reprezentând **fonduri europene** furnizate în noul Cadru Financiar Multianual 2021-2027 și de alți 29,2 miliarde euro (din care 14,24 miliarde euro sub formă de granturi și 14,94 miliarde ca împrumuturi) prin PNRR. Sumele sunt destinate reformelor în diverse domenii și, mai mult decât atât, pot încuraja apetitul pentru investiții al sectorului privat creând un efect de multiplicare în economie tradus prin creșterea nivelului de trai și majorarea contribuțiilor la bugetul statului.

1.2 REGLEMENTĂRI ÎN DOMENIUL TUTUNULUI

A) CADRUL LEGISLATIV EUROPEAN ACTUAL. ASPECTE PRIVIND REGLEMENTAREA ACCIZEI LA ȚIGARETE

La momentul actual, legislația europeană aplicabilă produselor din tutun este prelucrată de Directiva 2011/64/EU⁵ privind structura și cotele accizelor aplicate tutunului prelucrat, care stabilește cadrul fiscal comun pentru produsele din tutun, în vigoare de la 1 ianuarie 2011. Cu scopul de a asigura buna funcționare a pieței interne, a evita crearea de condiții care pot conduce la denaturarea concurenței și de a asigura protecția sănătății, principalele aspecte reglementate de directivă vizează:

- Definirea categoriilor de produse din tutun supuse accizării.
- Armonizarea structurii accizelor aplicate produselor din tutun, care are în vedere: (1) obligația de a percepe atât acciză specifică, cât și o acciză ad-valorem, și (2) posibilitatea de a percepe o acciză minimă, când suma accizelor specifice și ad-valorem scade sub un prag stabilit, care este definit la nivel național.
- Stabilirea unor rate minime de acciză pentru diferite categorii de produse din tutun.

O anumită convergență a prețurilor este considerată necesară pentru a reduce contrabanda care poate fi generată de diferențele de prețuri dintre țări. Prin urmare, în mod specific, taxarea Țigaretelor include o componentă specifică, calculată pe unitatea de produs, și o componentă ad-valorem, proporțională, bazată pe prețul de vânzare cu amănuntul, incluzând toate impozitele.

La momentul actual, valoarea accizei aplicate Țigaretelor cuprinde⁶:

- Componenta specifică care se situează între 7,5% și 76,5% din sarcina fiscală totală, exprimată ca sumă fixă la 1000 de țigaretete.
- Componenta ad valorem exprimată ca procent din prețul maxim de vânzare cu amănuntul.

În plus, acciza totală trebuie să reprezinte:

- cel puțin 90 euro la 1000 de țigaretete;
- cel puțin 60% din prețul mediu ponderat de vânzare cu amănuntul.

⁵ Council Directive 2011/ 64/EU of 21 June 2011 on the structure and rates of excise duty applied to manufactured tobacco (OJ L 176, 5.7.2011, p. 24–36). <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:176:0024:0036:EN:PDF>

⁶ Comisia Europeană - Directorate-General for Taxation and Customs Union, *Excise Duties on Tobacco*, https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/excise-duties/excise-duties-tobacco_en, accesat 28 feb. 2023

Statele membre care aplică accize de 115 EUR sau mai mult nu trebuie să respecte criteriul de 60% de mai sus.

Bulgaria, Estonia, Grecia, Letonia, Lituania, Ungaria, Polonia și România au beneficiat de o perioadă de tranziție până la 31 decembrie 2017 pentru a atinge nivelul minim al accizei globale pe țigarete de 60% din prețul mediu ponderat de vânzare cu amănuntul al țigaretelor eliberate pentru consum.

B) CONCLUZIILE EVALUĂRIILOR ASUPRA LEGISLAȚIEI EUROPENE ACTUALE

Directiva europeană a fost supusă regulat unor evaluări din partea Comisiei Europene pentru a stabili dacă răspunde obiectivelor stabilite inițial, și anume funcționarea corespunzătoare a pieței interne și asigurarea unui nivel ridicat de protecție a sănătății. Ultimul raport de evaluare, publicat în anul 2020 (Comisia Europeană, 2020a), evidențiază o serie de limitări ale cadrului fiscal trasat de Directiva din 2011. Principalele probleme identificate care reclamă actualizarea prevederilor legislative privesc:

- Capacitatea moderată a ratelor minime ale accizei de a crește nivelul taxării și a prețurilor produselor din tutun în Statele Membre ale UE și, prin urmare, diminuarea consumului de tutun.
- Existența unor diferențe semnificative de taxare au condus la creșterea comerțului ilicit peste granițe, ceea ce a determinat scăderi de venituri în țările în care taxele au fost mai ridicate și creșteri în țările cu un nivel al taxării mai redus.
- Lipsa unui cadru legislativ aplicabil noilor produse din acest domeniu, precum țigările electronice, produsele din tutun încălzit și alte tipuri de produse care conțin nicotină, ceea ce a condus la reglementări diferite la nivelul statelor și riscă să afecteze modul de funcționare al pieței interne.

Un alt studiu din 2020 (Comisia Europeană, 2020b) conchide faptul că:

- În loc să reducă disparitățile dintre state în ceea ce privește nivelul taxării, decalajul dintre statele cu cel mai mare nivel al taxelor și cele cu cel mai scăzut nivel al taxelor a crescut, ceea ce a determinat și creșterea fluxurilor transfrontaliere legale de produse din țări cu preț scăzut către cele cu preț ridicat.
- Accizele specifice și cele ad-valorem nu au fost eficiente în accelerarea procesului de armonizare fiscală la nivelul UE. Mai degrabă, Statele Membre au mizat pe aplicarea ratelor minime ale accizei pentru a controla impactul asupra prețului.
- Problema producției și a comerțului ilegal de țigarete rămâne reală, afectând în mod diferit Statele Membre. România face parte din categoria celor care sunt cel mai expuse fluxului ilegal, ca urmare a poziționării la granița UE.

În urma acestor concluzii, recomandările includ revizuirea ratelor minime de acciză în sensul majorării acestora, armonizarea regimurilor fiscale pentru produsele din tutun încălzit și țigările electronice.

Consiliul Uniunii Europene (2020) a agreeat, de asemenea, asupra nevoii de a modifica actualul cadru legislativ la noile evoluții cu scopul de a evita disparitățile atât legislative (în ceea ce privește noile produse din tutun nereglementate), cât și de venituri între state (cauzate de diferențele de impozitare) și a evita destabilizarea pieței prin prevederi care favorizează dezvoltarea producției sau comerțului ilegal. În plus, este solicitată creșterea coerenței și a sinergiei dintre

obiectivele fiscale stabilite prin Directiva 2011/64/UE cu alte politici și legislație a UE, care privesc, în special, sănătatea publică, reglementările vamale, eliminarea comerțului ilicit etc. Prin urmare, Consiliul UE recomandă creșterea graduală a ratelor minime stabilite prin Directiva din 2011, deși admite faptul că o convergență totală nu este posibilă ca urmare a diferențelor dintre Statele Membre în ceea ce privește situația economică și veniturile disponibile ale cetățenilor.

1.3 TABLOUL EUROPEAN AL IMPOZITĂRII ȚIGARETELOR. SITUAȚIA ROMÂNIEI

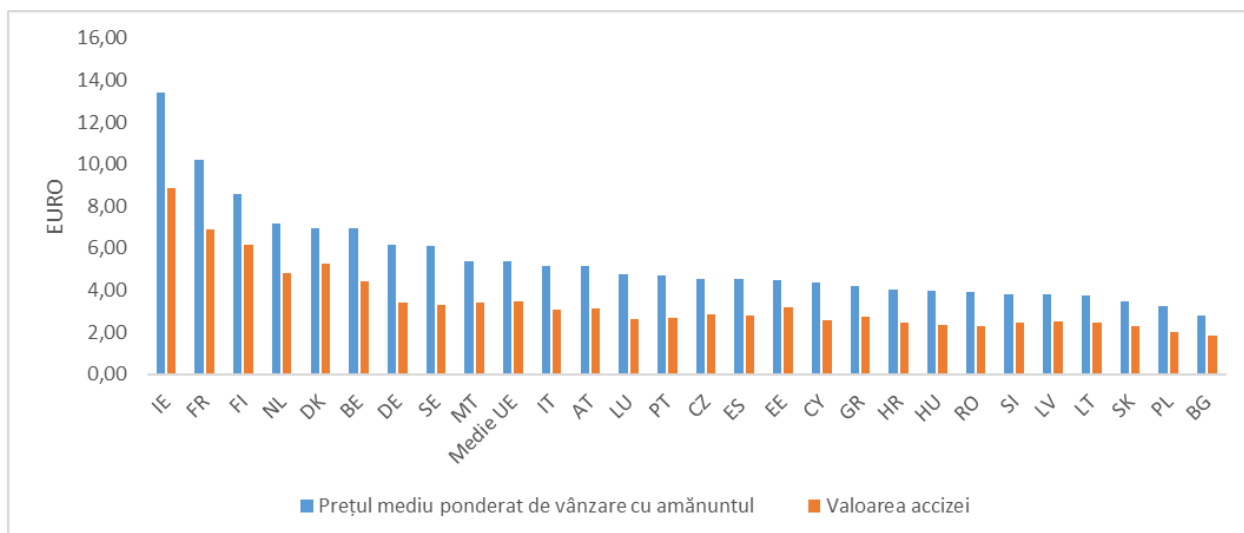
A) PRINCIPALII INDICATORI PRIVIND TAXAREA

Prețul mediu ponderat de vânzare cu amănuntul (*weighted average retail selling price - WAP*) este indicat spre a fi folosit ca referință de măsurare a ponderii accizei specifice în cadrul sarcinii fiscale totale (Directiva 2011/64/UE). Figura 1.1 prezintă prețul mediu ponderat al unui pachet de țigări și valoarea accizei, calculate în euro în mai 2022. Prețul mediu ponderat include valoarea accizei și TVA-ul aplicat produselor. Din acest punct de vedere, prețul unui pachet de țigări este cel mai ridicat în Irlanda și Franța (aproape de peste două ori mai mare decât media UE, de 5,39 euro). România are al șaptelea cel mai mic preț mediu ponderat (3,91 euro), sub media europeană de 5,39 euro. Dacă analizăm însă valoarea accizei

exprimată în euro pentru un pachet de țigări, media UE este de 3,44 euro, iar România înregistrează a treia cea mai mică valoare (2,28 euro), după Bulgaria (1,81 euro) și Polonia (2,03 euro). Cele mai ridicate valori se regăsesc în Irlanda (8,85 euro) și Franța (6,88 euro).

Un raport al Comisiei Europene (2020a) evidențiază însă faptul că, dacă sunt raportate la paritatea puterii de cumpărare, România, Ungaria și Polonia au prețuri mai ridicate decât media UE, deși prețurile nominale sunt scăzute. Mergând pe același mod de analiză, Austria, Danemarca și Luxemburg au prețuri mai accesibile pentru cetățeni.

Figura 1.1. Taxe pe țigări în UE per pachet de 20 de țigări, mai 2022

Sursa datelor: Tax Foundation (2022).

În legătură cu acest indicator, distingem în mod clar două grupe de state:

a) state cu un nivel al WAP la 1000 țigarete peste 360 euro la 1 ianuarie 2023, respectiv peste 270 euro la 1 ianuarie 2016: Irlanda (715 euro vs. 503 euro, +42%), Franța (509 euro vs. 337 euro, +51%), Finlanda (444 euro vs. 283 euro, +56%), Danemarca (362 euro vs. 273 euro, +32%);

b) state cu un nivel al WAP la 1000 țigarete sub 210 euro la 1 ianuarie 2023, respectiv sub 160 euro la 1 ianuarie 2016: România (210 euro vs. 157 euro, +33%), Croația (205 euro vs. 149 euro, +37%), Polonia (157 euro vs. 156 euro, +0,64%), Bulgaria (138 euro vs. 121 euro, +14%).

Observăm că, inclusiv în ceea ce privește creșterea nivelului WAP la 1000 țigarete, 3 state din prima grupă înregistrează creșteri semnificative (de peste 40%) la nivelul acestui indicator în perioada 1 ianuarie 2016 - 1 ianuarie 2023, fiind urmate de două state din cea de-a doua grupă (Croația și România) care au înregistrat creșteri de peste 30% la nivelul WAP la 1000 țigarete alături de Danemarca. De asemenea, observăm că Bulgaria și Polonia au înregistrat creșteri modeste la nivelul acestui indicator în decursul ultimilor 7 ani.

De asemenea, deși din perspectiva dimensiunii creșterii, în timp, a valorii prețului mediu ponderat la 1000 țigarete cele două grupe de state nu mai pot avea aceeași structură, Croația și România înregistrând creșteri apropiate de Irlanda, Franța și Danemarca, este evident decalajul semnificativ dintre nivelul prețului mediu ponderat practicat în statele din cele două grupe, nivel de preț care este în strânsă legătură cu puterea de cumpărare a consumatorilor din statele menționate în analiză.

Dacă luăm în calcul valorile în euro ale prețului mediu de vânzare calculat per 1000 țigarete (Tabel 1.4), se observă menținerea în clasament a țărilor cu cele mai mari prețuri (Irlanda și Franța) și respectiv a Bulgariei, țară în care se întâlnește cel mai mic preț, atât în 2017, cât și în 2021. În ceea ce privește modificările de prețuri în această perioadă, se constată majorări în fiecare țară, între 0,28% (Suedia) și peste 50% în Finlanda. România se află între primele 10 țări cu cele mai mari

modificări ale prețurilor (locul 9, cu o creștere de 21,89%).

Randamentul accizelor⁷ calculat la nivelul prețului mediu ponderat de vânzare cu amănuntul este indicat pentru a evalua și compara nivelul accizelor din statele membre⁸. Valoarea finală exprimă suma din accize per 1000 țigarete percepută la nivelul prețului mediu ponderat de vânzare cu amănuntul, cuantificând în acest fel nivelul accizei totale percepute.

---

⁷ Randamentul accizelor (*excise duty yield*) reprezintă taxa specifică și taxa ad valorem percepută pe cantitate de produse (unități sau greutate), măsurată la nivelul prețului mediu ponderat (Comisia Europeană, 2020a).

⁸ Avantajul este dat de evoluția indicatorului odată cu nivelurile prețurilor pieței și distribuția acestora (prin

raportarea la prețul mediu ponderat) și, deși în anumite cazuri s-ar putea să nu exprime incidența medie reală a accizelor ca urmare și a aplicării unei accize minime, efectul acesteia din urmă poate fi considerat marginal (Comisia Europeană, 2019).

Tabel 1.4. Principalii indicatori privind taxarea în statele membre ale UE, 2021 vs. 2017

	Prețul mediu de vânzare (euro per 1000 țigarete)			Randamentul accizelor (EUR per 1000 țigarete raportat la prețul mediu de vânzare)			Acciza minimă (EUR per 1000 țigarete)		
	2017	2021	var. % 2017-2021	2017	2021	var. % 2017-2021	2017	2021	var. % 2017-2021
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
AT	224,20	257,30	14,76	137,44	156,77	14,06	134,69	153,63	14,06
BE	286,29	319,81	11,71	173,91	209,52	20,48	168,46	219,9965	30,59
BG	125,78	138,38	10,02	85,60	90,33	5,52	85,90	90,5001	5,36
CY	215,00	218,00	1,40	128,10	129,12	0,80	121,50	121,5	0,00
CZ	148,29	190,17	28,24	92,59	123,55	33,44	95,11	118,8796	24,99
DE	266,98	309,00	15,74	156,11	165,22	5,84	157,10	165,22	5,17
DK	270,50	346,18	27,97	161,51	236,98	46,73			
EE	162,00	213,50	31,79	112,10	150,55	34,30	104,98	145,6	38,69
EL	187,30	209,74	11,98	131,20	137,03	4,45	117,50	117,5	0,00
ES	222,00	226,56	2,05	137,92	140,25	1,69	131,50	131,5	0,00
FI	283,76	429,93	51,51	193,06	303,06	56,98	211,50	312	47,52
FR	337,75	485,07	43,62	216,61	330,29	52,48	210,00	336	60,00
HR	152,42	185,51	21,71	91,51	115,96	26,72	89,40	117,4137	31,33
HU	177,67	196,71	10,72	96,98	117,49	21,14	90,86	109,2	20,19
IE	484,00	640,50	32,33	334,20	420,82	25,92	307,61	414,24	34,66
IT	233,00	258,00	10,73	136,78	154,28	12,80			
LT	138,50	188,00	35,74	85,31	116,40	36,45	85,00	115,5	35,88
LU	225,56	236,52	4,86	123,62	129,48	4,74	113,95	118,3	3,82
LV	144,46	183,46	27,00	92,32	120,02	30,01	93,70	121,4	29,56
MT	262,63	269,72	2,70	168,46	170,11	0,98	165,00	165	0,00
NL	302,50	357,92	18,32	181,59	241,72	33,11		243,25	
PL	158,36	166,14	4,92	97,90	104,01	6,24	97,90	104,09	6,32
PT	206,68	232,00	12,25	123,34	133,48	8,23	127,91	136,72	6,89
RO	162,76	198,38	21,89	97,88	115,71	18,22	94,94	112,2384	18,22
SE	294,73	295,56	0,28	161,40	157,46	-2,44			
SI	175,50	190,50	8,55	106,00	120,57	13,75	106,00	120	13,21
SK	153,17	172,99	12,94	94,73	114,39	20,75	91,00	116,5	28,02

Sursa datelor: Comisia Europeană (2021) și Comisia Europeană (2017)

Notă: Câmpurile evidențiate cu galben indică cele mai scăzute valori, iar cele cu albastru – cele mai ridicate valori.

Randamentul accizelor per 1000 de țigarete raportat la prețul mediu de vânzare indică faptul că cele mai mari sume din accize au revenit Irlandei (420,82 EUR), Franței (330,29 EUR) și Finlandei (303,06 EUR) în anul 2021, iar cele mai mici s-au înregistrat în Bulgaria (90,33 EUR), Polonia (104,01 EUR) și Slovacia (114,39 EUR). România se află pe locul al patrulea, după Slovacia (115,71 EUR), în scădere de pe locul 8 în 2017, ceea ce indică o diminuare a performanței în perceperea accizelor. În general, la nivelul tuturor statelor membre, randamentul accizelor a crescut (cu excepția Suediei, unde se constată o diminuare). Cele mai mari accentuări ale randamentului sunt înregistrate de Finlanda, Franța și Danemarca. În România, randamentul s-a îmbunătățit cu 18,22% în anul 2021 față de 2017, ceea ce reprezintă a 14-a cea mai bună performanță în UE.

Diferențele dintre Statele Membre continuă să rămână semnificative, putând fi observată o grupare de state cu rate ridicate în termeni nominali în partea de nord și nord-vest a UE, unde reprezentative sunt Irlanda, Franța, Finlanda, Olanda, Danemarca și Belgia (cele mai mari rate în anul 2021), versus statele central și est-europene (Bulgaria, Polonia, Slovacia, România, Croația). Raportul CE din 2019 asupra randamentului accizelor în anul 2017 indica o situație similară, divergența fiind între statele din vestul și nord-vestul UE față de cele din centrul și estul, respectiv zona

baltică a UE, unde se află țările cu randamentele cele mai scăzute. O altă constatare a raportului din 2019 semnală o creștere a decalajului dintre țările cu impozitare ridicată și cele cu impozitare scăzută, în termeni nominali, confirmat prin accentuarea diferenței dintre țările cu ratele cele mai înalte și cele mai scăzute (al căror decalaj în termen de randament a crescut de la 196 euro în 2010 la 254 euro în 2017) și și-a continuat adâncirea până la 330,5 euro în 2021.

Acciza minimă (*Minimum Excise Duty*) reprezintă o sumă minimă percepută de un stat pentru produsele din tutun atunci când suma taxelor specifice și ad-valorem scade sub un prag stabilit, cu scopul de a asigura prelevarea cel puțin a unei sume minime drept impozit în întreaga UE. Acciza minimă este deci un plafon fiscal, concepută pentru a preveni riscul de impozitare prea scăzută (deci prețuri prea mici) și competiția prin prețuri la nivelul segmentelor mai ieftine ale produselor (Comisia Europeană, 2020a). Conform rapoartelor de evaluare ale Comisiei Europene, acciza minimă a fost componenta cu cea mai mare eficiență în ceea ce privește impactul asupra nivelurilor prețurilor, contribuind la menținerea ridicată a acestora la intrarea produselor pe piață și reducând astfel accesibilitatea produselor din tutun (Comisia Europeană, 2019; Comisia Europeană, 2020a).

Referitor la indicatorul acciza minimă la 1000 țigarete, distingem în mod clar două grupe de state:

a) state cu un nivel al accizei minime la 1000 țigarete peste 260 euro la 1 ianuarie 2023, respectiv peste 160 euro la 1 ianuarie 2016: Irlanda (452 euro vs. 307 euro, +47%), Finlanda (343 euro vs. 188 euro, +82%), Franța (336 euro vs. 325 euro, +3%), Danemarca (263 euro vs. 161 euro, +63%);

b) state cu un nivel al accizei minime la 1000 țigarete sub 120 euro la 1 ianuarie 2023, respectiv sub 97 euro la 1 ianuarie 2016: România (120 euro vs. 94 euro, +27%), Croația (117 euro vs. 84 euro, +39%), Polonia (107 euro vs. 97 euro, +10%), Bulgaria (90 euro v.s 82 euro, +10%).

Nivelul accizei minime la 1000 țigarete înregistrează creșteri semnificative (de peste 47%) în perioada 1 ianuarie 2016 - 1 ianuarie 2023 în 3 state din prima grupă, fiind urmate de două state din cea de-a doua grupă (Croația și România) care au înregistrat creșteri de peste 27% la nivelul accizei minime la 1000 țigarete. De asemenea, observăm că Bulgaria și Polonia au înregistrat creșteri modeste la nivelul acestui indicator în decursul ultimilor 7 ani, însă mult mai mari decât Franța.

De asemenea, deși din perspectiva dimensiunii creșterii, în timp, a valorii acciziei minime la 1000 țigarete cele două grupe de state nu mai pot avea aceeași structură, Croația și România înregistrând creșteri net superioare celor înregistrate în Franța, este evident decalajul semnificativ dintre nivelul acciziei minime practicat în statele din cele două grupe, nivel care este în strânsă legătură cu puterea de cumpărare a consumatorilor din statele menționate în analiză.

Din cele 27 de State Membre, 23 au optat pentru perceperea unei accize minime (cu excepția Olandei, Suediei, Italiei și Danemarcei, unde nivelul componentei specifice al accizei

este predominant, încât face redundantă introducerea ratei minime) în anul 2017, în timp ce 24 aveau un astfel de nivel minim în 2021 (cu excepția Suediei, Italiei și Danemarcei). Se disting aceleași trei țări care păstrează cea mai mare valoare a ratei minime în cei doi ani analizați (Irlanda, Franța și Finlanda), în timp ce topul țărilor cu cea mai mică valoare se modifică, de la Lituania, Bulgaria și Croația în 2017 la Bulgaria, Polonia și Ungaria în 2021. România se poziționează a patra în anul 2021 în rândul țărilor cu cel mai mic nivel al accizei minime, în timp ce în anul 2017 avea al șaptelea cel mai redus nivel. Acciza minimă a fost introdusă cu scopul de a ajuta statele membre, în special pe cele cu o componentă ad valorem ridicată, să prevină și să contracareze tendința de scădere a prețurilor (Comisia Europeană, 2019).

Tabelul 1.4 prezintă, de asemenea, o comparație între randamentul accizelor și cel al accizei minime. După cum remarcă și raportul Comisiei Europene (2019) privind la valorile din 2017 față de cele din 2010, nivelurile accizei minime urmează o tendință similară celor ale randamentului accizelor și în 2021 față de anul 2017 (coloana *f* comparativ cu coloana *i*).

Situația pe componente ale accizei totale

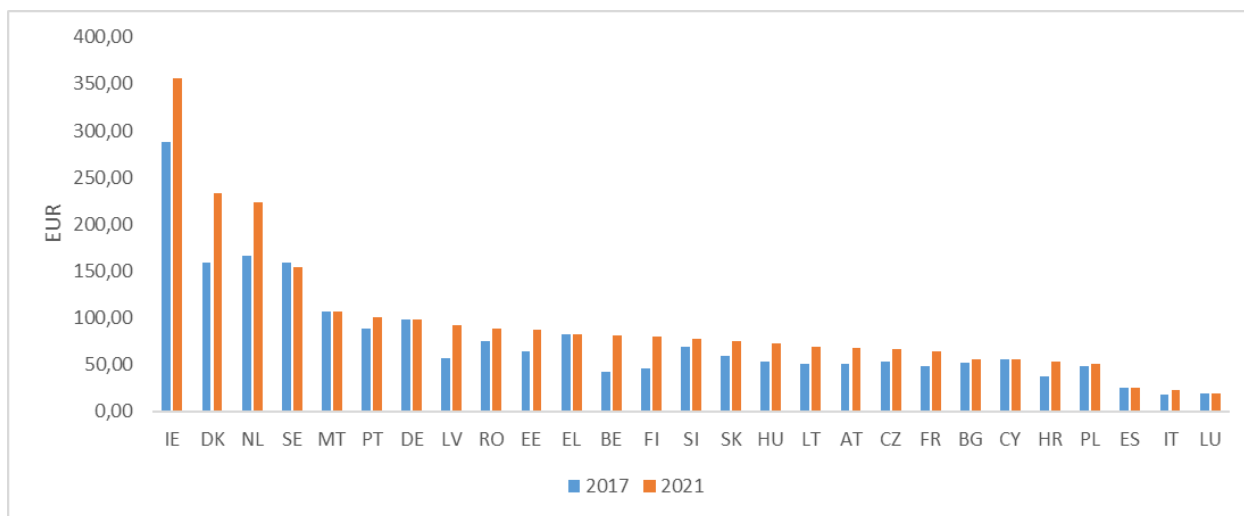
Directiva UE din 2011 impune un prag inferior și unul superior pentru valoarea componentei specifice. Până la momentul actual, pragul superior al componentei specifice a rămas stabil la 76,5% din sarcina fiscală totală, în timp ce pragul inferior a crescut de la 5% la 7,5% în 2014.

Figura 1.2 prezintă valoarea componentei specifice a accizei în Statele Membre ale UE în 2021 față de 2017, exprimată în euro per 1000 țigarete. Topul este deținut de țări din nord-vestul UE (Irlanda, Danemarca, Olanda și Suedia), în timp ce valorile cele mai scăzute sunt înregistrate în Spania, Italia și Luxemburg. De altfel, se remarcă o creștere a decalajului dintre valorile accizelor, astfel că

dacă diferența dintre țara cu cea mai mare acciză specifică (Irlanda) și cea mai mică (Italia) a fost de 16,12 ori în 2017, decalajul s-a majorat la 18,6 ori între accizele specifice impuse de Irlanda și Luxemburg (statul cu valoarea cea mai mică) în 2021.

România se situa pe locul 9 atât în 2017, cât și în 2021, în rândul statelor cu cel mai mare nivel al accizei specifice. Și în cazul României, decalajul față de țara cu cea mai mare acciză specifică s-a adâncit, acciza în cazul Irlandei fiind de 3,8 ori mai mare în 2017 și de 4,05 ori mai ridicată în 2021, ceea ce indică o majorare mai puternică a accizei în Irlanda decât în România.

Figura 1.2. Evoluția accizei specifice în Statele Membre ale UE, 2017 vs. 2021 (EUR/1000 țigarete)

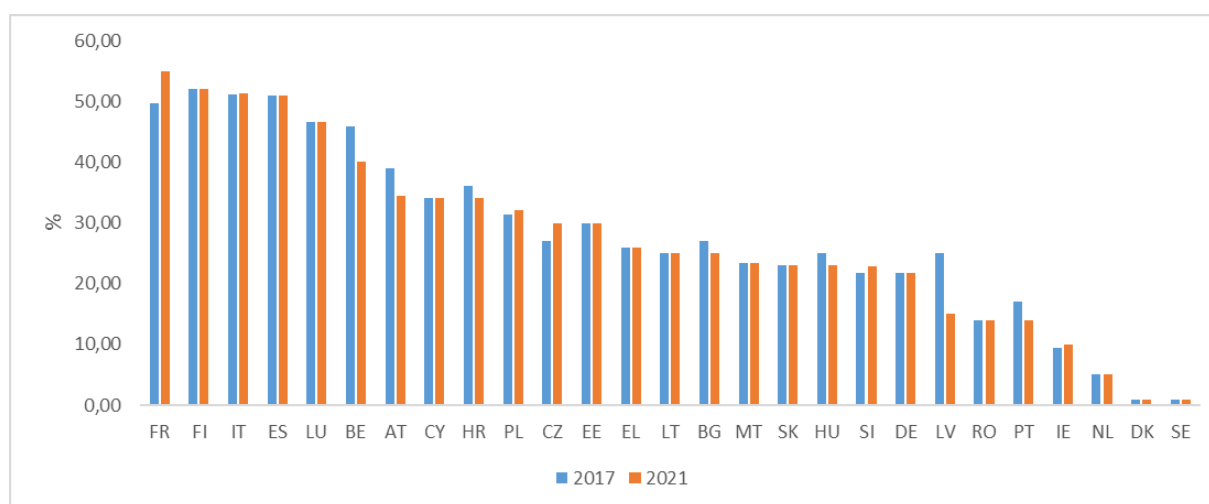

Sursa datelor: Comisia Europeană (2021a) și Comisia Europeană (2017)

În figura 1.3 este prezentată evoluția valorii componentei ad-valorem a accizei în Statele Membre ale UE, exprimată ca procent din prețul de vânzare cu amănuntul, toate taxele incluse. Topul celor mai ridicate valori este ocupat, de această dată, de Franța, Finlanda, Italia, Spania și Luxemburg în ambii ani analizați, în timp ce Olanda, Danemarca și

Suedia au optat pentru cele mai reduse valori, pe care le-au menținut constante atât în 2017, cât și în 2021. România se menține pe locul 5 în rândul statelor cu cea mai redusă valoare a accizei ad-valorem, care s-a ridicat la 14% din prețul de vânzare cu amănuntul (toate taxele incluse) în ambii ani.

Figura 1.3. Evoluția accizei ad-valorem în Statele Membre ale UE, 2017 vs. 2021 (exprimată ca % din prețul de vânzare cu amănuntul, toate taxele incluse)

Sursa datelor: Comisia Europeană (2021a și 2017)

Raportul Comisiei Europene din 2019 (Comisia Europeană, 2019) remarcă o trecere progresivă de la componenta ad valorem la cea specifică în aproape toate statele membre în 2017 comparativ cu 2011. Evoluția indică spre o scădere a componentei ad-valorem și creșterea preferinței pentru componenta specifică. Acest trend a fost explicat ca fiind consecința directă a creșterii cotelor de piață ale țigărilor cu preț scăzut, care a afectat veniturile din impozite și a atenuat impactul așteptat al majorărilor de taxe asupra cererii și consumului (p.88).

Pentru perioada 2017-2021, imaginea de ansamblu indică, în mod similar perioadei

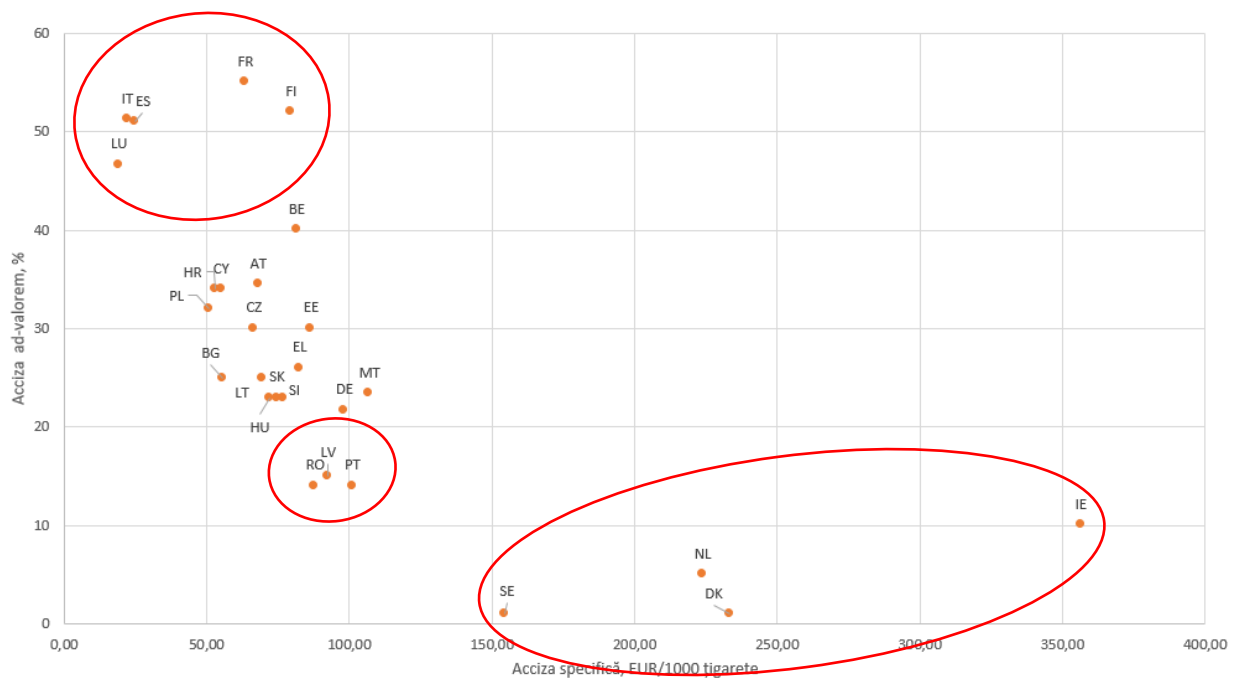
anterioare, spre o modificare mai cu seamă a componentei specifice decât a celei ad-valorem. Sunt foarte multe state care nu au modificat componenta ad-valorem, în schimb au avut majorări ale celei specifice. Cele mai mari modificări ale componentei specifice au avut loc în Irlanda, Danemarca și Olanda, în timp ce Malta, Grecia, Cipru și Spania au menținut același nivel atât pentru componenta specifică, cât și pentru cea ad-valorem. Cu excepția Suediei, nicio altă țară nu a diminuat valoarea componentei specifice. Creșterile au cunoscut valori cuprinse între 0,75 și 74,72 euro în 2021 față de 2017. În ceea ce privește România, creșterea accizei specifice a fost de 12,85 euro

(a șaptea cea mai mică dinamică), iar acciza ad-valorem a rămas nemodificată.

În ceea ce privește componenta ad-valorem, doar 6 state au operat majorări, cea mai mare

creștere fiind în Franța (5,3 puncte procentuale). Alte 14 state au păstrat nivelul neschimbat, în timp ce în 7 State Membre, acciza ad-valorem s-a redus cu valori între 2 și 10 puncte procentuale.

Figura 1.4. Componenta specifică și cea ad-valorem în Statele Membre ale UE în 2021

Sursa datelor: Comisia Europeană (2021a)

Figura 1.4 evidențiază grupele distincte de state din UE în funcție de nivelul perceput de accize, în anul 2021. Cele din nord-vestul UE preferă un nivel redus al accizei ad-valorem și ridicat pentru acciza specifică, țările din sud (Franța, Italia, Spania, la care se adaugă Luxemburg și Finlanda) se află la polul opus,

cu o acciză ad-valorem mai ridicată și niveluri scăzute ale accizei specifice. România, alături de Letonia și Polonia, formează o grupă distinctă, ușor diferențiată de restul statelor prin niveluri mai scăzute ale accizei ad-valorem.

Volumul taxelor la bugetul de stat⁹ corelat cu prețul mediu de vânzare per 1000 de țigarete (Figura 1.5a) sugerează că Irlanda, deși are cel mai mare preț, se află printre țările cu cele mai mici venituri încasate, similar Finlandei, care se detașează de pluton prin nivelul ridicat al prețului. Doar Franța, dintre acestea, menține și un nivel ridicat de colectare al accizei. Germania, Spania, Italia și Polonia, deși au prețuri mai mici, sunt printre statele performante în UE în privința taxelor colectate. România are al șaptelea cel mai mare nivel al veniturilor din acciză colectate la bugetul de stat (aprox. 3,2 mld. EUR) în 2021.

Dacă raportăm însă veniturile colectate la nivelul PIB-ului (Figura 1.5b), pentru a elimina diferențele de mărime dintre țări, situația reflectată este semnificativ diferită. De această dată, Bulgaria are cea mai bună performanță în privința colectării taxelor, care se ridică la 1,09% din PIB, urmată de Croația (1,34%) și de România (1,32%). Prin urmare, deși au un nivel mai mic al prețului la țigări decât restul statelor europene, performanța în termeni de colectare a veniturilor este mai ridicată decât în cazul celorlalte state europene. Situația este confirmată de raportarea veniturilor din accize la totalul taxelor colectate (Figura 1.5c). Bulgaria își menține prima poziție, 6,8% din totalul taxelor provenind din acciza asupra produselor de tutun, iar România se situează pe a doua poziție, cu 4,98% din total în anul 2021, urmată de Croația (3,75%). Performanța mai bună a acestor state comparativ cu restul UE, care se află la o distanță semnificativă, după cum sugerează figurile menționate, indică spre un nivel potrivit de taxare în raport cu capacitatea de plată a consumatorilor. Acest aspect este cu atât mai important, cu cât România și Bulgaria se află printre statele UE cu cea mai scăzută capacitate de colectare a veniturilor la bugetul de stat, conform datelor Comisiei Europene (Comisia Europeană, 2021b).

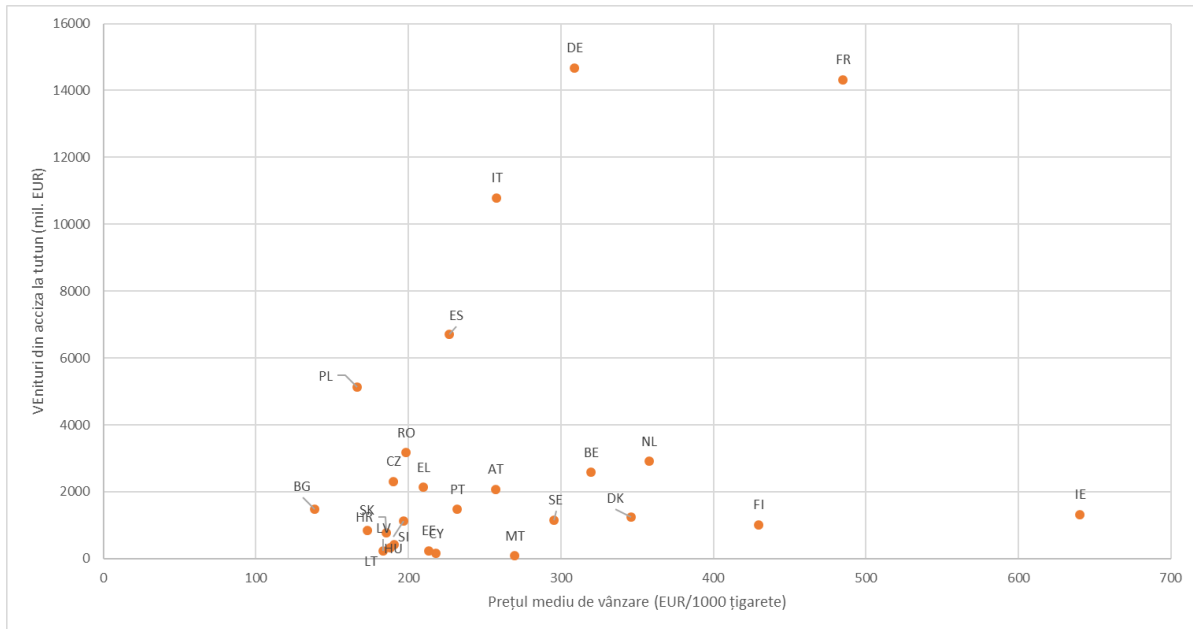
⁹ Taxele din accizele pe tutunul prelucrat; deși cuprinde toate formele de tutun supuse accizării, cea mai mare parte a veniturilor provine din taxele pe țigarete (aprox 90% - conform Comisiei Europene,

2020a, p.12), prin urmare nu considerăm că rezultatele sunt semnificativ distorsionate.

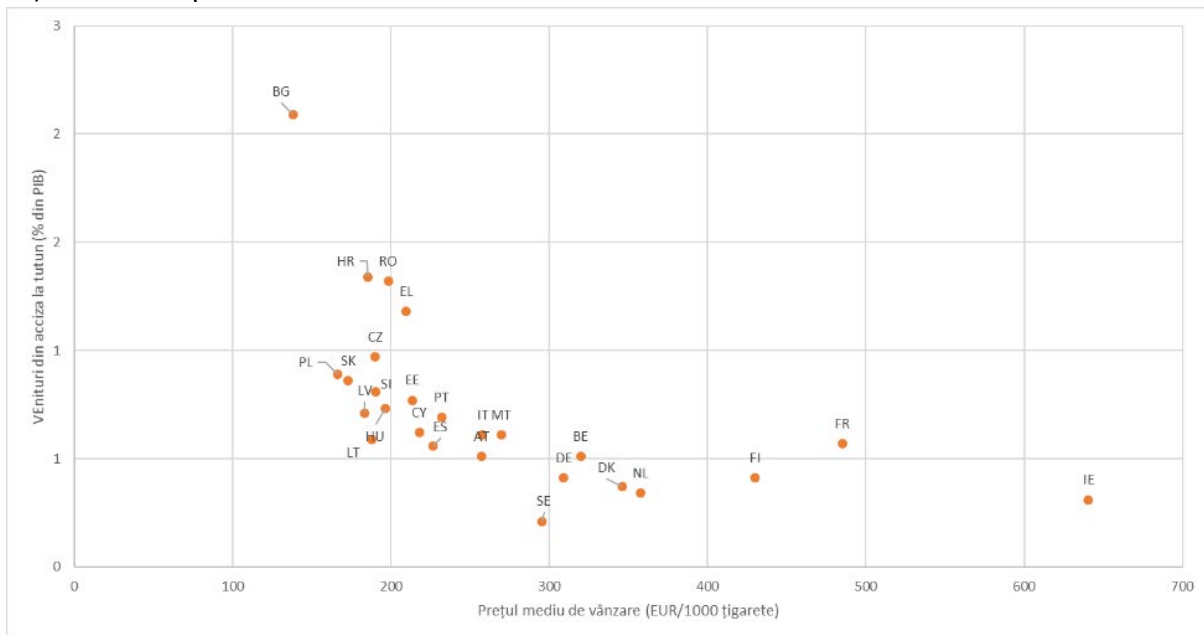

Figura 1.5. Prețul mediu de vânzare și veniturile colectate la bugetul de stat în UE*, 2021

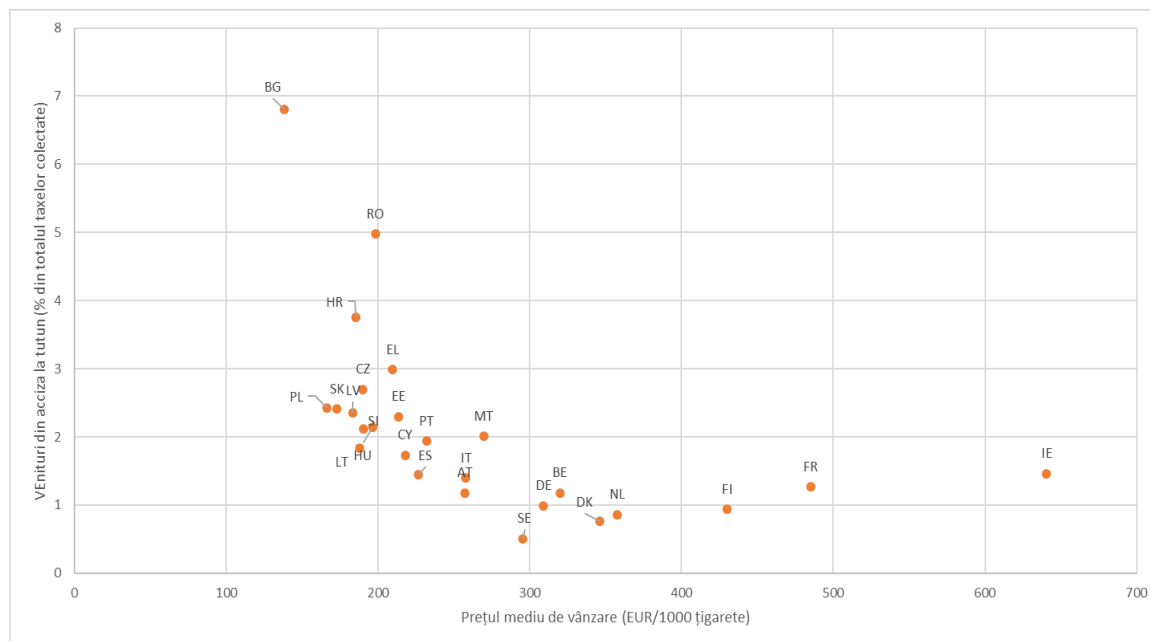
a) Venituri exprimate în mil. EUR

b) Venituri exprimate ca % din PIB

c) Venituri exprimate ca % din totalul taxelor colectate

Sursa datelor: Comisia Europeană, TEDB database (accesat martie 2023) și Comisia Europeană (2021a)

Notă: * Cu excepția Luxemburg

Situația este relativ similară dacă realizăm aceeași analiză grafică (rezultatele sunt prezentate în Anexa 2) și pentru anul 2017. În ceea ce privește România, și în anul 2017 s-a menținut pe poziția a 7-a în UE cu cel mai ridicat nivel al taxelor colectate din acciza

aplicată produselor din tutun (2,275 mld. EUR), și pe locul al doilea atât ca cel mai ridicat procent din PIB (1,22%), cât și ca pondere din totalul taxelor colectate (4,87%), în ambele cazuri după Bulgaria.

C) ÎNCASĂRILE LA BUGETUL DE STAT DIN ACCIZELE LA ȚIGARETE ÎN IRLANDA, FRANȚA, MAREA BRITANIE, DANEMARCA, FINLANDA VERSUS POLONIA, BULGARIA, CROAȚIA, ROMÂNIA

Dacă ne referim la sume absolute (euro) colectate la bugetul de stat ca venituri fiscale anuale din acciza la produsele din tutun, Franța se detașează ca statul care la nivelul anului 2021 a reușit să colecteze peste 14.000 mil. euro, în timp ce restul statelor incluse în analiză evidențiază niveluri semnificativ mai reduse, astfel: Polonia

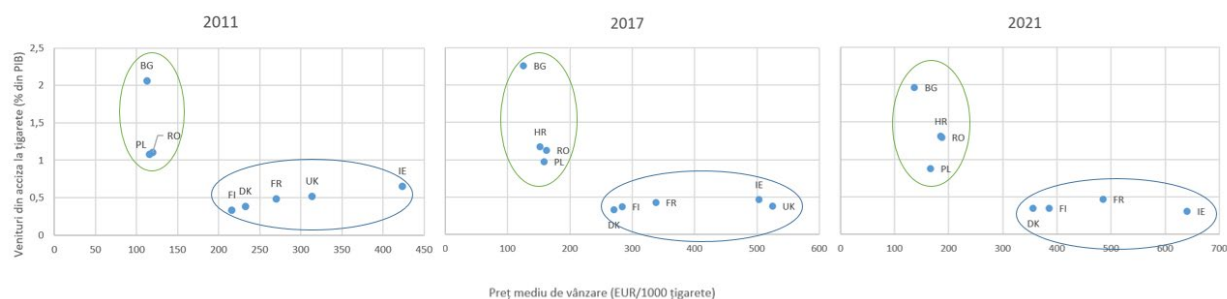
(5.123 mil. euro), România (3.170 mil. euro), Bulgaria (1.484 mil. euro), Irlanda (1.317 mil. euro), Danemarca (1.237 mil. euro), Finlanda (1.019 mil. euro), Croația (778 mil. euro). Observăm că Polonia, România și Bulgaria au o contribuție mult mai mare la bugetul public decât Irlanda, Danemarca și Finlanda, state în care acciza minimă la 1000 țigarete

înregistra la 1 ianuarie 2023 un nivel de peste 260 euro, deși nivelul accizei minime în aceste 3 state este de maximum 120 euro la 1 ianuarie 2023.

Figura 1.6 evidențiază, la nivelul anilor 2011, 2017 și 2021, faptul că țările cu niveluri mai scăzute ale accizelor reușesc să acumuleze mai mult la bugetul de stat din colectarea acestora decât statele în care nivelul accizelor este ridicat, atunci când raportăm volumul veniturilor la PIB. Situația se menține pe parcursul tuturor anilor analizați. Veniturile la bugetul de stat din acciza la țigarete sunt cele mai ridicate în Bulgaria (1,96% în anul 2021), urmate de Croația (1,3%), România (1,29%) și Polonia (0,87%),

clasament neschimbat din anul 2017 și similar celui din 2011 (eliminând Croația, care nu făcea parte din UE în acel an). În schimb, veniturile aduse din accizele la țigări au volume mult mai reduse, ca procent din PIB, în statele în care acciza este ridicată. Cea mai mare pondere se înregistrează în Franța (0,46% din PIB) în anul 2021, urmată de Finlanda (0,35%) și Danemarca (0,34%), semnificativ mai scăzută decât în statele din centrul și estul Europei. Situația este relativ similară pentru anul 2011, ponderea din PIB adusă de aceste taxe fiind de maximum 0,65% în Irlanda. Grupul distinct al țărilor este sesizabil în fiecare an analizat (Figura 1.6).

Figura 1.6. Veniturile din accize la țigarete raportate la prețul mediu de vânzare, 2011, 2017 și 2021

Sursa datelor: Comisia Europeană

Privind la evoluția taxelor și a veniturilor în perioada analizată, Tabelul 1.5 indică o creștere a nivelului accizelor în toate statele prezentate, sesizate în creșterea prețului mediu de vânzare. Cele mai mari creșteri de taxe au loc în Franța, unde prețul mediu de vânzare crește cu 79,66% în 2021 față de 2011, urmată de Finlanda (78,2%). În schimb, Bulgaria are o creștere de 21,6%, iar Polonia și România înregistrează majorări aproape similare Danemarcei și Irlandei (de 43,4%,

respectiv 56,2%). Drept urmare, creșterea taxelor a determinat, în general, scăderea veniturilor la bugetul de stat, în Irlanda cel mai drastic (52,7%), apoi în Marea Britanie (36%). În schimb, doar Croația și România înregistrează o creștere a veniturilor la bugetul de stat de peste 10%, în timp ce Finlanda înregistrează o creștere a veniturilor la acciza la țigarete în PIB de 4,6% în 2021 față de 2011.

Tabel 1.5. Comparație 2021 vs. 2011, preț mediu de vânzare al țigaretelor și veniturile la acciza din țigaretete

	BG	HR	DK	FI	FR	IE	PL	RO	UK
Prețul mediu de vânzare	21,59	37,42	53,36	78,28	79,66	51,24	43,39	56,22	36,75
Venituri din acciză ca % din PIB	-5,03	14,04	-9,59	4,60	-3,76	-52,71	-19,35	16,75	-36,00

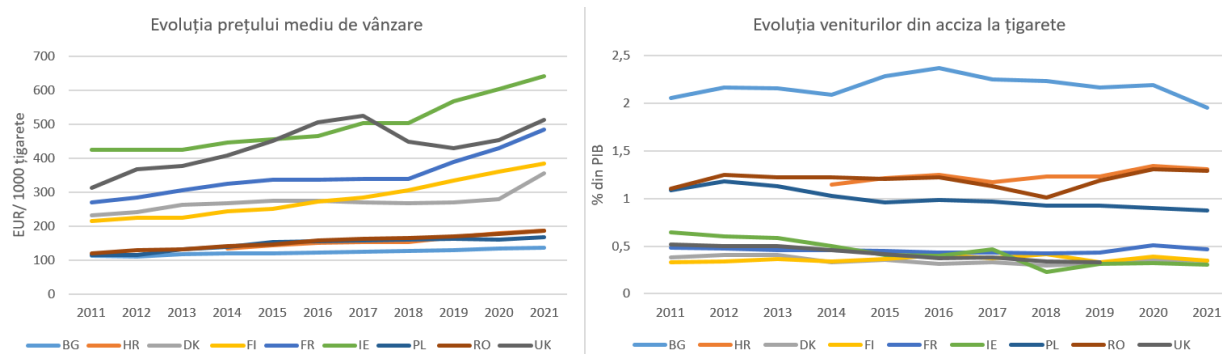
Sursa: prelucrări proprii pe baza datelor Comisiei Europene (Prețul mediu de vânzare are în vedere datele înregistrate la 1 ianuarie al fiecărui an analizat)

Notă: Calcule pe baza datelor valabile din anul 2014 pentru Croația și până în 2019 pentru Marea Britanie.

Situația României, în acest context, este deosebit de interesantă. România a crescut nivelul accizelor, fapt care s-a văzut în creșterea semnificativă a prețului mediu de vânzare (peste 50% în 2021 față de 2011). Consecința majorării se regăsește în creșterea cu 16,7% a veniturilor la bugetul de stat, cea mai ridicată dintre toate cele 9 țări analizate.

Cu toate acestea, nu este de așteptat ca viitoare creșteri de acciză să conducă la niveluri mai ridicate. Deja statele care practică niveluri de acciză tot mai ridicată înregistrează, în general, scăderi anuale din colectarea veniturilor (vezi Figura 1.7).

Figura 1.7. Evoluția prețului mediu și a veniturilor din acciza la țigaretete

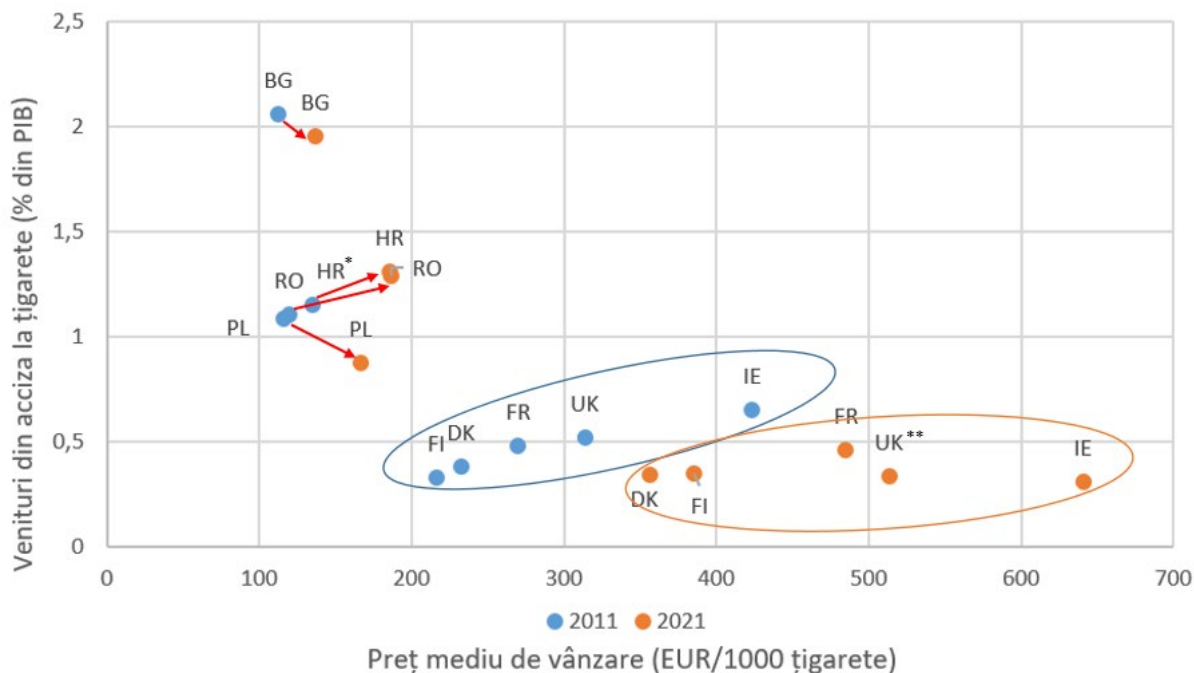

Sursa datelor: Comisia Europeană

Mai mult, se observă că și statele din regiune încep să aibă un comportament similar. Anul 2021 a fost primul an în care nivelul veniturilor din Bulgaria, ca pondere din PIB, a fost sub cel din anul 2011, iar pentru Polonia acest lucru s-a întâmplat deja din anul 2014. Figura 1.8 prezintă evoluția statelor din perspectiva

modificărilor survenite în prețul țigaretelor raportat la veniturile colectate. Similar celor de mai sus, se evidențiază grupul statelor din Europa Centrală și de Est, care au ponderi ridicate ale veniturilor din acciză în PIB, comparativ cu cele din Europa de Vest și Nord, unde scăderea veniturilor este evidentă, concomitent cu creșterea taxelor.

Figura 1.8. Veniturile din accize la țigarete raportate la prețul mediu de vânzare, 2011 vs. 2021

Sursa datelor: Comisia Europeană

Notă: * date valabile în anul 2014; ** date valabile în anul 2019.

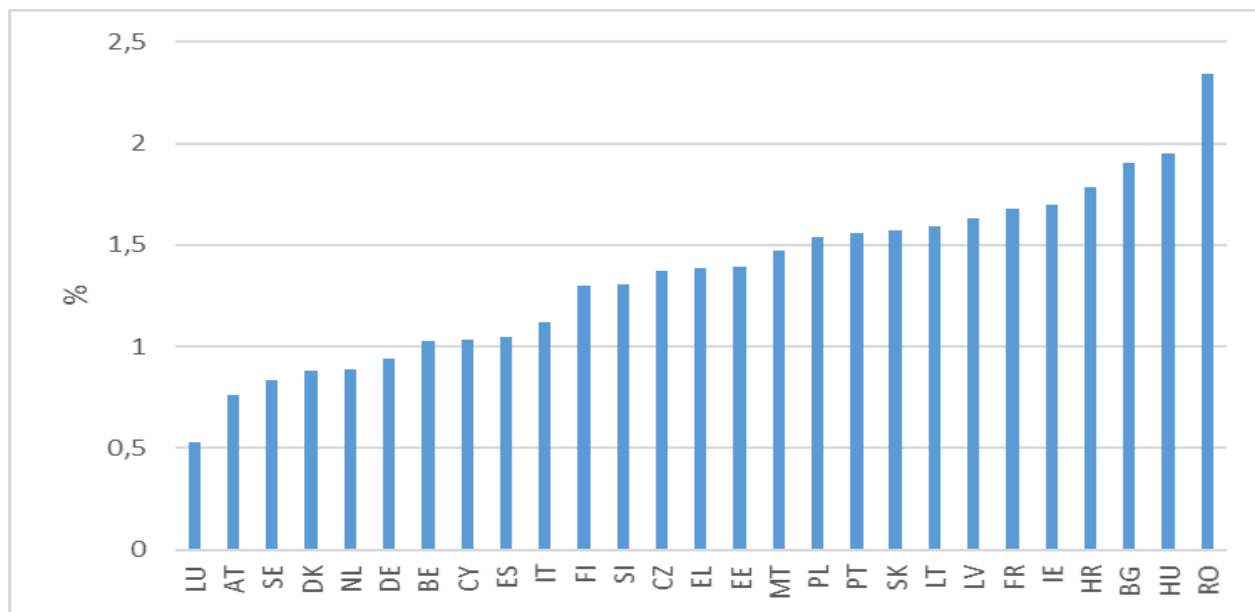
D) CONSUMUL ȚIGARETELOR RAPORTAT LA VENITURI ȘI LA PREȚUL MEDIU DE VÂNZARE

i. Accesibilitatea produselor din tutun (a țigaretelor)

Dacă raportăm prețul mediu ponderat per 1.000 țigarete la veniturile medii anuale obținute în fiecare stat membru al UE în anul 2021, constatăm că efortul pentru achiziția produselor de acest fel este cel mai ridicat în țări precum România și Bulgaria, ca pondere din veniturile încasate, deși în termeni nominali prețul țigaretelor este redus (Figura 1.9). Prin urmare, accesul la produsele din tutun este cel mai dificil în România (unde prețul mediu ponderat reprezintă 2,34% din

veniturile medii), Ungaria (1,95%) și Bulgaria (1,9%). În schimb, este cel mai puțin costisitor de achiziționat țigarete, raportat la veniturile obținute, în Luxemburg (prețul mediu ponderat reprezintă 0,53% din venituri), Austria (0,76%), Suedia (0,83). Accesibilitatea produselor din tutun este prin urmare mai dificilă pentru cetățenii din Europa Centrală și de Est, deși privite nominal, nivelul taxelor este cel mai scăzut. O situație similară a fost valabilă și în anul 2017 (vezi Anexa 1).

Figura 1.9. Accesibilitatea țigaretelor în statele din UE, ca procent al prețului mediu ponderat la țigaretete din veniturile nete anuale*

Sursa datelor: Comisia Europeană (2021a) și Eurostat

Notă: *Veniturile nete anuale ale unei persoane singure fără copii, care câștigă 100% din câștigul mediu

ii. Evoluția consumului de țigaretete și prețul mediu de vânzare

Statele din Europa Centrală și de Est formează un grup distinct și în privința consumului de țigaretete, unde se înregistrează cele mai mari valori atât pentru consumul total, cât și pentru consumul total legal. Astfel, în medie, un bulgar consuma două țigaretete (1,94) în 2021, urmat de croați (1,45 țigaretete pe locuitor) și români (1,33 țigaretete pe locuitor). La capătul opus se află Marea Britanie (0,46 țigaretete), Irlanda (0,63 țigaretete) și Finlanda (0,7 țigaretete). Tabelul 1.6 indică spre o scădere a consumului în anul 2021 față de anul 2015 în toate țările analizate, cu excepția Croației, a României și a Poloniei. Cea mai mare scădere se înregistrează în Marea Britanie (ultimele date disponibile sunt valabile pentru anul

2020) și Irlanda, ambele țări având cele mai mari accize în ambii ani de analiză. Cu toate acestea, dacă privim la evoluția consumului legal versus cel ilegal de țigaretete (Tabel 1.6), constatăm o creștere a consumului legal în țările care, deși au crescut nivelul taxelor, continuă să aibă printre cele mai mici prețuri de vânzare (Bulgaria, Croația, Polonia și România), concomitent cu scăderea semnificativă a consumului ilegal (cu excepția Croației). Pentru celălalt grup de țări, din Europa de Vest și de Nord, se constată, exact invers decât în cazul celorlalte, o scădere a consumului legal. Eficiența măsurilor este însă discutabilă, având în vedere creșterea consumului ilegal în Danemarca și în Franța.

Tabel 1.6. Evoluția consumului de țigarete

		BG	DK	FI	FR	HR	IE	PL	RO	UK
CONSUM TOTAL	Țigarete/loc. (2021)	1,94	0,98	0,70	0,76	1,45	0,63	1,11	1,33	0,46
	% 2021 vs 2015	-1,85	-10,01	-23,49	-17,74	6,51	-24,63	1,11	1,93	-29,43
CONSUM LEGAL	Țigarete/loc. (2021)	1,91	0,92	0,61	0,54	1,36	0,53	1,05	1,22	0,38
	% 2021 vs 2015	9,25	-13,73	-24,78	-31,92	4,68	-24,80	15,50	10,81	-30,40
CONSUM ILEGAL	Țigarete/loc. (2021)	0,03	0,06	0,10	0,22	0,09	0,11	0,05	0,11	0,08
	% 2021 vs 2015	-86,20	139,05	-14,09	64,95	46,55	-23,82	-70,36	-46,09	-24,36

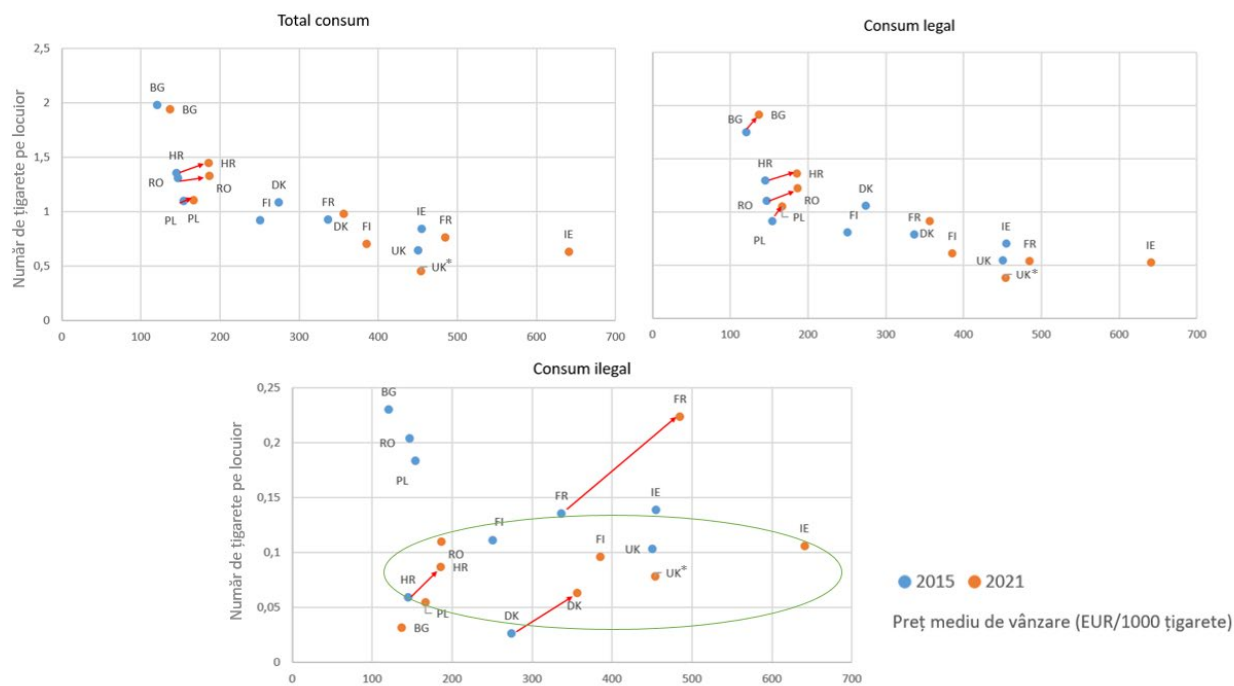
Suplimentar celor menționate mai sus, Figura 1.10 evidențiază detașarea țărilor din vestul și nordul UE în ceea ce privește consumul total de țigarete pe locuitor în anul 2021 față de anul 2015 și capacitatea acestora de a scădea numărul de consumatori în ansamblu¹⁰. În schimb, grupele de țări nu mai sunt la fel de bine individualizate în cazul consumului ilegal. Cu nivelul de accize impus în decursul anilor,

Bulgaria, România și Polonia au reușit să reducă semnificativ numărul de țigarete consumate din surse ilegale din 2015 până în 2021, și să se situeze la un nivel similar statelor cu accize ridicate. Se evidențiază, cu un nivel foarte scăzut, Bulgaria (0,03 țigarete consumate cu proveniență ilegală), respectiv Franța, cu cel mai ridicat nivel (0,22 țigarete).

¹⁰ Graficul indică doar corelația dintre consum și prețul mediu de vânzare al țigaretelor; posibil ca scăderea să fie datorată altor tipuri de măsuri avute în vedere

pentru scăderea consumului de tutun, care nu sunt analizate în acest context.

Figura 1.10. Numărul de țigarete consumate raportat la prețul mediu de vânzare, 2015 vs. 2021

Sursa datelor: Comisia Europeană

Notă: * date valabile în anul 2019.

În ceea ce privește România, datele analizate indică faptul că un român consuma, în medie, 1,33 de țigarete în anul 2021, din care 1,22 din surse legale și 0,11 cu proveniență ilegală.

Față de anul 2015, consumul total de țigarete a crescut cu 1,93%, însă creșterea se datorează majorării cu 10,8% a consumului legal. România a reușit să reducă cu 46% consumul ilegal de țigarete.

2.

INDUSTRIA TUTUNULUI ÎN ROMÂNIA

A) EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE COMPANII ȘI A NUMĂRULUI DE SALARIAȚI

Datele utilizate pentru descrierea industriei tutunului în România au drept sursă situațiile financiare transmise de companiile din România Ministerului de Finanțe (MF) și execuția bugetului general consolidat. Termenul de depunere a situațiilor financiare pentru anul precedent este de regulă jumătatea anului curent, prin urmare ultimele date disponibile se referă la anul 2021. În aceste condiții, analiza industriei tutunului din prezentul studiu va avea în vedere perioada 2019-2021 cu scopul de a furniza o imagine relevantă a celor mai recente evoluții și a impactului industriei din punct de vedere economic, al forței de muncă și al încasărilor bugetare.

Analiza industriei tutunului din România va avea la bază extragerea unor informații din situațiile financiare ale companiilor al căror obiect de activitate este descris de codurile CAEN 1200 - *Fabricarea produselor din tutun* și 4635 - *Comerț cu ridicata al produselor din tutun*, aici regăsindu-se activitatea principalelor companii din domeniu. Din perspectiva impactului economic se mai adaugă și comerțul cu amănuntul al produselor din tutun, însă pentru această componentă nu pot fi identificate date

dezagregate legate de comerțul cu tutun în cadrul comerțului cu amănuntul în ansamblu – cele mai multe companii care practică comerț cu amănuntul vând o multitudine de alte produse și nu sunt disponibile date separate doar pentru comerțul cu amănuntul cu tutun. Pentru realizarea analizei de față au fost extrase pentru perioada 2019-2021 - separat pentru codurile CAEN 1200 și 4635 - companiile prezente pe piață și următoarele informații financiare: cifra de afaceri netă; numărul mediu de salariați; profitul brut; profitul net; cheltuielile de personal; alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate.

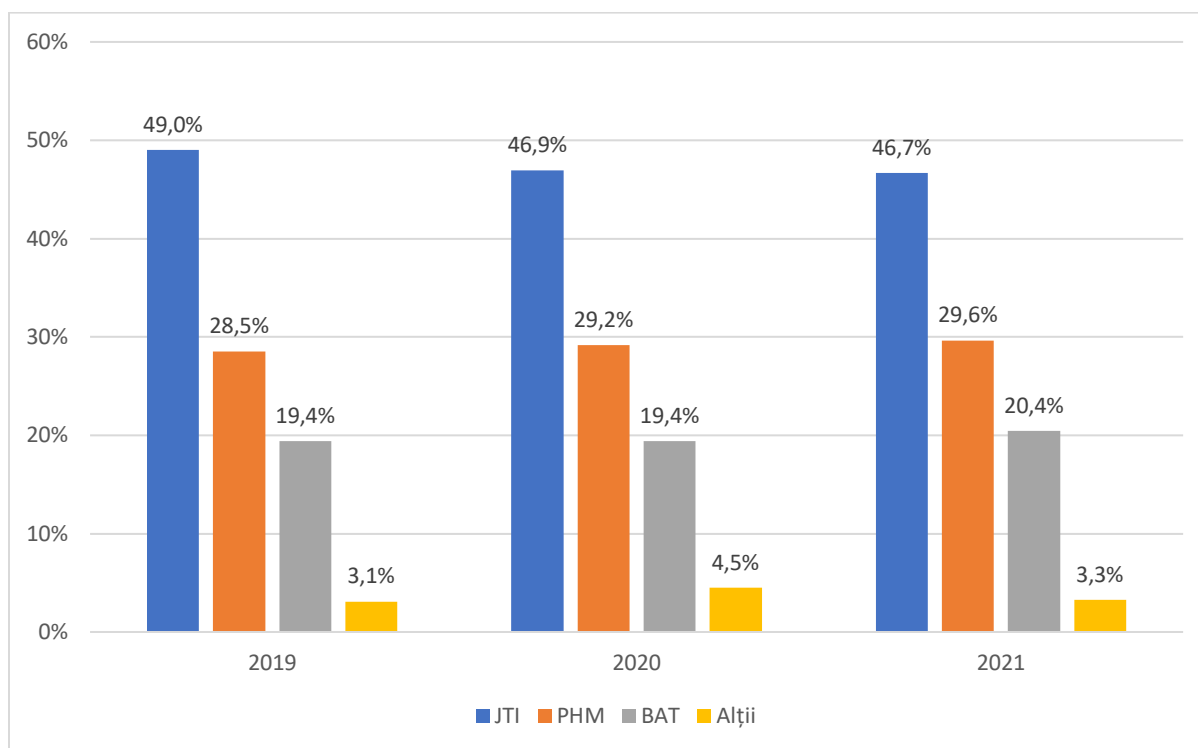
Așa cum se va arăta, o proporție covârșitoare a cifrei de afaceri nete generate de industria tutunului din România este acoperită de companiile care au drept obiect de activitate cel descris de cele două coduri CAEN menționate mai sus. Pentru identificarea cifrei de afaceri totale și a încasărilor bugetare totale generate de industria tutunului, vom apela la o estimare a pieței oficiale – inclusiv cea aferentă comerțului cu amănuntul – pornind de la încasările provenind din accize aferente vânzării produselor din tutun având drept sursă execuția bugetară furnizată de MF.

CAEN 1200 - Fabricarea produselor din tutun

La nivelul anului 2021, cifra de afaceri netă cumulată a companiilor implicate în fabricarea produselor din tutun a fost de circa 2,16 mld. lei, în creștere cu 4,1% față de anul anterior și respectiv cu 16,6% față de anul 2019. Piața este dominată de trei mari companii - JT International Manufacturing SA, PHILIP MORRIS ROMANIA SRL, BRITISH AMERICAN TOBACCO (ROMANIA) Investment SRL – care împreună generează circa 96,7% din cifra de afaceri aferentă codului CAEN 1200. Lider este JT International

Manufacturing SA cu o cotă de piață de 46,7% în anul 2021, în ușoară scădere de la 49% în anul 2019, urmat de PHILIP MORRIS ROMANIA SRL cu o cotă de piață de 29,6% în anul 2021 în ușoară majorare de la 28,5% în anul 2019 și de BRITISH AMERICAN TOBACCO (ROMANIA) Investment SRL cu o cotă de piață de 20,4% în anul 2021, în ușoară majorare de la 19,4% în anul 2019. Figura 2.1 ilustrează cota de piață a companiilor implicate în fabricarea produselor din tutun pentru perioada 2019-2021.

Figura 2.1. Cota de piață a companiilor cu cod CAEN 1200 – Fabricarea produselor din tutun

Sursa datelor: MF, pe baza situațiilor financiare transmise de către companii; calcule proprii

Companiile implicate în fabricarea produselor din tutun au avut un număr mediu de salariați de 2.460 în anul 2021, din care circa 90% lucrau în cele mai mari trei companii din domeniu. Numărul de angajați s-a majorat cu circa 5,2% față de anul 2019.

Marja netă a profitului (calculată ca raport între profitul net și cifra de afaceri netă) pentru companiile implicate în fabricarea produselor de tutun a fost de circa 8% în anii 2020 și 2021 și 7% în anul 2019.

Din perspectiva contribuției la bugetul general consolidat, companiile implicate în fabricarea produselor din tutun au generat în anul 2021 încasări de circa 29,6 mil. lei la nivelul

impozitului pe profit, și circa 138,4 mil. lei la nivelul contribuțiilor sociale, impozitului pe venit¹¹ și de 10,2 mil. lei la nivelul altor taxe, impozite și vărsăminte asimilate. Contribuția totală la buget a companiilor implicate în fabricarea produselor de tutun de circa 178,2 mil. lei în anul 2021 s-a majorat față de anul 2020 cu circa 10% și cu aproximativ 34,2% față de anul 2019. Este de menționat faptul că cele mai mari încasări bugetare generate de industria tutunului sunt reprezentate de cele din accize, dar acestea sunt reflectate la nivelul companiilor care activează în domeniul comerțului cu ridicata al produselor din tutun, urmate de încasările din TVA care se reflectă ulterior pe lanț.

CAEN 4635 - Comerț cu ridicata al produselor din tutun

La nivelul anului 2021, cifra de afaceri netă cumulată a companiilor implicate în comerțul cu ridicata al produselor din tutun a fost de circa 22,02 mld. lei, în creștere cu 7,7% față de anul anterior și respectiv cu circa 17% față de anul 2019. Trebuie punctat că atât dimensiunea pieței în prețurile anului curent – mult mai ridicată față de cea aferentă producției produselor din tutun -, cât și variația față de anii anteriori sunt influențate major de faptul că tutunul este un produs accizabil, iar valoarea accizelor care intră în componența cifrei de afaceri nete reprezintă componenta predominantă a prețurilor de vânzare. Potrivit datelor furnizate de Ministerul de Finanțe, accizele încasate din produsele din tutun au fost de circa 15,7 mld. lei în anul 2021, cu 8,3% mai ridicate față de

cele 14,5 mld. încasate în anul 2020 și respectiv cu 21,2% mai mari față de cele 12,95 mld. lei încasate în anul 2019. Prin urmare, accizele pentru produsele din tutun reprezintă o componentă importantă a cifrei de afaceri nete a companiilor cu codul CAEN 4635 (circa 71% în anii 2021 și 2020 și aproximativ 69% în anul 2019), iar modificarea accizelor operată de stat explică o mare parte a dinamicii nominale a cifrei de afaceri nete a companiilor care realizează comerț cu ridicata al produselor din tutun.

Similar situației aferente codului CAEN 1200, piața comerțului cu ridicata al produselor din tutun este dominată de trei mari companii - BRITISH AMERICAN TOBACCO (ROMANIA) TRADING SRL, PHILIP MORRIS TRADING SRL,

---

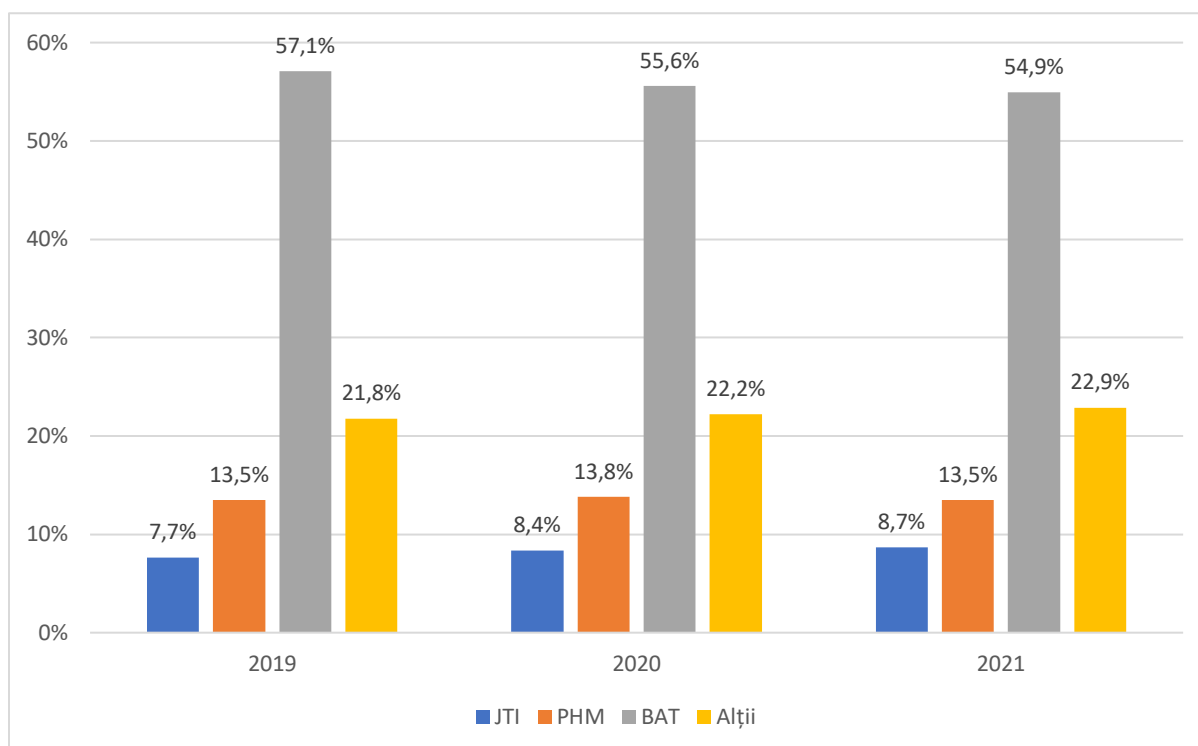
¹¹ Sumele plătite sub forma contribuțiilor de asigurări, impozitului pe venit au fost determinate

prin calcule proprii pe baza datelor din situațiile financiare privind cheltuielile de personal.

JT International (Romania) SRL ¹² - care împreună generează circa 77,1% din cifra de afaceri aferentă codului CAEN 4635. Lider este BRITISH AMERICAN TOBACCO (ROMANIA) TRADING SRL cu o cotă de piață de 55% în anul 2021, în ușoară scădere de la 57% în anul 2019, urmat de PHILIP MORRIS TRADING SRL cu o cotă de piață de 13,5% în anul 2021 în ușoară scădere de la 14,9% în anul 2019 și de JT International (Romania) SRL cu o cotă de

pieță de 8,7% în anul 2021, în creștere de la 7,7% în anul 2019. Alți jucători importanți pe această piață sunt reprezentați de SC LUZAN LOGISTIC SRL cu o cotă de piață de circa 3,9% în anul 2021 și IMPERIAL TOBACCO DISTRIBUTION ROMANIA SRL cu o cotă de piață de aproximativ 2,9% în anul 2021. Figura 2.2 ilustrează cota de piață a companiilor implicate în comerțul cu ridicata al produselor din tutun pentru perioada 2019-2021.

Figura 2.2. Cota de piață a companiilor cu cod CAEN 4653 – Comerț cu ridicata al produselor din tutun

Sursa datelor: MF, pe baza situațiilor financiare transmise de către companii, calcule proprii

¹² Cele trei mari companii prezente pe piața fabricării produselor de tutun sunt prezente și pe

pieța distribuției acestor produse, dar prin entități separate.

Companiile implicate în comerțul cu ridicata al produselor din tutun au avut un număr mediu de salariați de 2.572 în anul 2021, din care circa 68% lucrau în cele mai mari trei companii din domeniu. Numărul de angajați din comerțul cu ridicata al produselor din tutun s-a diminuat cu aproximativ 5,5% față de anul 2019.

Marja netă a profitului (calculată ca raport între profitul net și cifra de afaceri netă) pentru companiile implicate în comerțul cu ridicata al produselor de tutun a fost de circa 6% în anii 2020 și 2021 și 5% în anul 2019.

Din perspectiva contribuției la bugetul general consolidat, companiile implicate în comerțul cu ridicata al produselor din tutun au generat în anul 2021 încasări de circa 242,9 mil. lei la nivelul impozitului pe profit, și circa 191,3 mil. lei la nivelul contribuțiilor sociale, impozitului pe venit¹³ și de 1,75 mld. lei la nivelul altor taxe, impozite și vărsăminte asimilate. Potrivit datelor Ministerului de Finanțe, sumele plătite sub formă de accize de companiile din acest sector s-au ridicat 15,7 mld. lei în anul 2021, 14,5 mld. în anul 2020 și 12,95 mld. lei în anul 2019.

Total coduri CAEN 1200 - Fabricarea produselor din tutun și 4635 - Comerț cu ridicata al produselor din tutun

Companiile active în industria tutunului din România cu activitate descrisă de codurile CAEN 1200 și 4635 au generat o cifră de afaceri netă cumulată în anul 2021 de circa 24,2 mld. lei, în creștere cu 7,4% față de anul 2020 și cu 16,9% față de anul 2019. Aceste companii au generat 5.032 de locuri de muncă în anul 2021, în scădere cu 2,3% față de anul 2020 și aproximativ la același nivel cu anul 2019. Locurile de muncă generate de aceste companii sunt repartizate relativ egal între producție și distribuție.

Din perspectiva contribuției la bugetul general consolidat, companiile implicate în industria

tutunului cu activitate descrisă de codurile CAEN 1200 și 4635 au generat în anul 2021 încasări de circa 272,5 mil. lei la nivelul impozitului pe profit (243,9 mil în anul 2020 și 224,9 mil în anul 2019), circa 329,7 mil. lei la nivelul contribuțiilor sociale, impozitului pe venit (303,6 mil în anul 2020 și 267,1 mil în anul 2019) și de 1,76 mld. lei la nivelul altor taxe, impozite și vărsăminte asimilate (1,73 mld. lei în anii 2020 și 2019). Potrivit datelor Ministerului de Finanțe, sumele plătite sub formă de accize de companiile din acest sector s-au ridicat 15,7 mld. lei în anul 2021, 14,5 mld. în anul 2020 și 12,95 mld. lei în anul 2019.

---

¹³ Sumele plătite sub forma contribuțiilor de asigurări, impozitului pe venit au fost determinate

prin calcule proprii pe baza datelor din situațiile financiare privind cheltuielile de personal.

B) ESTIMAREA CIFREI DE AFACERI NETĂ A INDUSTRIEI TUTUNULUI – INCLUSIV COMERȚUL CU AMĂNUNTUL, ȘI CONTRIBUȚIE TOTALĂ LA BUGETUL GENERAL CONSOLIDAT

Așa cum a fost menționat anterior, nu pot fi identificate date dezagregate privind comerțul cu amănuntul cu tutun întrucât în multe cazuri agenții economici care practică comerțul cu amănuntul vând o multitudine de produse și nu există date separate pe fiecare categorie. Prin urmare nu putem determina exact din situațiile financiare ale companiilor numărul de angajați, profiturile ori taxele și impozitele directe generate doar de comerțul cu amănuntul cu tutun.

Însă cifra de afaceri totală netă din industria tutunului – inclusiv comerțul cu amănuntul - poate fi estimată pornind de la încasările bugetare provenind din accize asupra produselor din tutun furnizate de MF și de la structura prețului de vânzare furnizată de BAT – liderul de piață în comerțul cu amănuntul, cu o cotă de piață de circa 55% în anul 2021. Estimarea cifrei de afaceri totale din industria tutunului – inclusiv comerțul cu amănuntul – este importantă prin prisma încasărilor bugetare, întrucât reprezintă baza de calcul pentru TVA.

Astfel, valoarea totală a cifrei de afaceri nete din industria tutunului - inclusiv comerțul cu amănuntul -, poate fi estimată la o valoare de circa 24,4 mld. lei în anul 2021, 22,25 mld. lei în anul 2020 și respectiv 20,15 mld. lei în anul 2019. Aceste valori sunt cu 7-10% mai ridicate comparativ cu cifra de afaceri netă generată în comerțul cu ridicata al produselor de tutun, ceea ce confirmă faptul că o proporție

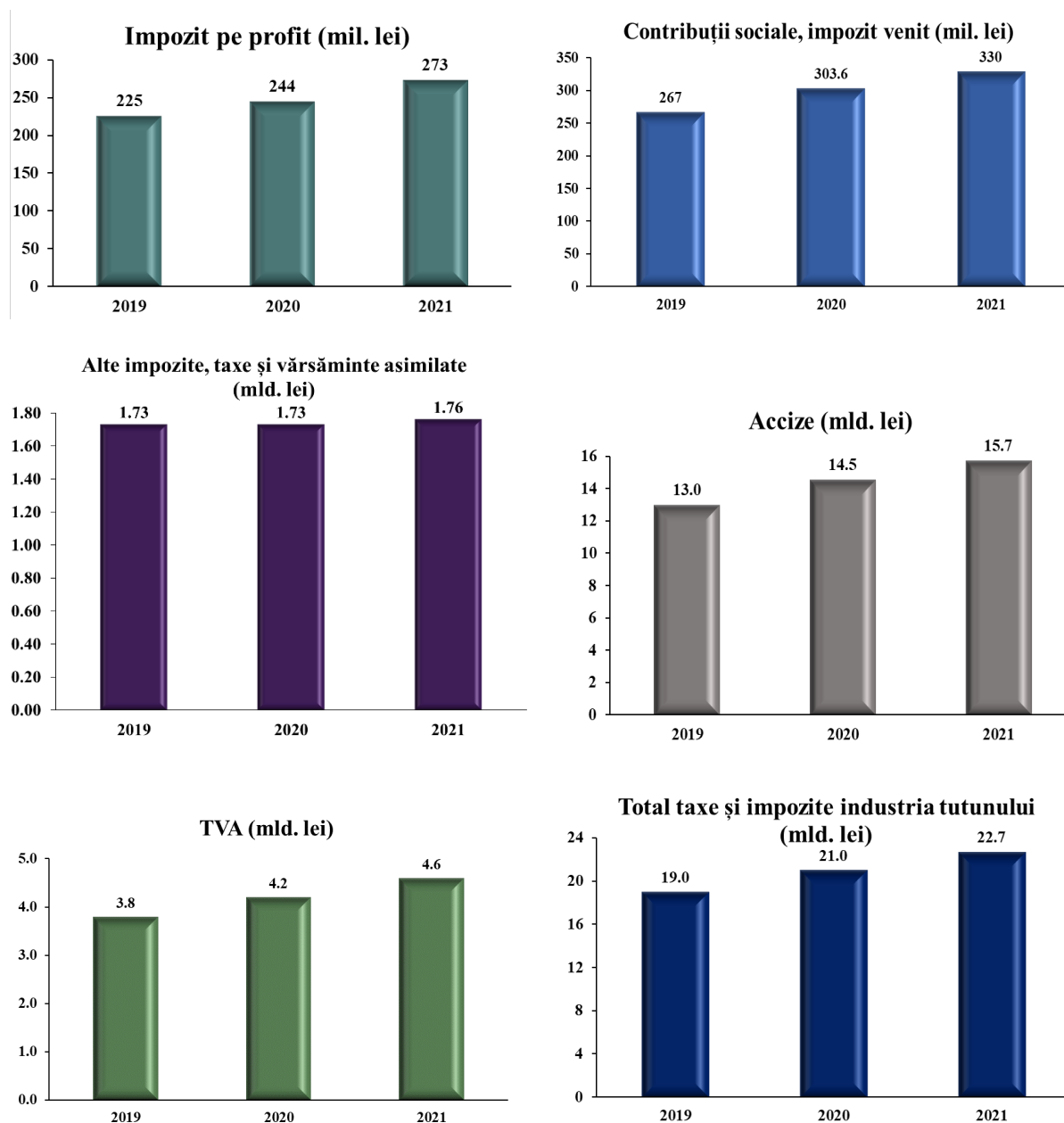
covârșitoare din cifra de afaceri din industrie este generată de companiile cu activitate descrisă de codurile CAEN 1200 și 4635. Acest cifre sunt consistente cu o marjă a companiilor care practică comerț cu amănuntul cuprinsă între 7-10%.

Mai departe, estimarea cifrei de afaceri totale nete realizate de industria tutunului permite realizarea unei estimări a încasărilor din TVA generate de acest sector de activitate. Astfel, încasările din TVA generate de industria tutunului pot fi estimate la 4,6 mld. lei în anul 2021, 4,2 mld. lei în anul 2020, 3,8 mld. lei în anul 2019.

Cumulat, totalitatea taxelor și impozitelor generate de industria tutunului din România pot fi estimate la cel puțin 22,7 mld. lei în anul 2021 (reprezentând circa 7,2% din veniturile fiscale, inclusiv contribuții de asigurări colectate la bugetul general consolidat), cel puțin 21 mld. lei în anul 2020 (reprezentând circa 8% din veniturile fiscale, inclusiv contribuții de asigurări colectate la bugetul general consolidat), și cel puțin 19 mld. lei în anul 2019 (reprezentând circa 7,1% din veniturile fiscale, inclusiv contribuții de asigurări colectate la bugetul general consolidat). În graficele de mai jos (Figura 2.3) este ilustrată evoluția pentru perioada 2019-2021 a sumelor virate la bugetul general consolidat de către companiile din industria tutunului, detaliat pe categoriile de taxe și impozite menționate anterior.

Figura 2.3. Sumele virate la bugetul de stat de către companiile din industria tutunului

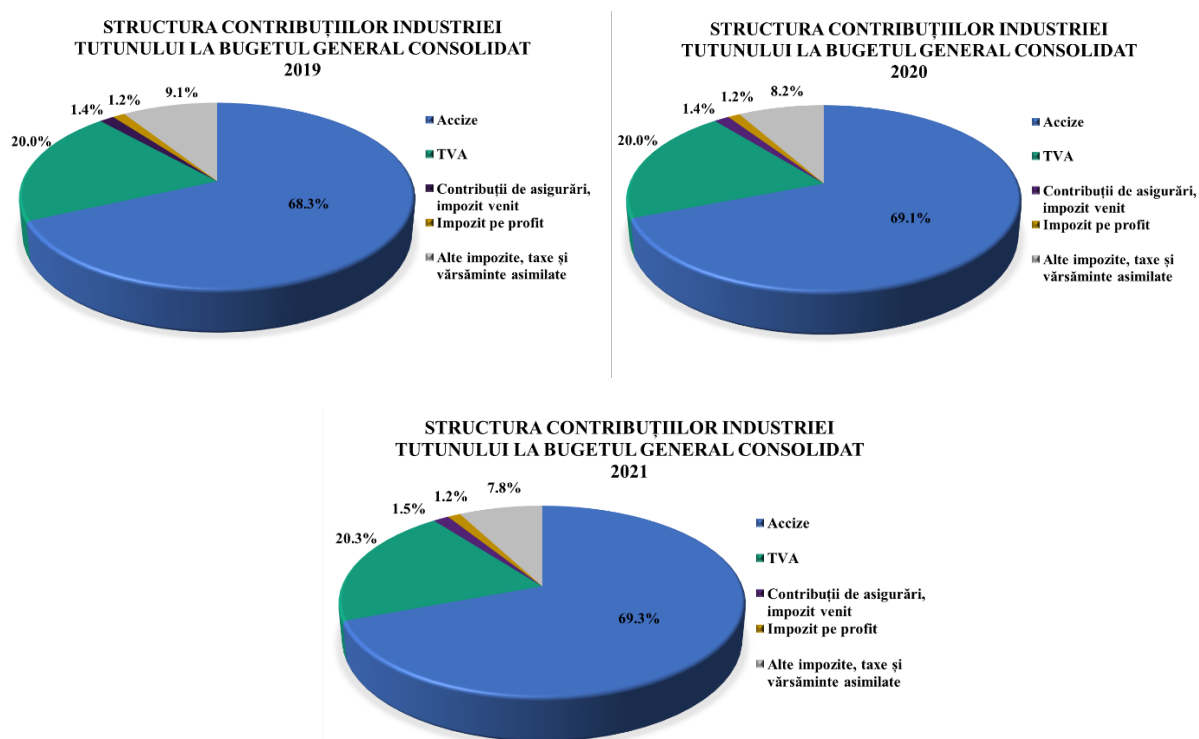

Sursa datelor: MF execuția bugetului general consolidat; situațiile financiare transmise de către companii; calcule proprii

În Figura 2.4 este prezentată structura încasărilor bugetare generate de industria tutunului în perioada 2019-2021 pe categorii de taxe: accize; TVA; contribuții de asigurări și impozit pe venit (impozite și taxe pe salarii); alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate. Se

poate remarca faptul că impozitele indirecte (TVA, accize) sunt dominante, reprezentând în perioada analizată între 88% și 90% din total contribuții la bugetul general consolidat generate la industria tutunului.

Figura 2.4. Structura încasărilor bugetare generate de industria tutunului pe categorii de taxe

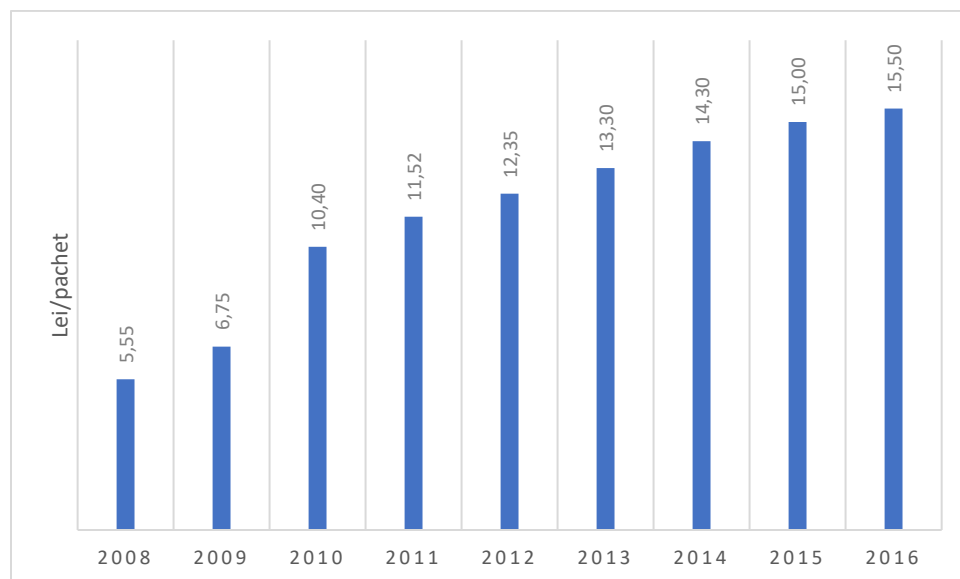
Sursa datelor: calcule proprii

C) EVOLUȚIA PREȚULUI LA ȚIGARETE

În România evoluția prețului la țigarete a urmat un trend ascendent imediat după aderarea la UE. Datele disponibile în cadrul cercetării întreprinse de Novel Research cu privire la evoluția prețului mediu anual MPPC (cea mai populară categorie de preț) în

perioada 2008-2016 arată aproape o triplare a prețului pentru pachetul de 20 de țigarete în decurs de 8 ani (de la 5,55 lei/pachet în 2008 la 15,50 lei/pachet în anul 2016) și o dublare a prețului din anul 2008 (5,55 lei/pachet) în 3 ani (2011; 11,52 lei/pachet).

Figura 2.5. Evoluția prețului MPPC, în perioada 2008-2016, România

Sursa: Novel Research

Având în vedere că în conformitate cu prevederile Directivelor 92/79/CEE, 92/80/CEE și 95/59/CE, privind structura și ratele accizelor aplicate tutunului prelucrat din anul 2009, conceptul de cea mai populară categorie de preț a fost înlocuit cu conceptul de preț mediu ponderat de vânzare cu amănuntul, rata minimă a accizei stabilită pe baza prețului făcând referire la preț mediu ponderat de vânzare cu amănuntul (acesta servește drept referință de măsurare a

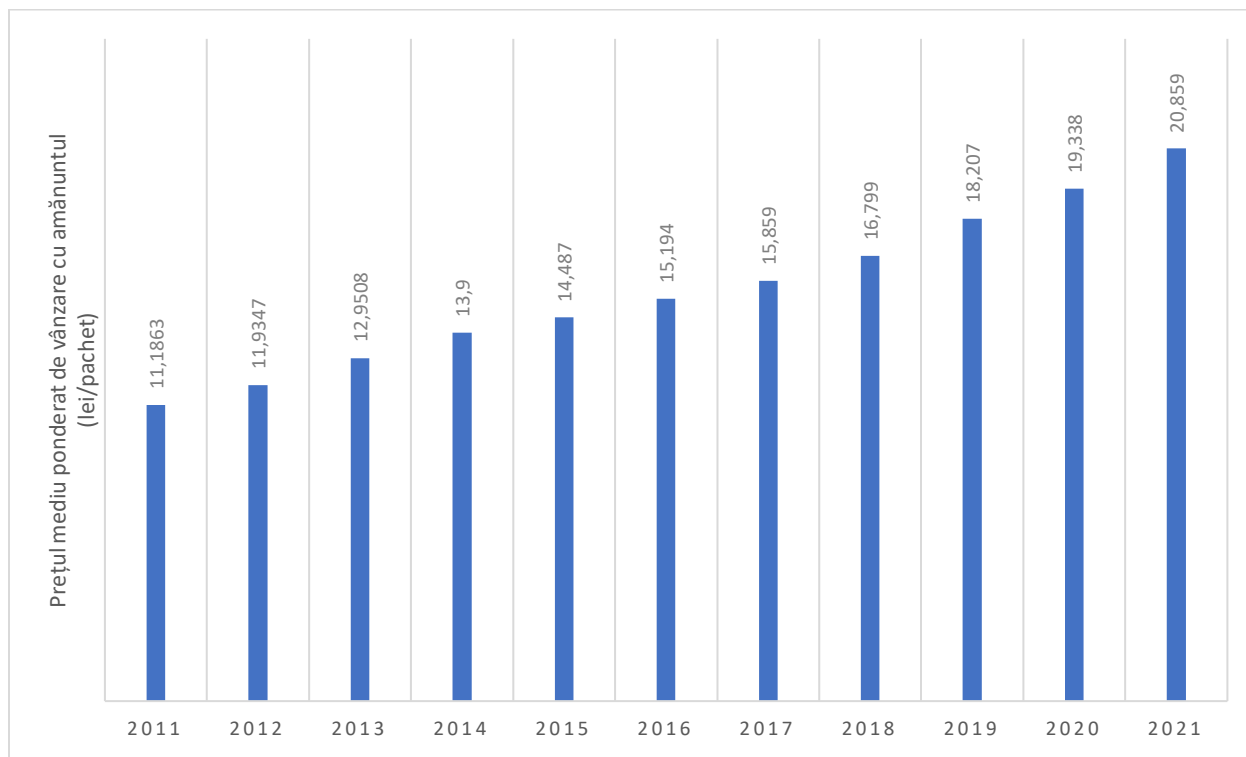
ponderii accizei specifice în cadrul sarcinii fiscale totale), este important de analizat și evoluția prețului mediu ponderat de vânzare cu amănuntul (WAP) (lei/pachet) în România.

Astfel, datele disponibile pe site-ul Ministerului de Finanțe arată aproape o dublare a acestui preț mediu ponderat de vânzare cu amănuntul¹⁴ de la 11,1863 lei/pachetul de 20 de țigarete în anul 2011 la 20,859 lei/pachet în anul 2021.

¹⁴ Între 2011 și 2014 acest preț mediu ponderat de vânzare cu amănuntul a fost calculat în conformitate cu prevederile art. 177 alin. (5) din Legea nr. 571/2003

privind Codul fiscal; începând cu anul 2015 preț mediu ponderat de vânzare cu amănuntul a fost calculat în conformitate cu prevederile art.343 alin.(7) din Legea nr.227/2015 privind Codul fiscal

Figura 2.6. Evoluția prețului mediu ponderat de vânzare cu amănuntul per pachet de țigarete, în perioada 2011-2021, România

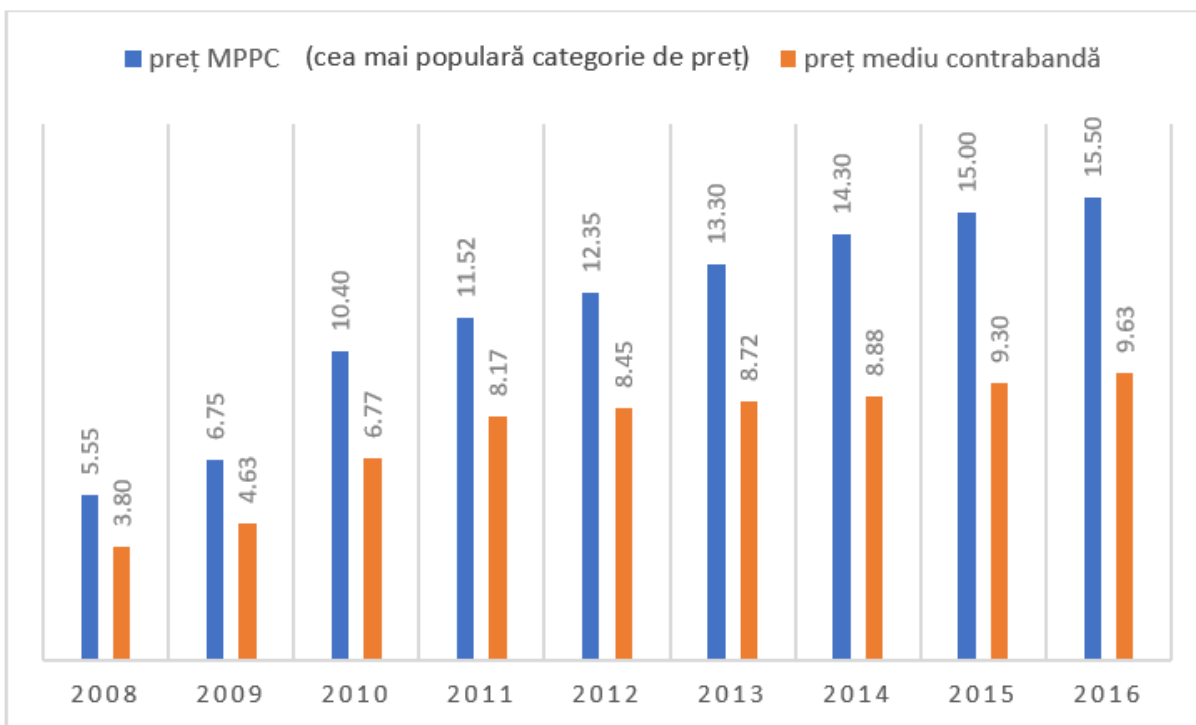

Sursa: Ministerul Finanțelor

Din perspectiva orientării consumatorului național de țigarete din România către produse cât mai ieftine este important de subliniat că, deși prețul mediu de contrabandă

a urmat tot un trend ascendent în perioada pentru care există date disponibile la nivel național (2008-2016), amplitudinea creșterii nu a fost aceeași ca în cazul prețului MMPC.

Figura 2.7. Evoluția comparativă a prețului MPPC și a prețului mediu de contrabandă, România, 2008-2016

Sursa: Novel Research

2.2 INFLUENȚA SECTORULUI TUTUNULUI ÎN ECONOMIA ROMÂNEASCĂ. ANALIZA INPUT-OUTPUT PE BAZA MODELULUI LEONTIEF

A) DATE ȘI METODOLOGIE

Din cele menționate anterior, industria tutunului din România poate fi analizată din două perspective majore: pe de o parte, a producătorilor de produse din tutun, care se regăsesc în clasificarea CAEN 1200 – *Fabricarea produselor din tutun*, și, de altă parte, a distribuitorilor de produse din tutun, înregistrați în codul CAEN 4635 – *Comerț cu ridicata cu produse din tutun*.

Analiza contribuției sectoarelor de fabricație a produselor de tutun, dar și de comercializare

a acestora, în total economie a fost realizată cu ajutorul analizei input-output ce are la bază modelul Leontief, care, pe baza relațiilor intersectoriale în cadrul economiei, descrie modul în care un output dintr-un anumit sector poate deveni input într-un alt sector. Modele de tip input-output pornesc de la premisa echilibrului dintre resurse (ofertă) și consum (cerere), pe baza cărora este definită o matrice a intrărilor și ieșirilor între sectoarele economice, fiecare sector având nevoie de

produse obținute în alte sectoare pentru a realiza propriile produse, care la rândul lor pot fi intrări pentru alte sectoare economice. Preluând abordarea de tip input-output, se pot realiza evaluări ale efectelor investițiilor în anumite sectoare economice asupra formării PIB. Prin aplicarea acestei metode ne-am propus să cuantificăm efectul total (direct, indirect și indus) pe care îl are sectorul fabricării și comercializării produselor din tutun asupra unor indicatori macroeconomici, precum formarea PIB și ocuparea forței de muncă.

Analiza input-output oferă două rezultate distincte pentru fiecare sector analizat și anume legături înapoi (**backward linkages**) și legături înainte (**forward linkages**). Legătura „**backward**” ne arată interconectarea unui

anumit sector j cu alte sectoare de la care se achiziționează bunuri. Prin urmare, producția suplimentară a sectorului j va fi utilizată ca input în alte sectoare. Legăturile înapoi sunt orientate către cerere și mai sunt cunoscute și sub denumirea de multiplicatori.

Legătura „**forward**” prezintă tranzacțiile intersectoriale, arătând că o creștere a producției totale a sectorului j va conduce la o creștere a ofertei totale pentru sectoarele economice care folosesc ca input bunul oferit de sectorul j (Bonfiglio et al., 2006). Termenul „înainte” este utilizat pentru a indica interconectarea unui anumit sector cu cei de la care cumpără bunurile produse de acel sector. Legăturile „forward” sunt orientate către ofertă (Eurostat, 2008) și sunt cunoscute sub denumirea de coeficienți.

- **Multiplicatorul de output de tip I și II**

Multiplicatorul de output de tip I pentru o anumită industrie j este definit ca fiind suma tuturor outputurilor din fiecare industrie necesară în producția unei unități suplimentare de output în cadrul industriei j . Acest multiplicator poate fi obținut prin însumarea elementelor de coloană a matricei inverse a lui Leontief după cum urmează:

$$(O_{MULT})_j = \sum_i L_{ij}, (4)$$

unde: $(\sum_i)$ - suma coloanelor din matricea inversă a lui Leontief (L_{ij}).

Cu alte cuvinte, multiplicatorul de output captează efectele directe și efectele indirecte ale inputurilor primite din toate sectoarele pentru industria j , astfel încât outputul din această industrie să crească ca urmare a creșterii consumului final. Multiplicatorii de output de tip I surprind exclusiv efectele directe și indirecte.

Multiplicatorul de output de tip II se calculează la fel ca și multiplicatorii de tip I – suma coloanelor din fiecare industrie din matricea Leontief de tip II. Acești multiplicatori captează efectele de multiplicare a efectelor directe, indirecte și induse la o creștere cu 1 leu a cererii finale a unei anumite industrii asupra producției totale.

Multiplicatorul de output poate fi la rândul său calculat în raport de: venit, VAB (valoare adăugată brută) și ocupare. Această derivare este utilă pentru a surprinde impactul creșterii cererii finale cu 1 leu pentru un anumit sector asupra fiecărei variabile prezentate mai sus. Pe baza acestor multiplicatori putem estima posibilele efecte ale unui șoc al cererii finale dintr-o anumită industrie la nivel macro. Acești multiplicatori transformă direct valoarea totală a unui leu cheltuit

în plus (consum final) asupra modificării veniturilor gospodăriilor, valorii adăugate brute și asupra locurilor de muncă.

- **Multiplicatorul venitului de tip I și II**

Multiplicatorul de tip I ne arată modificarea venitului (remunerării) salariaților, ca urmare a creșterii cererii pentru bunurile tranzacționate în cadrul industriei j . Acest multiplicator poate fi calculat, astfel:

$$(VMULT)_j = \sum_i v_i L_{ij} / v_j ,$$

unde: v_i/v_j = raportul dintre remunerarea salariaților/total resurse; L_{ij} =matricea inversă a lui Leontief de tip I.

În mod similar, multiplicatorul veniturilor de tip II include în plus și impactul efectelor induse asupra estimării veniturilor gospodăriilor ca urmare, a creșterii cu un leu a cererii finale pentru bunurile care sunt tranzacționate în cadrul sectorului „ j ”.

- **Efectele de venit de tip I și II**

Acest multiplicator ne arată impactul modificării veniturilor din industria j asupra modificării veniturilor salariaților la nivelul întregii economii. Efectele de tip I iau în calcul matricea lui Leontief de tip I și prezintă efectele directe și indirecte asupra modificării veniturilor din economie. Efectele de tip II sunt determinate pe baza matricei de tip II și prezintă efectele induse.

- **Multiplicatorul VAB (valoarea adăugată brută) de tip I și II**

Multiplicatorul de tip I al VAB ilustrează efectul creșterii suplimentare cu 1 leu a consumului final pentru bunurile (outputul) realizat în cadrul industriei j , asupra valorii adăugate brute din economie, ca urmare a acțiunii unor efecte directe și indirecte din procesul de producție. Multiplicatorul de tip II ține cont în plus și de efectul indus asupra VAB, comparativ cu multiplicatorul de tip I.

Aplicarea modelului implică parcurgerea următorilor pași:

- Extragerea tabelelor de intrări-ieșiri publicate de INS disponibile pentru perioada 2020. Tabelele descriu fluxurile de bunuri și servicii între sectoarele economiei într-o anumită perioadă de timp. Analiza input-output are în vedere descrierea structurii de producție a unei economii. Procesele de producție într-o economie sunt întotdeauna interdependente, astfel că produsele unui proces sunt utilizate în altul, în timp ce acestea pot servi, la rândul lor, ca inputuri pentru alte procese. Matricea inversă Leontief reprezintă punctul de plecare în obținerea multiplicatorilor importanți (output, venit, ocupare, valoare adăugată și taxe).
- Tabelul input-output (intrări-ieșiri) oferă două rezultate distincte pentru fiecare sector analizat: multiplicatorii backward (în amonte) ce cuantifică efectul pe care ramura analizată îl are asupra ansamblului economic și multiplicatorii forward (în aval) ce reflectă efectul pe care ansamblul economiei îl are asupra ramurii analizate. În cadrul analizei au fost utilizați multiplicatorii backward.

- Analiza a pornit de la tabelele de intrări-ieșiri nesimetrice în prețuri curente. Partea centrală a sistemului intrări-ieșiri o reprezintă tabelele resurselor și utilizărilor în prețuri curente. Tabelul resurselor este evaluat în prețurile de bază¹⁵, în timp ce tabelul utilizărilor în prețurile de cumpărare. Această identitate este valabilă numai dacă resursele și utilizările sunt evaluate pe aceeași bază în prețurile de bază prin scăderea marjelor de comerț și de transport și a impozitelor indirecte nete pe produs.
- Resursele la preț de cumpărare = Producția produsului la preț de bază plus importurile la preț de bază plus marja de comerț și de transport plus impozite minus subvenții pe produse = utilizările produsului la preț de cumpărare, care sunt egale cu cererea intermediară pentru produsul în cauză plus cheltuiala pentru consum final plus formarea de capital brut plus exporturile.
- Plecând de la tabelul nesimetric în prețuri curente a fost construit tabelul simetric în prețuri curente prin trecerea de la 99 la 65 de ramuri CAEN REV.2 și divizuni CPA. Tabelul input-output simetric în prețurile de bază se determină prin scăderea marjelor de transport și comerț și a impozitelor nete.
- Tabelul input-output simetric în prețurile de bază se determină o dată la 5 ani, ultimul disponibil până la data evaluării fiind cel din 2020. Pe baza tabelului input-output al marjelor de transport și comerț, dar și a importurilor nete evaluate în prețurile de bază aferente anului 2020, se determină tabelul input-output simetric în prețuri de bază la nivelul anului 2020;
- Construirea matricei coeficienților tehnici (A) pe baza tabelelor. Elementele acesteia reprezintă cantitatea în lei achiziționată de fiecare sector economic de la toate celelalte sectoare economice pentru a produce un leu output.
- Determinarea matricei inverse de tip I. Aceasta se obține prin inversarea matricei obținută ca diferență între matricea unitate I și matricea coeficienților tehnici A. Matricea inversă Leontief (L)-matricea de tip I reprezintă punctul de plecare în determinarea celor mai importanți multiplicatori: output, ocupare, valoare adăugată etc. Această matrice ne arată cât este nevoie din producția (outputul) fiecărei industrii, în termeni de efecte directe și indirecte pentru a obține o unitate din producția (output-ul) altei industrii.
- Calcularea multiplicatorului outputului de tip I. Pentru un anumit sector, acesta este definit ca outputul total necesar din fiecare sector economic pentru a produce o unitate suplimentară de output în sectorul respectiv.
- Calcularea multiplicatorului PIB de tip I. Acesta reprezintă creșterea PIB la nivelul întregii economii ca urmare a creșterii PIB din fiecare sector cu un leu.
- Calcularea matricei inverse de tip II. Matricea inversă de tip II se calculează în același mod ca și matricea inversă de tip I și ne arată efectele induse de outputul unei industrii asupra outputul altei industrii. În cadrul acestei matrice se ține cont atât de efectele directe și indirecte din matricea inversă de tip I, cât și de fluxurile de bani în și din gospodării și efectul acestora asupra industriilor (efecte induse). Gospodăriile sunt tratate ca o industrie

---

¹⁵ Sistemul SEC 2010 înregistrează toate utilizările la prețurile de cumpărare, care includ costurile de transport, marjele comerciale și taxele minus subvențiile pentru produse. Producția, pe de altă parte, este înregistrată la prețuri de bază, care exclud aceste elemente.

suplimentară, adăugând un rând și o coloană suplimentară în matricea inițială pentru „compensarea angajaților”¹⁶ și, respectiv, „cheltuielile de consum final ale gospodăriilor”.

- Calcularea multiplicatorului PIB de tip II. Se realizează în același mod ca și pentru multiplicatorul de tip I, pe baza matricei inverse de tip II.
- Identificarea outputului la nivelul sectorului tutunului, plecând de la cifra de afaceri a companiilor din cele două sectoare (coduri CAEN 1200 și 4635).

Pe baza calculelor de mai sus, se poate identifica contribuția directă, indirectă și indusă a sectorului tutunului la formarea PIB-ului, astfel:

Contribuția directă a sectorului tutunului la formarea PIB = Outputului sectorului/ PIB total

Contribuția directă și indirectă a sectorului tutunului la formarea PIB = outputul sectorului*Multiplicatorul PIB de tip I_{sector}/ PIB total

Contribuția directă, indirectă și indusă a sectorului tutunului la formarea PIB = outputul sectorului*Multiplicatorul PIB de tip II_{sector}/ PIB total

Pentru estimarea contribuției sectorului tutunului la ocuparea forței de muncă s-a avut în vedere aplicarea următorilor pași:

- Extragerea tabelelor de intrări-ieșiri publicate de Institutul Național de Statistică disponibile pentru perioada 2020.
- Construirea matricei coeficienților tehnici pe baza tabelelor. Elementele acesteia reprezintă cantitatea în lei achiziționată de fiecare sector economic de la toate celelalte sectoare economice pentru a produce un leu output.
- Calcularea matricei inverse de tip I. Aceasta se obține prin inversarea matricei obținută ca diferență între matricea unitate I și matricea coeficienților tehnici A.
- Calcularea multiplicatorului ocupării de tip I. Pentru un anumit sector, acesta este definit ca fiind creșterea totală a ocupării la nivel național ca urmare a creșterii cererii finale ce a generat creșterea cu o unitate (1 persoană sau 1 echivalent normă întreagă) a ocupării la nivelul sectorului.
- Calcularea matricei inverse de tip II. Se obține în același mod ca și matricea de tip I doar că aceasta ia în considerare și fluxurile monetare în și din gospodării și efectele acestora asupra sectoarelor economice.
- Calcularea multiplicatorului ocupării de tip II. Se procedează în același mod ca și pentru multiplicatorul de tip I, pe baza matricei inverse de tip II.
- Identificarea outputului la nivelul sectorului tutunului, plecând de la cifra de afaceri a companiilor din cele două sectoare (1200 și 4635).

Pe baza calculelor de mai sus, se poate identifica contribuția directă, indirectă și indusă a sectorului tutunului la ocuparea forței de muncă (mii persoane), astfel:

Contribuția directă a sectorului tutunului la ocuparea forței de muncă (număr persoane ocupate) = outputul sectorului* Populația ocupată_{sector} / Output_{sector}

---

¹⁶ În cazul de față am utilizat remunerarea salariaților

Contribuția directă și indirectă a sectorului tutunului la ocuparea forței de muncă (număr persoane ocupate) = $\text{Multiplicatorul Ocupare de tip I}_{\text{sector}} * \text{outputul sectorului} * \text{Populația ocupată}_{\text{sector}} / \text{Output}_{\text{sector}}$

Contribuția directă, indirectă și indusă a sectorului tutunului la ocuparea forței de muncă (număr persoane ocupate) = $\text{Multiplicatorul Ocupare de tip II}_{\text{sector}} * \text{outputul sectorului} * \text{Populația ocupată}_{\text{sector}} / \text{Output}_{\text{sector}}$

B) REZULTATE

Analiza input-output furnizează o serie de multiplicatori specifici industriei analizate care prezintă, la acest nivel dezagregat, modul în care creșterea cererii finale în industria supusă investigației va afecta economia românească. Un avantaj semnificativ al utilizării metodologiei input-output este că multiplicatorii rezultați încorporează nu numai efectele directe, ci și efectele indirecte și induse asupra economiei ca urmare a unui șoc exogen asupra uneia dintre componentele cererii finale (Cassar, 2015). Pentru a deriva acești multiplicatori și a stabili modul în care este influențată creșterea sectorială și,

ulterior, activitatea economică în general, de către industria tutunului, vom analiza cele două sectoare (de producție, respectiv distribuție) din care aceasta face parte. Analiza input-output nu permite o dezagregare mai amănunțită a sectoarelor, prin urmare considerăm că multiplicatorii obținuți la nivelul sectoarelor CAEN 5 *Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun* și 46 *Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete* pot descrie în mod corect un impact relativ similar al industriei tutunului în economie.

B1. ANALIZA MULTIPLICATORILOR DE IMPACT

- ***Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun***

a). Multiplicatorul de output de tip I și II

Multiplicatorul de output de tip I pentru o anumită industrie **K** este definit ca fiind suma tuturor outputurilor din fiecare industrie necesară în producția unei unități suplimentare de output în cadrul industriei **K**. Tabelul 2.1 de mai jos prezintă multiplicatorii de output pentru sectorul de activitate „Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun”.

Multiplicatorul de output de tip I indică o contribuție de 1,71 lei a Fabricării produselor

alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun în outputul total în anul 2020.

Multiplicatorul de output de tip II captează efectele directe, indirecte și induse în urma creșterii cu 1 leu a cererii finale dintr-un anumit sector de activitate asupra outputului total. Pentru sectorul supus investigației, multiplicatorul de tip II a fost 2,02 lei din care valoarea de 1,71 lei se datorează efectelor directe și indirecte ale producției (multiplicatorul de output de tip I) și 0,31 lei efectelor induse (fluxurile de bani în și din

gospodăriei și efectul acestor fluxuri asupra altor industrii).

Multiplicatorul de output poate fi, la rândul său, calculat în raport de: **venit și valoarea adăugată brută (VAB)**. Această derivare este utilă pentru a surprinde impactul creșterii cererii finale cu 1 leu pentru o anumită ramură, asupra fiecărei variabile prezentate mai sus.

b). Multiplicatorul de venit (income-output) pentru sectorul de activitate analizat este de 3,05 lei, ceea ce înseamnă că la creșterea cu 1 leu a cererii de bunuri și servicii din acest sector, veniturile tuturor salariaților din economie au crescut cu 3,05 lei în anul 2020. Din această valoare, 2,45 lei a reprezentat creșterea veniturilor lucrătorilor atât din ramura Fabricării produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun (efect direct cu 0,07 lei), cât și din industriile cu care acest sector se întrepătrunde (efect indirect cu 2,38 lei), iar 0,61 lei a fost reprezentat de efectul indus.

c). Multiplicatorul valorii adăugate brute (VAB)

Multiplicatorul de tip I al VAB ne arată efectul creșterii suplimentare cu 1 leu a consumului final realizat în cadrul industriei asupra valorii adăugate brute din economie, ca urmare a acțiunii unor efecte directe și indirecte din procesul de producție. Multiplicatorul de tip II ține cont în plus și de efectul indus asupra VAB.

Multiplicatorul VAB a crescut cu 2,22 lei la o creștere cu 1 leu a cererii de bunuri și servicii pentru această industrie în anul 2020. Din acest total, valoarea de 0,34 lei a fost generată direct de această industrie, valoarea de 1,53 lei a fost determinată indirect de industriile cu care acest sector interacționează, iar restul (în valoare de 0,36 lei) a reprezentat efectul indus al tuturor sectoarelor din economie care pot stimula creșterea suplimentară a cheltuielilor de consum în această diviziune.

d). Multiplicatorul angajării indică o creștere cu 5,08 angajați la creșterea cererii cu 1000 lei pentru *Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun* în anul 2020. Prin urmare, creșterea cu un milion de lei a cererii ar determina 5080 noi locuri de muncă în economie. Din această valoare, cererea va determina creșterea cu 2 noi locuri de muncă în acest sector de activitate, cu 4300 noi locuri de muncă în celelalte sectoare cu care există interacțiune și va determina 790 noi locuri de muncă în restul sectoarelor.

e). Multiplicatorul PIB arată impactul asupra PIB în urma creșterii cu 1 leu a cererii finale din acest sector. Multiplicatorul de tip II a fost de 1,94 lei în anul 2020, din care 0,49 lei (efectul direct) provenind din diviziunea *Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun*, 1,16 lei (efectul indirect) din industriile cu care această diviziune se întrepătrunde și restul de 0,29 lei l-a reprezentat efectul indus.

Tabel 2.1. Multiplicatorii pentru sectorul de activitate Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun

Tip de multiplicator	Efecte directe	Efecte indirecte	Efecte induse	Multiplicatorul de tip II
Multiplicatorul de output de tip II	1,71		0,31	2,02
Multiplicatorii de venit	0,07	2,38	0,61	3,05
Multiplicatorii VAB	0,34	1,53	0,36	2,22
Multiplicatorii angajării	0,002	4,3	0,79	5,08
Multiplicatorii PIB	0,49	1,16	0,29	1,94

Sursa: calcule proprii

- **Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele**

Vom realiza o analiză similară pentru diviziunea CAEN 46 *Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele*, care cuprinde activitățile de comerț în industria tutunului. Sumarizat, valorile multiplicatorilor pentru această ramură sunt prezentate în Tabelul 2.2.

a). Multiplicatorul de output de tip I și II

Multiplicatorul de output de tip I indică o contribuție de 1,85 lei a *Comerțului cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele* în outputul total în anul 2020.

Multiplicatorul de output de tip II a fost 2,48 lei, din care valoarea de 1,85 lei se datorează efectelor directe și indirecte ale producției (multiplicatorul de output de tip I) și 0,63 lei efectelor induse (fluxurile de bani în și din gospodării și efectul acestor fluxuri asupra altor industrii).

b). Multiplicatorul de venit (income-output) pentru diviziunea analizată este de 2,13 lei, ceea ce înseamnă că la creșterea cu 1 leu a cererii de bunuri și servicii din acest sector, veniturile tuturor salariaților din economie au crescut cu 2,13 lei în anul 2020. Din această

valoare, 0,19 lei a reprezentat creșterea veniturilor lucrătorilor din diviziunea analizată (reprezentând efectul direct), 1,52 lei a fost creșterea salariaților din industriile cu care acest sector se întrepătrunde (reprezentând efectul indirect), iar 0,42 lei a fost reprezentat de efectul indus.

c). Multiplicatorul VAB a fost de 2,43 lei, arătând creșterea VAB la o creștere cu 1 leu a cererii de bunuri și servicii pentru această diviziune CAEN în anul 2020. Din acest total, valoarea de 0,43 lei a fost generată direct de această industrie, valoarea de 1,42 lei a fost determină indirect de industriile cu care această diviziune interacționează, iar restul (în valoare de 0,57 lei) a reprezentat efectul indus al tuturor sectoarelor din economie care pot stimula creșterea suplimentară a cheltuielilor de consum în această diviziune.

d). Multiplicatorul angajării indică o creștere cu 3,14 angajați la creșterea cererii cu 1000 lei pentru *Comerțul cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele* în anul 2020. Prin urmare, creșterea cu un milion de lei a cererii ar determina crearea a 3140 noi locuri de muncă în economie. Din această

valoare, cererea va determina creșterea cu 2 noi locuri de muncă în acest sector de activitate, cu 2000 noi locuri de muncă în celelalte sectoare cu care există interacțiune și cu 1130 noi locuri de muncă în toate celelalte sectoare.

e). Multiplicatorul PIB arată impactul asupra PIB în urma creșterii cu 1 leu a cererii finale din

această ramură. Multiplicatorul de tip II a fost de 2,59 lei în anul 2020, din care 0,43 lei (efectul direct) provenind din diviziunea *Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete*, 1,49 lei (efectul indirect) din industriile cu care această diviziune se întrepătrunde și restul de 0,67 lei l-a reprezentat efectul indus.

Tabel 2.2. Multiplicatorii pentru ramura de activitate Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete

Tip de multiplicator	Efecte directe	Efecte indirecte	Efecte induse	Multiplicatorul de tip II
Multiplicatorul de output de tip II	1,85		0,63	2,48
Multiplicatorii de venit	0,19	1,52	0,42	2,13
Multiplicatorii VAB	0,43	1,42	0,57	2,43
Multiplicatorii angajării	0,002	2	1,13	3,14
Multiplicatorii PIB	0,43	1,49	0,67	2,59

Sursa: calcule proprii

B2. ANALIZA COEFICIENȚILOR TEHNICI

- **Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun**

a). Dependența sectorului *Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun* de inputurile oferite de alte sectoare

Coeficienții tehnici ne arată viteza cu care intrările sunt transformate în rezultate. Figura 2.8 prezintă coeficienții pentru sectorul *Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun*. Din analiza acestora, se observă că cele mai ridicate valori ale inputurilor pentru această

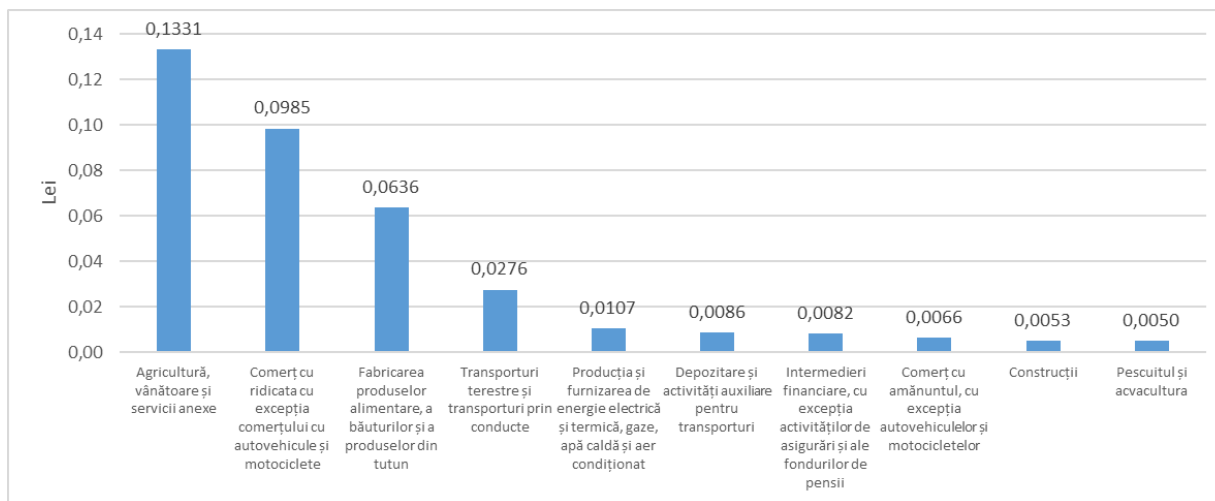
diviziune provin din următoarele ramuri: *Agricultură, vânătoare și servicii anexe* (0,1331 lei); *Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete* (0,0985 lei) și sectorul însuși - *Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun* (0,0636 lei). Valoarea de 0,1331 lei ne arată că, pentru a realiza un output de 1 leu, sectorul de activitate *Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun* are nevoie

de 0,1331 lei din *Agricultură, vânătoare și servicii anexe*.

Figura 2.8 arată, totodată, principalele sectoare cu care interacționează *Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a*

produselor din tutun, utilizând bunurile și serviciile produse în sectoarele respective ca inputuri. Prin urmare, orice modificare care intervine în acele sectoare se resimte indirect și în acest sector de activitate.

Figura 2.8. Principalele 10 industrii care furnizează inputuri pentru sectorul Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun

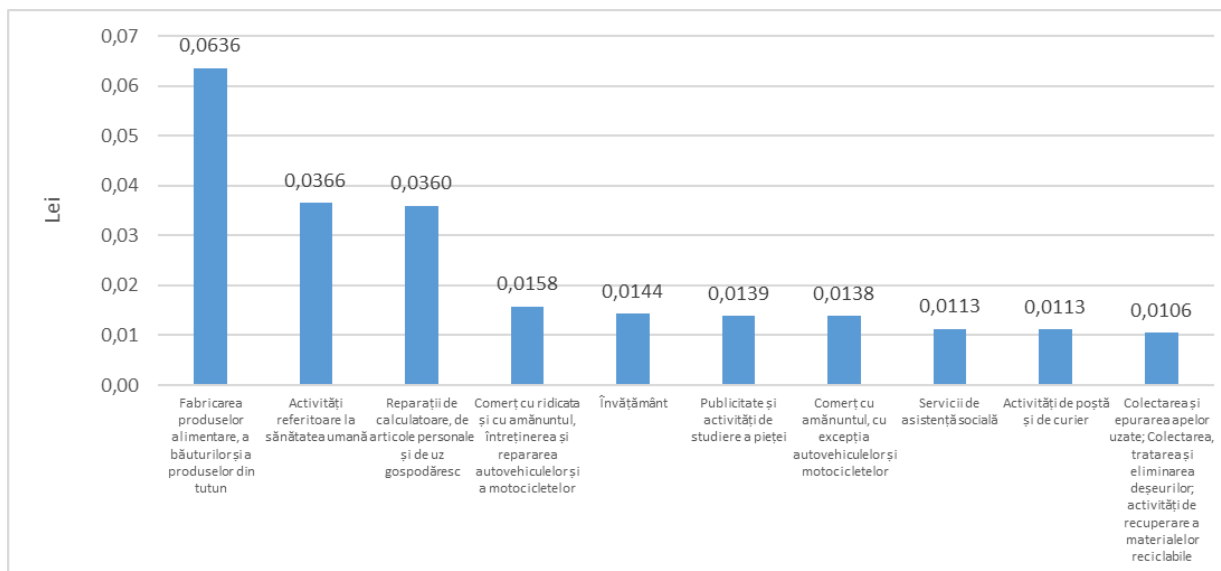
Sursa: calcule proprii

b). Sectorul *Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun* ca furnizor de bunuri și servicii pentru alte ramuri ale economiei naționale

Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun furnizează cele mai importante inputuri în același sector: *Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din*

tutun (0,0636 lei), urmat de *Activități referitoare la sănătatea umană* (0,0366 lei), *Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc* (0,036 lei) și *Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor* (0,0158 lei) (Figura 2.9). Acest sector participă cu 0,0366 lei la obținerea unui leu de output în sectorul de activitate *Activități referitoare la sănătatea umană*.

Figura 2.9. Contribuția sectorului Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun ca input în alte sectoare - primele 10 industrii

Sursa: calcule proprii

- **Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete**

Vom realiza o analiză similară pentru diviziunea CAEN 46 *Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete*.

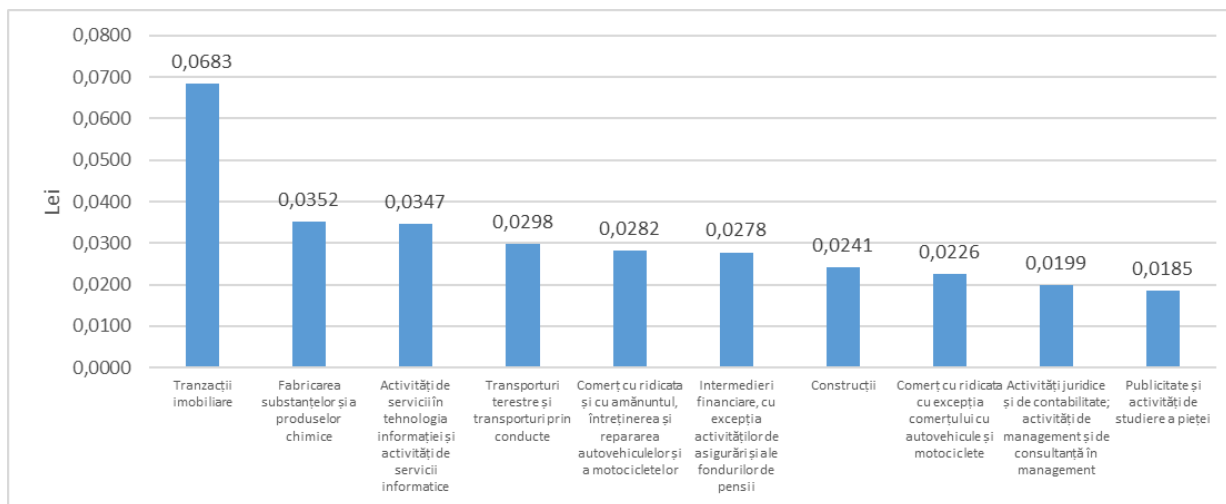
a). Dependența diviziunii CAEN 46 *Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete* de inputurile oferite de alte sectoare

Figura 2.10 prezintă coeficienții tehnici pentru ramura *Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete*. Cele mai ridicate valori ale inputurilor pentru această diviziune provin din următoarele ramuri: *Tranzacții imobiliare* (0,0683 lei,

Fabricarea substanțelor și a produselor chimice (0,0352 lei) și *Activități de servicii în tehnologia informației și activități de servicii informatice* (0,0347 lei). Valoarea de 0,0683 lei ne arată că, pentru a realiza un output de 1 leu, sectorul de activitate *Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete* are nevoie de 0, 0683 lei din *Tranzacții imobiliare*.

Sectoarele evidențiate în Figura 2.10 sunt principalele sectoare cu care interacționează diviziunea analizată, și orice modificare survenită în acestea se resimte indirect și în ramura de activitate CAEN 46.

Figura 2.10. Principalele 10 industrii care furnizează inputuri pentru sectorul Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete

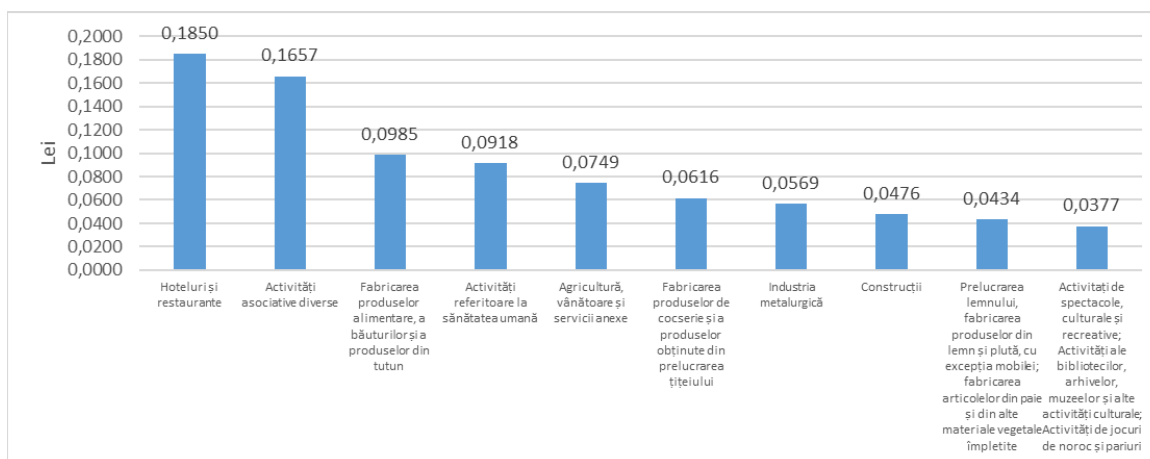
Sursa: calcule proprii

b) Diviziunea CAEN 46 Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete ca furnizor de bunuri și servicii pentru alte ramuri ale economiei naționale

Comerțul cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete contribuie cu inputuri în următoarele sectoare de activitate: Hoteluri și restaurante (0,1865 lei), Activități

asociative diverse (0,1657 lei) și Fabricarea produselor alimentare, a băuturilor și a produselor din tutun (0,0985 lei) (Figura 2.11). Această ramură de activitate participă cu 0,1865 lei la obținerea unui leu de output în sectorul de activitate Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete.

Figura 2.11. Contribuția sectorului Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete ca input în alte sectoare - primele 10 industrii

Sursa: calcule proprii

A) CONTRIBUȚIA SECTORULUI TUTUNULUI LA FORMAREA PIB

Având în vedere că sectorul tutunului nu este evidențiat în mod distinct în clasificarea activităților naționale, pentru a surprinde în mod cât mai real impactul unor modificări exogene asupra industriei vom continua să analizăm cele două sectoare care includ activități specifice: Fabricarea produselor din tutun (sector cu cod CAEN 1200) și Comercializarea produselor din tutun (sectorul cu cod CAEN 4635).

Impactul în PIB al celor două sectoare este prezentat în Tabelul 2.3, împreună cu impactul cumulat al acestora la nivelul anului 2020. Metodologia utilizată (prezentată în subcapitolul 2.2a) permite evidențierea efectelor directe, indirecte și induse generate de schimbarea condițiilor din activitatea economică inițială asupra unei anumite industrii și asupra industriilor conexe din lanțul de aprovizionare și, în cele din urmă, în întreaga economie.

Astfel, o creștere a cererii finale pentru outputul unei anumite industrii va conduce la creșterea, în mod direct, a outputului acelei industrii pentru a răspunde cererii. În acest fel sunt cuantificate efectele directe. Pe măsură ce producția din sectorul respectiv crește, sunt stimulate și celelalte industrii din amonte să producă inputuri suplimentare, ceea ce va conduce la creșterea producției pe lanțul de aprovizionare. În acest fel sunt cuantificate efectele indirecte. În fine, ca urmare a celor două tipuri de efecte, nivelul veniturilor gospodăriilor din întreaga economie va crește, stimulat de creșterea ocupării forței de

muncă. O parte a acestor venituri va genera cerere suplimentară, care va stimula întreaga economie, ceea ce reprezintă efectul indus.

Prin urmare, impactul direct cuprinde efectele la nivelul industriei specifice determinate de modificarea condițiilor cererii. Așadar, contribuția directă a sectorului tutunului la formarea PIB în anul 2020 a fost evaluată la 2,11%, din care 0,195% generată de Fabricarea produselor din tutun și 1,917% din Comercializarea produselor din tutun.

Impactul indirect reiese din interacțiunea sectoarelor care privesc activitățile de producție și comercializare a tutunului cu industriile din amonte și aval. Prin urmare, contribuția indirectă a sectorului tutunului în PIB s-a ridicat la 1,895%, din care 0,126 provenind din Fabricarea produselor din tutun și 1,769 din Comercializare.

Dacă luăm în calcul fluxurile monetare în și din gospodării și efectele acestora asupra sectoarelor economice, determinăm contribuția indusă a sectorului tutunului în PIB, care se ridică la 1,344% în anul 2020. La nivel de sectoare componente, contribuția indusă a Fabricării produselor din tutun este de 0,057%, iar cea a Comercializării produselor se ridică la 1,287%.

Impactul total estimat al sectorului tutunului în PIB în anul 2020 se ridică la 5,35%, cea mai mare parte provenind din activitatea de Comercializare a produselor din tutun (4,973%), și apoi din cea de Fabricare (0,378%).

Tabel 2.3. Impactul sectorului tutunului în PIB în anul 2020

	Fabricarea produselor din tutun (cod CAEN 1200)	Comercializarea produselor din tutun (cod CAEN 4635)	Total
Contribuția directă	0,195	1,917	2,11
Contribuția indirectă	0,126	1,769	1,895
Contribuția indusă	0,057	1,287	1,344
Contribuția totală	0,378	4,973	5,350

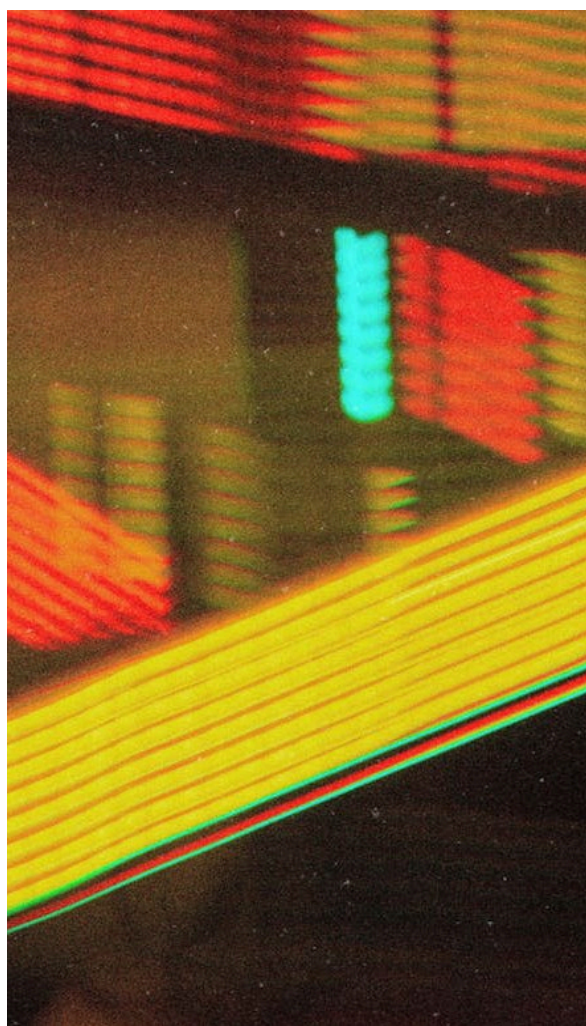
Sursa: calcule proprii

B) CONTRIBUȚIA SECTORULUI TUTUNULUI LA OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ

Am aplicat o metodologie similară pentru cuantificarea contribuției tutunului la ocuparea forței de muncă. Datele sunt prezentate în Tabelul 2.4.

Rezultatele evidențiază o contribuție directă evaluată la 2,41 mii persoane ocupate pentru Fabricarea produselor din tutun, inferioară contribuției directe de 2,74 mii persoane în cazul Comercializării. Contribuția indirectă, ca urmare a interacțiunii dintre sectoare, este semnificativ superioară în cazul Fabricării produselor din tutun, de 7,94 mii persoane, față de 2,76 mii persoane generate sub formă de contribuție indirectă la nivelul Comercializării produselor din tutun. Contribuția indusă la ocuparea forței de muncă, determinată luând în calcul fluxurile monetare în și din gospodării și efectele acestora asupra sectoarelor economice prin intermediul multiplicatorului de tipul II al ocupării, indică o valoare de 1,89 mii persoane generată de Fabricarea produselor din tutun și de 3,11 mii persoane pentru Comercializarea produselor din tutun.

Prin urmare, contribuția totală (directă, indirectă și indusă) este de 12,24 mii persoane

în cazul Fabricării produselor din tutun și de 8,62 mii persoane în cazul comercializării.

Însumând valorile, se poate constata o contribuție totală de 20,85 mii persoane la ocuparea forței de muncă a sectorului tutunului în anul 2020, determinată prin intermediul multiplicatorilor ocupării ce cuantifică creșterea totală a ocupării la nivel

național ca urmare a creșterii cererii finale ce a generat creșterea cu o unitate (1 persoană sau 1 echivalent normă întreagă) a ocupării la nivelul sectorului. Cel mai mare impact este cel indirect (10,7 mii persoane), urmat de contribuția directă, la nivelul sectorului tutunului (5,15 mii persoane) și contribuția indusă (5 mii persoane).

Tabel 2.4. Impactul sectorului tutunului la ocuparea forței de muncă în anul 2020

	Fabricarea produselor din tutun (cod CAEN 1200) <i>- mii persoane -</i>	Comercializarea produselor din tutun (cod CAEN 4635) <i>- mii persoane -</i>	Total <i>- mii persoane -</i>
Contribuția directă	2,41	2,74	5,15
Contribuția indirectă	7,94	2,76	10,7
Contribuția indusă	1,89	3,11	5
Contribuția totală	12,24	8,62	20,85

Sursa: calcule proprii

3.

ELASTICITATEA CERERII PENTRU ȚIGARETE ÎN ROMÂNIA

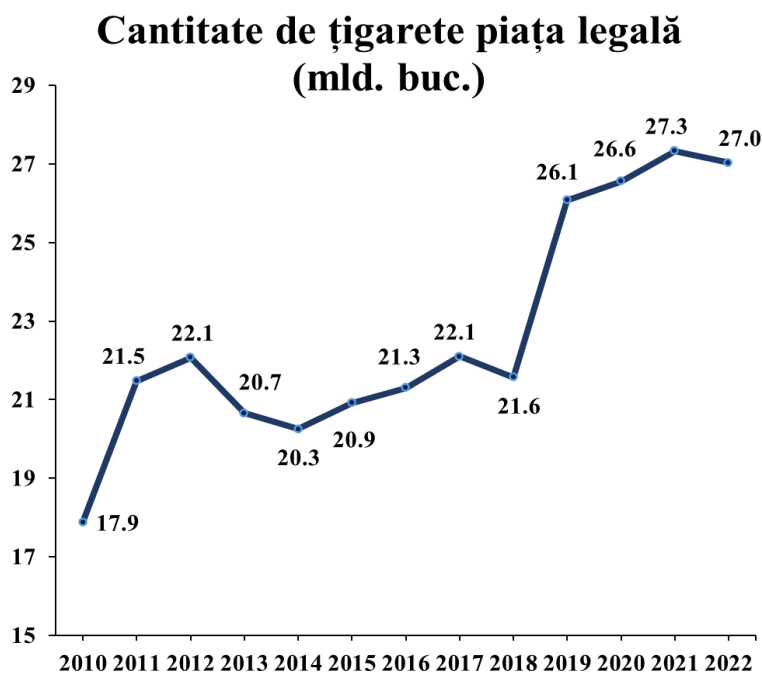

3.1 PIAȚA LEGALĂ DE ȚIGARETE DIN ROMÂNIA

Studiul de față a estimat piața legală de țigarete din România pentru perioada 2010-2022 - atât prin prisma cantităților, cât și ca valoare, inclusiv TVA. Estimările au pornit de la încasările din accize provenind din vânzarea produselor din tutun din execuția bugetară

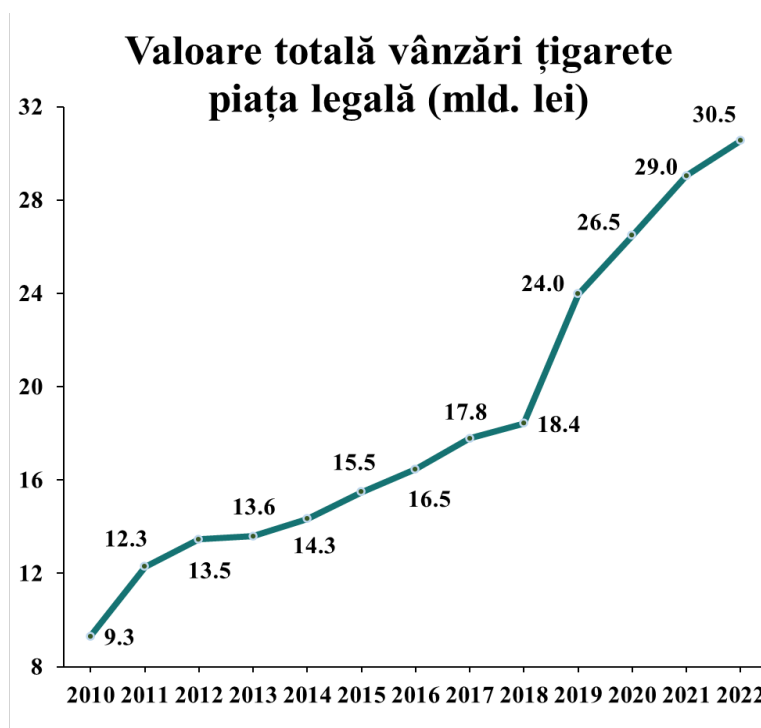
furnizată de MF și s-au bazat pe structura prețului de vânzare pentru țigarete furnizată de BAT – liderul de piață în comerțul cu amănuntul, cu o cotă de piață de circa 55% în anul 2021. Rezultatele estimărilor sunt prezentate în Figurile 3.1 și 3.2.

Figura 3.1. Cantitatea de țigarete pe piața legală (mld. buc.)

Sursa datelor: estimări proprii

Figura 3.2. Valoarea totală a vânzărilor de țigarete pe piața legală (mld. lei)

Sursa datelor: estimări proprii

Prin prisma cantităților vândute, estimările noastre arată că în perioada 2011-2018 consumul legal de țigarete în România a fost relativ stabil, fiind cuprins între 20,3-22,1 mld. țigarete, cu o medie anuală a acestei perioade de circa 21,3 mld. țigarete. Anul 2010 se distinge ca un caz special (engl. *outlier*) cu un consum cu circa 16% sub media perioadei 2011-2018. Intervalul 2019-2022 se remarcă printr-o majorare a pieței legale a țigaretelor până la un nivel mediu de circa 26,7 mld. țigarete pe an, respectiv cu 25% peste media perioadei 2011-2018. Se poate remarca și relativa stabilitate a consumului legal de țigarete din România în intervalul 2019-2022, cantitățile fiind cuprinse între 26,1 și 27,3 mld. țigarete pe an.

Valoarea pieței legale de țigarete este influențată semnificativ de politica statului

privind accizele aferente produselor din tutun, o majorare a taxării conducând la majorarea valorii pieței legale de țigarete. De altfel, acest factor este principalul element care explică creșterea valorii pieței legale de țigarete. În aceste condiții, valoarea totală a pieței legale de țigarete din România s-a majorat continuu în perioada 2010-2022 până la un nivel de circa 30,5 mld. lei la finele perioadei, cu circa 148,6% peste valoarea din 2011 de exemplu. Din majorarea de circa 148,6% față de anul 2011, doar 25,8% este explicată de creșterea cantităților vândute, iar restul din majorarea prețurilor de vânzare (atribuibilă majorării accizelor, TVA aferent, dar și prețului practicat de producători). Spre exemplu, în anul 2022, acciza medie la 1.000 de țigarete a fost de circa 592 de lei față de 336 de lei în anul 2011, reprezentând o creștere de circa 76%.

3.2 ESTIMAREA ELASTICITĂȚII CERERII PENTRU ȚIGARETE ȘI IMPACTUL CREȘTERII ACCIZEI ASUPRA PIEȚEI LEGALE

Pentru a estima impactul creșterii accizei asupra pieței legale am pornit de la următoarele ipoteze:

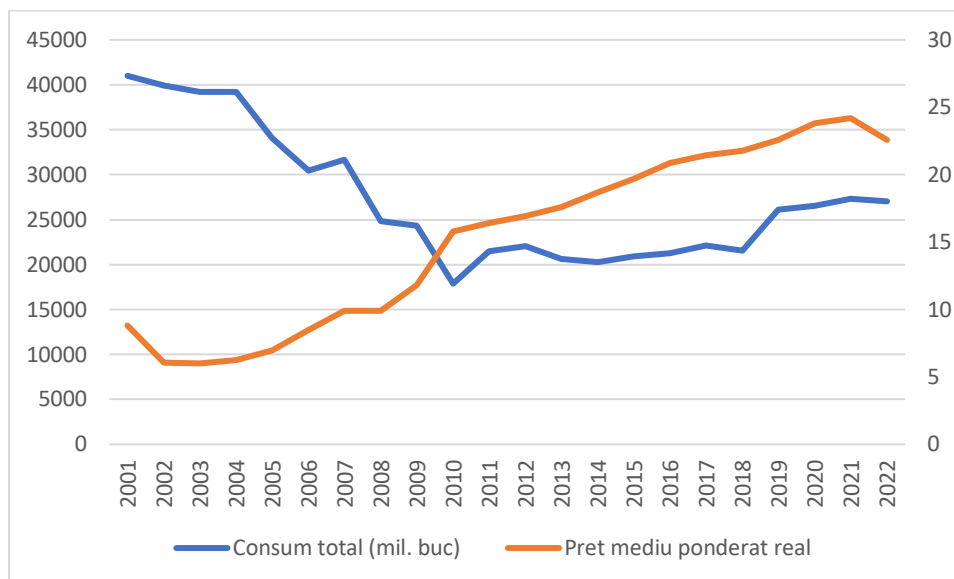
- O creștere a accizei se va reflecta în creșterea prețului, prin urmare este de așteptat să vedem o scădere a pieței legale.
- Impactul creșterii accizei poate fi contrabalansat de creșterea veniturilor consumatorilor.

Pentru estimarea elasticității am folosit următoarele date:

- consumul total de țigarete (milioane bucăți) și prețul mediu ponderat, din două surse: pentru perioada 2001-2007, datele din Szabo et al. (2016), iar pentru perioada 2007-2022, datele de la MF și BAT.
- Câștigul salarial mediu lunar, pentru perioada 2001-2022, datele provenind de la INS.
- Atât prețul mediu ponderat (pentru un pachet de 20 de țigarete), cât și câștigul salarial mediu lunar au fost transformate în valori comparabile, la prețurile anului 2022.

Prețul mediu ponderat real și consumul total de țigarete sunt reprezentate în Figura 3.3.

Figura 3.3. Prețul mediu ponderat și consumul total de țigarete

Pentru estimarea elasticității prețului, am construit două modele de regresie, folosind date anuale pentru perioada 2001-2022:

- Modelul dublu logaritmic (log-log): $\log(C_t) = \beta_0 + \beta_1 \log(P_t) + \beta_3 \log(S_t) + \varepsilon_t$, (1)

- Modelul simplu logaritmic (log-level): $\log(C_t) = \beta_0 + \beta_1 P_t + \beta_3 S_t + \varepsilon_t$. (2)

unde:

- C_t este seria de timp a consumului (milioane bucăți țigarete).
- P_t reprezintă seria de timp a prețului mediu ponderat real (lei pe pachet).
- S_t reprezintă seria de timp a câștigului salarial mediu lunar real (lei).

Tabel 3.1. Rezultatele modelului de regresie (1)

Dependent Variable: LOG(CONSUM_TOTAL_MIL_BUC_)				
Method: Least Squares				
Sample (adjusted):				
2001 2022				
Included observations: 22 after adjustments				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	9.88	0.67	14.72	0.00
LOG(PRET_REAL)	-0.79	0.23	-3.47	0.00
LOG(SALARIU_REAL)	0.32	0.17	1.92	0.07
R-squared	0.65	Mean dependent var		10.16
Adjusted R-squared	0.61	S.D. dependent var		0.24
S.E. of regression	0.15	Akaike info criterion		-0.84
Sum squared resid	0.40	Schwarz criterion		-0.70
Log likelihood	11.87	Hannan-Quinn criter.		-0.81
F-statistic	16.75	Durbin-Watson stat		0.59
Prob(F-statistic)	0.00			

Conform Tabelului 3.1 se pot desprinde câteva concluzii:

- Creșterea prețului are un impact negativ asupra consumului de țigarete.
- Pe de altă parte, creșterea venitului salarial are un impact pozitiv asupra consumului de țigarete, deci impactul negativ al creșterii accizei ar putea fi contrabalansat de creșterea veniturilor consumatorilor.

Elasticitatea prețului estimată de model este de -0.79, în concordanță cu valoarea de -0.56, estimată de Szabo et al. (2016). Această estimare din modelul cererii de țigări arată existența unei legături inverse între consumul de țigări și prețul țigărilor.

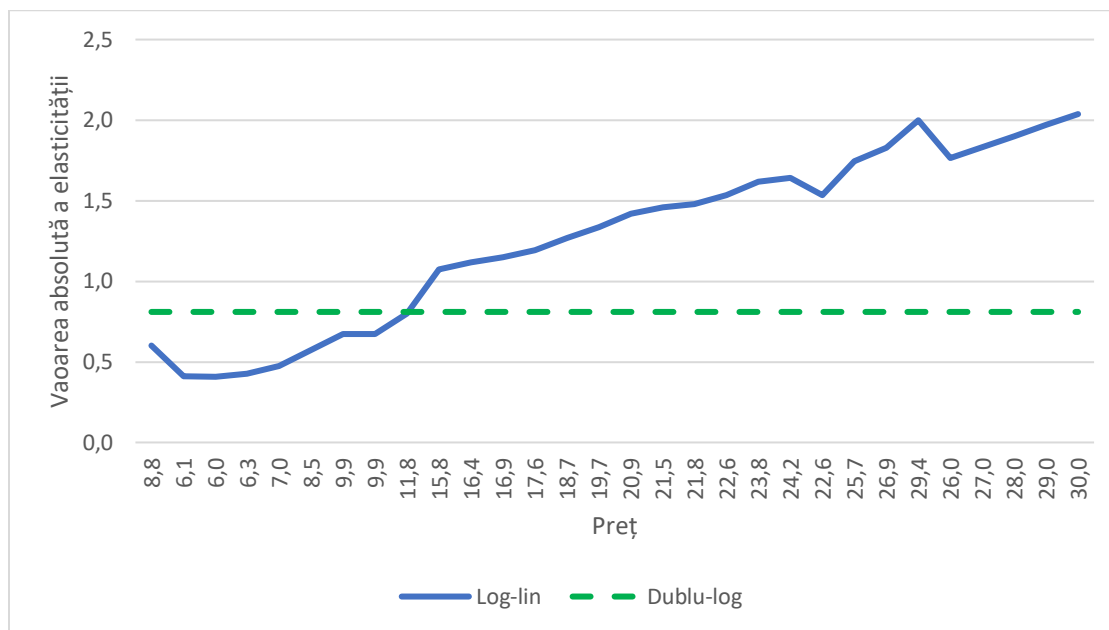
Conform modelului dublu logaritmic, elasticitatea prețului cererii de țigări în România este -0.79, ceea ce înseamnă că o creștere cu zece procente a prețului mediu ponderat al țigărilor ar avea ca rezultat o reducere de aproape opt procente a consumului de țigări.

Tabel 3.2. Rezultatele modelului de regresie (2)

Dependent Variable: LOG(CONSUM_TOTAL_MIL_BUC_)				
Method: Least Squares				
Sample (adjusted): 2001 2022				
Included observations: 22 after adjustments				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	10.75	0.13	81.61	0.00
PRET_REAL	-0.07	0.02	-4.32	0.00
SALARIU_REAL	0.0003	0.00	2.35	0.03
R-squared	0.62	Mean dependent var		10.18
Adjusted R-squared	0.58	S.D. dependent var		0.25
S.E. of regression	0.16	Akaike info criterion		-0.66
Sum squared resid	0.50	Schwarz criterion		-0.52
Log likelihood	10.30	Hannan-Quinn criter.		-0.63
F-statistic	15.68	Durbin-Watson stat		0.56
Prob(F-statistic)	0.00			

În modelul log-liniar, coeficientul prețului (β_1) indică faptul că dacă nivelul prețului se modifică cu 1 RON, consumul se așteaptă să se schimbe cu $100 \cdot \beta_1\%$ (ceteris paribus). În acest model, elasticitatea poate fi aproximată prin înmulțirea prețului cu coeficientul estimat β_1 ¹⁷.

Figura 3.4. Elasticitatea prețului estimată folosind cele două metode

¹⁷ Meschi, M. 2019. The relationship between price and the price elasticity of demand for cigarettes, FTI Consulting

Cu toate acestea, interpretarea estimațiilor din modelul log-lin drept elasticități ale cererii trebuie făcută cu precauție.

Astfel, pentru un model de regresie log-lin de forma următoare: $\log(Y) = \beta_0 + \beta_1 X + \varepsilon$, să presupunem că X variază de la x_0 la $x_0 + 1$.

Atunci vom avea:

- $\log(Y | X = x_0) = \log(\hat{Y}_0) = \hat{\beta}_0 + \hat{\beta}_1 x_0$
- $\log(Y | X = x_0 + 1) = \log(\hat{Y}_1) = \hat{\beta}_0 + \hat{\beta}_1 x_0 + \hat{\beta}_1$

Atunci elasticitatea lui Y în funcție de X poate fi definită drept:

$$Elast = \frac{\frac{\hat{Y}_1 - \hat{Y}_0}{\hat{Y}_0}}{\frac{x_1 - x_0}{x_0}} = \frac{\exp(\hat{\beta}_1) - 1}{x_0 + 1 - x_0} = x_0 [\exp(\hat{\beta}_1) - 1].$$

Sau, echivalent, $\log\left(\frac{Elast}{x_0} + 1\right) = \hat{\beta}_1$. Cum $\log(x+1) \approx x$, pentru $x \rightarrow 0$, avem: $Elast \approx \hat{\beta}_1 x_0$, dacă

$\hat{\beta}_1 \rightarrow 0$. În cazul nostru, valoarea estimată este $\hat{\beta}_1 = -0.07$, la o distanță de $7 \cdot 10^{-2}$ față de 0, deci elasticitatea cererii estimată prin această metodă ar putea fi deplasată.

3.3 ESTIMĂRI ALE PIEȚEI TOTALE ȘI A PIEȚEI NEGRE DE ȚIGARETE DIN ROMÂNIA

Estimarea pieței negre a țigaretelor este o sarcină dificilă, deoarece această piață este caracterizată prin vânzarea de produse fără a fi înregistrate oficial sau fără a plăti taxe și impozite. Cu toate acestea, există mai multe abordări pentru a estima dimensiunea acestei piețe:

- *Metoda sondajelor:* Această metodă implică efectuarea unor studii de piață prin intermediul unor sondaje și interviuri cu consumatorii de tutun. Aceste sondaje pot fi utilizate pentru a estima cât de mulți oameni cumpără țigări pe piața neagră și cât de des fac acest lucru.
- *Metoda analizei datelor de vânzări:* Această metodă implică analizarea datelor de vânzări a produselor de tutun înregistrate oficial, comparate cu datele de consum de tutun. Diferența dintre acestea poate fi utilizată pentru a estima mărimea pieței negre.
- *Metoda observațională:* Această metodă implică monitorizarea pieței negre prin intermediul controlului vamal și a autorităților fiscale. Acest lucru poate include verificarea livrărilor suspecte, urmărirea traseelor de transport și alte metode de monitorizare.

Niciuna dintre aceste metode nu este perfectă și toate pot fi afectate de incertitudine și erori. De asemenea, dimensiunea pieței negre poate varia de la o țară la alta și poate fi influențată de

factori precum taxele și impozitele, prețurile de vânzare a produselor și nivelul de control guvernamental asupra comerțului cu tutun.

a) Piața totală de țigarete din România

În perioada 2017-2021 piața totală din România a fost estimată de KPMG LLP (2022). Astfel, consumul total de țigarete în România s-a ridicat la valoarea de 26,99 mld țigarete în anul 2017, 25,94 mld țigarete în anul 2018, 27,29 mld în anul 2019, 25,97 mld țigarete în anul 2020 și 26,56 mld țigarete în anul 2021, observându-se o creștere de 2% a consumului total de țigarete în anul 2021 față de anul precedent, creștere generată în principal de creșterea comerțului național licit cu țigarete (3% în anul 2021 față de anul 2020).

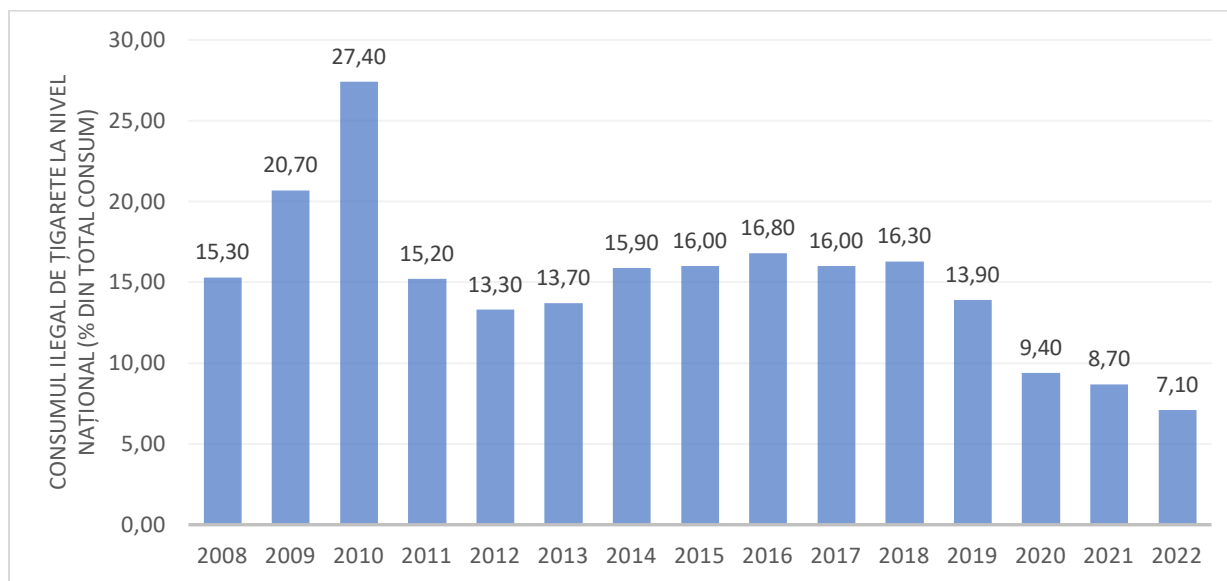
Indiferent de proveniența țigaretelor (producție internă sau din afara granițelor țării) piața legală a țigaretelor din România a înregistrat un trend ascendent în perioada 2019-2021 (de la 22,84 mld. țigarete în anul 2017 la 24,45 mld. țigarete în anul 2021). Consumul legal de țigarete de proveniență din afara granițelor României a reprezentat, în perioada analizată între 0,42% și 1,01% din consumul legal de țigarete produse în România.

b) Piața neagră de țigarete în România

După aderarea României la UE, piața de țigarete din România a fost analizată inclusiv din perspectiva consumului ilegal de țigarete, ca pondere în consumul total de țigarete la nivel național. Conform datelor publicate de către proiectul Stop Contrabandă, implementat de către British American Tobacco (Romania) Trading (BAT) în parteneriat cu Poliția de Frontieră Română, Poliția Română, Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF) și Autoritatea Vamală Română (AVR), în anul 2009 consumul ilegal de țigarete la nivel național reprezenta puțin peste 20% din total consum și a crescut brusc la 27% în anul 2010. În perioada 2011-2013 consumul ilegal de țigarete la nivel

național a înregistrat un trend ușor descendent, apoi a urmat o perioadă de 5 ani (2014-2018) în care piața neagră a țigaretelor a reprezentat în jur de 16% din consumul de țigarete la nivel național. Începând cu anul 2019, consumul ilegal de țigarete în România a urmat un trend descendent, ajungând să reprezinte 7,1% din consumul total de țigarete în anul 2022. O altă estimare a consumului ilegal de țigarete pentru România a fost realizată de KPMG LLP, pentru perioada 2017-2021, evidențiindu-se un trend descendent al pieței negre a țigaretelor pornind de la 15,4% din total consum în anul 2017 și ajungând la 7,9% din total consum la nivel național în anul 2021.

Figura 3.5. Evoluția consumului ilegal de țigarete la nivel național, 2008-2022, România

Sursa: proiectul Stop Contrabandă

Astfel, observăm că nivelul pieței negre a țigaretelor din România estimat prin proiectul Stop Contrabandă (8,7% din consumul de țigarete la nivel național în anul 2021) este situat ușor deasupra nivelului pieței negre estimate de către KPMG LLP (2022) nivel național (aproximativ 7,9% din consumul total de țigarete) și la nivelul UE27 pentru anul 2021 (8,1% din consumul total de țigarete).

Din perspectiva exprimării dimensiunii pieței negre de țigarete în România în pierderile cumulate din contrabanda cu țigări la bugetul de stat (mld. lei), datele aceluiași proiect (Stop Contrabandă) arată că în perioada 2016-2021 pierderile cumulate din contrabanda cu țigări la bugetul de stat au fost de circa 2-3 mld lei, cu valori de 2 mld. lei înregistrate în anii 2020 și 2021. Pentru anul 2021, pierderile estimate de către KPMG ca provenind din contrabanda

cu țigarete și comerțul cu țigarete contrafăcute, în termeni de venituri fiscale neîncasate la bugetul de stat, reprezentând contravaloarea accizelor și a TVA care ar fi fost încasate dacă țigaretile din consumate din piața neagră ar fi fost achiziționate legal, se ridică la suma de 1,536 mld lei (KPMG LLP, 2022).

Din punct de vedere al structurii pieței negre a țigaretelor în perioada 2019-2022, în România principala sursă de proveniență a țigărilor de contrabandă este în dezacord cu tendința generală înregistrată la nivelul UE (principala pondere fiind deținută de alte surse de contrabandă și țigarete contrafăcute, în perioada 2017-2021 – KPMG LLP) și este reprezentată de categoria „cheap/illicite whites”¹⁸ (în medie 52,15% din piața ilegală în perioada analizată, conform Stop

¹⁸ Mărci de țigarete fabricate în mod legitim pe o piață, fie impozitate pentru consumul local, fie neimpozitate la export și vândute cu bună știință unor comercianți

care le transportă într-o altă țară unde produsele sunt vândute ilegal, fără impozite interne plătite (UE).

Contrabandă). Totuși, în anul 2021, ambele seturi de date disponibile pentru România (Stop Contrabandă și studiul KPMG LLP) arată că ponderea cheap/illicite whites în structura pieței negre a țigaretelor a fost în creștere în România, dintre cele 27 de state membre ale UE România înregistrând chiar cel mai mare flux de cheap/illicite whites în structura pieței negre a țigaretelor la nivel național (de aproximativ 1,6 mld țigaretete – KPMG LLP), în creștere cu 0,1 mld țigaretete față de anul 2020. Creșterea înregistrată în categoria cheap/illicite whites este compensată de reducerea altor surse.

La nivelul UE, România a înregistrat în anul 2021 cea mai semnificativă creștere a pieței negre a țigaretelor pe seama consumului de cheap/illicite whites. De asemenea, România, Polonia, Grecia, Spania și Franța au înregistrat 66% din consumul de cheap/illicite whites la nivelul UE27.

Cea de-a doua sursă de proveniență a produselor de contrabandă este reprezentată, la nivel național și în acord total cu tendința manifestată la nivelul UE27, de magazine duty free¹⁹, cu excepția anului 2019

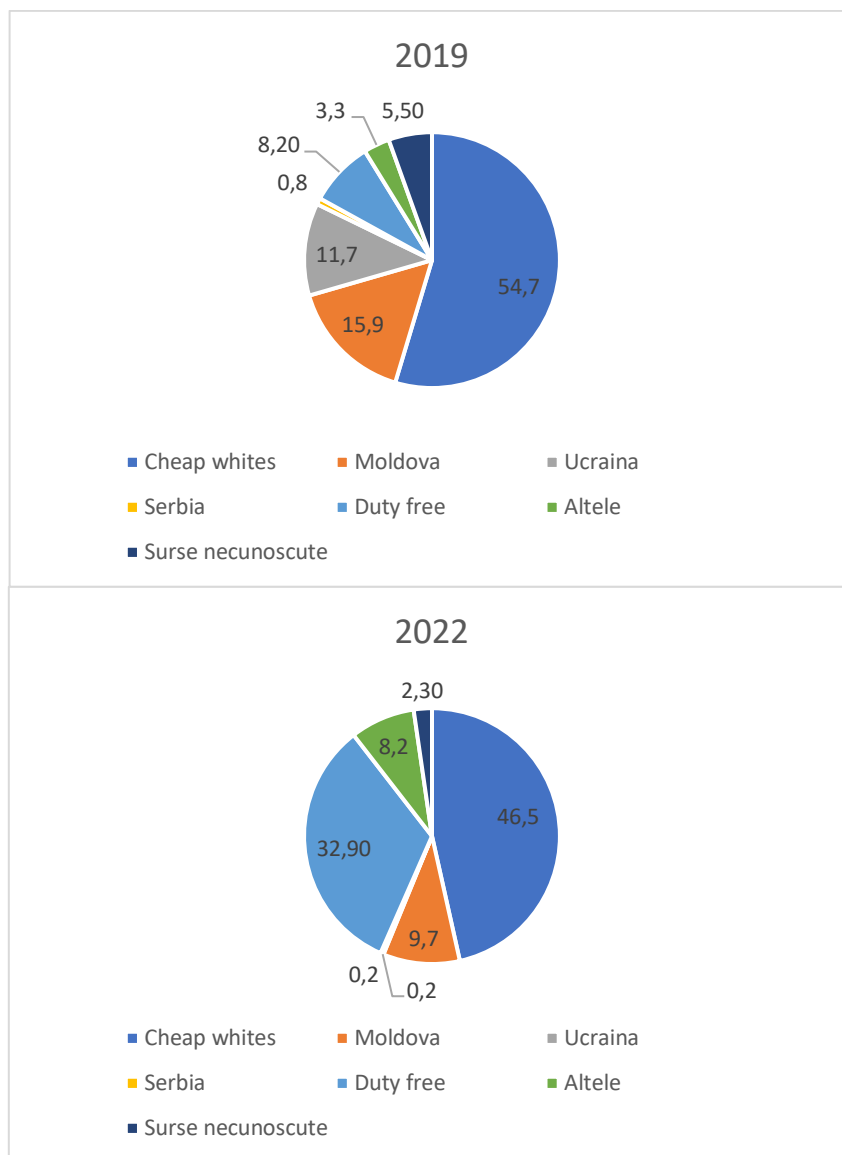
când țigaretetele provenite din Republica Moldova înregistrează o pondere mai mare comparativ cu cele provenite din duty free. Începând cu anul 2020 modificările intervenite în structura pieței negre a țigaretelor din România sunt influențate și de factori exogeni - pandemia Covid-19 și conflictul militar din Ucraina. Se observă că începând cu anul 2020, sursele de proveniență a țigaretelor de contrabandă reprezentate de Moldova, Ucraina, Serbia și surse necunoscute urmează un trend descendent, cu reduceri semnificative ale ponderilor deținute de surse precum Ucraina (de la 11,7% din piața ilegală în 2019 la 0,2% în anul 2022), Serbia (de la 0,8% din piața ilegală în 2019 la 0,2% în anul 2022) și surse necunoscute (de la 5,5% din piața ilegală în 2019 la 2,3% în anul 2022). Moldova încă reprezintă o sursă importantă pentru piața neagră a țigaretelor din România, deși trendul urmat de acesta sursă în perioada analizată este unul descendent. Nu același lucru putem afirma despre evoluția altor surse decât cele menționate anterior, unde observăm o creștere a ponderii acesteia în anul 2022 comparativ cu anul 2019.

---

¹⁹ Țigări cumpărate fără plata taxelor vamale sau a accizelor. Consumatorii pot cumpăra țigaretete fără plata taxelor vamale și a accizelor atunci când călătoresc în

sau în afara UE (inclusiv Elveția și Norvegia) pe uscat, aer sau pe mare la magazinele legale de tip Duty Free

Figura 3.6. Structura pieței negre a țigaretelor din România, 2019 și 2022

Sursa: Proiectul Stop Contrabandă

4.

IMPACTUL
MODIFICĂRII ACCIZEI
LA ȚIGARETE
ÎN ROMÂNIA

4.1. STABILIREA SCENARIILOR DE MODIFICARE A ACCIZEI LA ȚIGARETE

Comisia Europeană a lansat o propunere de modificare a regimului fiscal, care să contribuie la diminuarea diferențelor dintre țări în privința taxării și să aibă un impact mai puternic asupra reducerii consumului de tutun, conducând la scăderea de la 25% a prevalenței fumatului în 2020 la 20% până în 2025 și sub 5% până în 2040 la nivel european. Printre modificări se numără și creșterea accizei minime la țigarete, care să favorizeze creșterea convergenței la nivelul taxelor între Statele Membre, ca mijloc pentru reducerea fraudei și a contrabandei. Taxarea este considerată principalul mijloc cu efecte semnificative asupra obiceiurilor consumatorilor de tutun.

Prin urmare, în ceea ce privește țigarele, noile modificări vizează continuarea aplicării unei taxe specifice și a unei taxe ad-valorem, stabilindu-se praguri pentru acciza totală aplicată țigaretelor. Aceasta trebuie să fie:

- Superioară valorii de 180 euro/1000 țigarete.
- Cel puțin 63% din prețul mediu ponderat. Statelor membre care aplică o acciză totală mai mare de 230 EUR/ 1000 țigarete nu li se mai aplică prevederea referitoare la procentul minim de 63%.

Prevederile actuale stabilesc o acciză totală care trebuie să fie superioară valorii de 90 euro/1000 țigarete, și să reprezinte cel puțin 60% din prețul mediu ponderat. Procentul nu mai este aplicabil în cazul statelor care aplică o acciză totală mai mare de 115 EUR/1000 țigarete.

Având în vedere intenția Comisiei Europene de a crește nivelul accizei, am dezvoltat trei scenarii care privesc potențiale creșteri ale accizei minime aplicată țigaretelor, cu scopul de a evidenția ulterior impactul asupra industriei tutunului și a economiei românești. În cadrul scenariilor, am variat atât nivelurile propuse pentru acciza minimă, cât și ponderea minimă a accizei în preț. Având în vedere însă că Directiva europeană tinde să favorizeze procentul, am calculat acciza minimă din cadrul primelor două scenarii pe baza acestuia. Prin urmare, propunem următoarele scenarii:

Scenariul 1:

- Acciza minimă – **150 EUR/ 1000 țigarete**
- Incidența minimă a accizei – **61%** din prețul mediu ponderat
- Impact: **creșterea prețului la consumator cu 16,8%**.

Scenariul 2:

- Acciza minimă – **160 EUR/ 1000 țigarete**
- Incidența minimă a accizei – **62%** din prețul mediu ponderat
- Impact: **creșterea prețului la consumator cu 22,4%**.

Scenariul 3:

- Acciza minimă – **180 EUR/ 1000 țigarete**
- Incidența minimă a accizei – **63%** din prețul mediu ponderat
- Impact: **creșterea prețului la consumator cu 33,7%**.

Tabelul 4.1 prezintă situația accizei minime ca pondere în prețul mediu de vânzare în perioada 2016-2023 în România și evidențiază modificările de preț care apar o dată cu schimbarea nivelului de acciză pentru fiecare din cele trei scenarii. Se observă o modificare drastică a prețului la consumatorul final o dată cu aplicarea noilor scenarii, a cărui creștere este aproape dublă în cazul primului scenariu față de creșterea prețului din anul 2023. Indiferent de scenariul sub care va fi aplicată acciza, creșterile de prețuri vor fi semnificative, având în vedere că cea mai importantă majorare anuală de până acum a avut loc în anul 2023 și nu a depășit în ultimii 8 ani valoarea de 7,85%. De altfel, scenariile variază de la o creștere între 25% (scenariul 1) și 50% (scenariul 3) a acciziei față de anul 2023, în condițiile în care majorările de acciză în România nu au cunoscut valori mai ridicate de 8,75% în ultimii 8 ani.

Tabel 4.1. Evoluția prețului mediu de vânzare și al accizei minime

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Scenariul 1	Scenariul 2	Scenariul 3
Prețul mediu de vânzare (euro/1000 țigarete)	157,45	162,76	165,59	170,1	176,79	186,8	195,5	210,8	246,19	258,09	281,89
Acciza minimă (euro)	94,61	94,9	93,02	100,7	102,9	108,7	110,6	120,2	150	160	180
Creștere % anuală a accizei		0,34%	-2,02%	8,24%	2,2%	5,65%	1,73%	8,74%	24,74%	33,1%	49,7%
Pondere acciză/preț	60,1%	58,3%	56,2%	59,2%	58,2%	58,2%	56,6%	57,0%	60,9%	62,0%	63,9%
Creștere % anuală a prețului		3,37%	1,74%	2,75%	3,9%	5,65%	4,64%	7,85%	16,8%	22,4%	33,7%

Sursa datelor: Comisia Europeană, calcule proprii

Mai mult, calendarul adoptat de Guvern care prevede creșterea accizei la țigarete până în anul 2026, stabilit prin Ordonanța Guvernului nr. 16/2022²⁰, indică creșteri anuale de maxim 5,2% pentru acciza minimă la tutun (Tabelul 4.2).

Prin urmare, ne așteptăm la un impact semnificativ asupra pieței tutunului și a economiei, care va fi evidențiat în cele ce urmează.

²⁰ https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/OG_16_2022.pdf

Tabel 4.2. Calendarul majorării accizei la țigarete până în 2026, adoptat de Guvern

	2022	2023	2024	2025	2026
Acciza totală (RON/1000 țigarete)	594,97	625,97	656,97	687,97	718,97
Acciza ad valorem (% din prețul de vânzare declarat)	13%	12%	11%	10%	10%
Acciza specifică (RON /1000 țigarete)	459,386	-	-	-	-
Acciza minimă (RON /1000 țigarete)	594,97	625,97	656,97	687,97	718,97
Modificare % anuală a accizei minime		5,2%	4,95%	4,72%	4,5%

Sursa: Guvernul României, calcule proprii

4.2 ESTIMAREA IMPACTULUI CREȘTERII ACCIZEI ASUPRA CONSUMULUI DE ȚIGARETE DE PE PIAȚA LEGALĂ

Pentru a estima impactul creșterii accizei la țigarete asupra pieței legale, am utilizat modelul (1) din capitolul 3.2, presupunând că impactul creșterii accizei asupra consumului poate fi parțial contrabalansat de creșterea veniturilor consumatorilor. Utilizând cele trei scenarii de evoluție a prețului, putem estima consumul total de țigarete pe piața legală.

Tabelul 4.3 prezintă estimările consumului de țigarete, în cele trei scenarii de creștere a prețului, conforma Variantei 2. Estimările privind câștigul salarial mediu net lunar au fost preluate din Prognoza 2023 - 2026 – varianta de primăvară 2023, a Comisiei Naționale de Strategie și Prognoză²¹.

²¹ <https://cnp.ro/wp-content/uploads/2023/05/Prognoza-de-primavara-2023-2026-1.pdf>

Tabel 4.3. Impactul creșterii accizei asupra consumului de țigarete luând în calcul venitul consumatorului

		Valoare de referință	Scenariu 1	Scenariu 2	Scenariu 3
1	Creștere reală de preț la consumator față de 2022		12.40%	17.84%	28.70%
2	Modificarea consumului față de 2023 ca urmare a modificării prețului		-9.80%	-14.09%	-22.68%
3	Dinamică reală câștig salarial mediu net 2024		4.40%	4.40%	4.40%
4	Modificarea consumului ca urmare a modificării salariului real net față de 2023		1.41%	1.41%	1.41%
5	Modificarea consumului față de anul anterior		-8.53%	-12.88%	-21.59%
6	Consum total (mil. buc.)	27,030	24,724	23,548	21,195
7	Valoarea totală a pieței legale (mld. Lei)	30.500	32.580	32.530	31.980
8	Valoarea totală a pieței legale (mld. Lei) în ipoteza în care prețul rămâne constant și doar consumul scade cu modificarea relativă din linia 5		27.90	26.57	23.92
9	Variația estimată a pieței legale față de anul anterior		6.83%	6.66%	4.86%
*Rata media a inflației prognozată pentru 2024 este de 3,9%					

Creșterea accizei va determina, după cum era de așteptat, o scădere a consumului de țigarete, conform rezultatelor înregistrate pe linia 7 a Tabelului 4.3. Linia 5 înregistrează scăderea procentuală a consumului în fiecare din scenarii comparativ cu anul anterior.

Cu toate acestea, valoarea totală a pieței legale va cunoaște o creștere comparativ cu anul 2022. Chiar dacă se diminuează numărul țigaretelor consumate, cifra de afaceri de pe piață va crește în urma majorării semnificative a prețurilor. Noile cifre de afaceri sunt prezentate pe linia 7, după cum urmează: o cifră de afaceri a sectorului de 32,58 mld. lei în cazul creșterii accizei la 150 euro/1000 țigarete, de 32,53 mld. lei dacă acciza va crește la 160 euro și de 31,98 mld. lei în cazul creșterii accizei la 180 euro, comparativ cu

valoarea de referință de 30,5 mld. lei a cifrei de afaceri în 2022.

Noile cifre de afaceri, mai mari, conduc la un nivel mai ridicat al PIB nominal și un nivel mai mare de taxe și impozite la bugetul statului. Însă, deși noua cifră de afaceri este mai mare, aceste valori noi obținute sunt artificiale, create doar ca urmare a creșterii accelerate a prețului și însoțită de scăderea treptată a pieței, și nu a activității productive. În mod real, în economie, scăderea consumului de țigarete se va vedea cel mai repede în scăderea numărului de locuri de muncă, fiindcă cererea nu mai este la fel de mare.

Prin urmare, pentru a avea o imagine clară a impactului majorării accizei în economie, vom lua în calcul situația în care modificările pe piață ar fi generate doar de scăderea

consumului, nu și de modificarea prețului față de anul 2022, astfel ca în acest fel să evităm să realizăm o analiză a PIB și a creșterii sale doar pe baza artificială a creșterii prețului. Creăm, prin urmare, pentru fiecare dintre cele trei scenarii amintite anterior și determinate de creșterea accizei, și câte un scenariu contrafactual (al unei realități ipotetice) în care prețurile față de anul 2022 ar rămâne neschimbate, sigura modificare pe piață fiind aceea a diminuării consumului cu valorile menționate pe linia 5 a Tabelului 4.3. Pentru fiecare din aceste cazuri, calculăm câte o nouă cifră de afaceri (sau o nouă valoare a pieței).

Prin urmare, noua cifră de afaceri în cazul diminuării consumului cu 8,53% devine 27,9 mld. lei. Dacă reducerea consumului este mai drastică, de 12,88% față de anul 2022, cifra de afaceri pe piața legală devine 26,57 mld. lei. În fine, pentru o reducere a consumului cu 21,59%, cifra de afaceri se va diminua la 23,92 mld. lei (rezultatele obținute pe linia 8 a Tabelului 4.3).

În cele ce urmează, impactul în economie a fost calculat prin raportarea scenariilor 1, 2 și 3 (în care acciza se majorează) cu cele contrafactuale.

4.3 EVOLUȚIA ÎNCASĂRILOR DIN ACCIZĂ LA BUGETUL DE STAT PENTRU SCENARIILE IDENTIFICATE

Majorarea accelerată a accizei la țigarete potrivit celor trei scenarii descrise mai sus va avea un impact semnificativ asupra veniturilor bugetare prin mai multe canale. Se poate distinge un impact de runda întâi compus din: impactul direct pozitiv asupra încasărilor din accize și TVA ca urmare a modificării în sus a nivelului accizelor; impactul negativ asupra încasărilor din TVA și accize ca urmare a scăderii consumului; reducerea activității economice și a numărului de locuri de muncă din industria tutunului ca urmare a reducerii cantităților vândute. De asemenea, putem distinge și un impact de runda a doua, dat de reducerea activității economice și a numărului de locuri de muncă în industriile suport pentru cea a tutunului.

Trebuie punctat faptul că prezentul studiu utilizează atât indicatori pentru care cele mai

recente observații se referă la anul 2021 – cum este cazul datelor preluate din situațiile financiare ale agenților economici –, dar și indicatori pentru care există date disponibile pentru anul 2022 – cum este cazul datelor referitoare la încasările din accize, structura prețului de vânzare, etc. Estimările cu privire la modificarea veniturilor bugetare ca urmare a modificării nivelului accizelor potrivit celor trei scenarii se vor realiza la nivelul veniturilor din 2022. Având în vedere faptul că nivelul încasărilor din TVA aferente industriei tutunului au putut fi identificate distinct doar pentru anul 2021, pentru anul 2022 se va face presupunerea că acestea vor avea un ritm de creștere identic cu cel al accizelor. Pentru celelalte taxe și impozite - în afară de TVA și accize - plătite de industria tutunului, ipoteza utilizată este aceea că ritmul de creștere din anul 2022 a fost egal cu cel al PIB nominal.

Efectele de runda întâi asupra încasărilor bugetare ca urmare a modificării accizelor potrivit celor trei scenarii

Așa cum s-a arătat anterior, circa 90% din contribuția totală la bugetul general consolidat a industriei tutunului este atribuibilă accizelor și TVA. Prin urmare modificarea nivelului accizelor impuse va influența decisiv încasările bugetare generate de această industrie. În condițiile în care tutunul este un produs cu cerere inelastică, o creștere a prețului de vânzare determinată de majorarea accizelor va fi acompaniată de o reducere mai redusă a cantității vândute, astfel că în condiții normale (absență a unei creșteri semnificative a migrării cumpărătorilor pe piața neagră) încasările bugetare se vor majora. Mai mult, creșterea veniturilor cumpărătorilor este de natură să atenueze parțial reducerea consumului generată de modificarea prețului. În condițiile unei elasticități a cantităților vândute pe piața legală în funcție de venitul real determinată anterior de 0,32, la o creștere a salariilor reale nete de 4,4% - cea prognozată pentru anul 2024 de CNSP – poate fi absorbită fără o diminuare a pieței legale o majorare a prețului

de vânzare al țigaretelor în termeni reali cu circa 1,41%.

Spre exemplu, în cazul scenariului 1 creșterea prețului de vânzare cu 16,8% (sau cu 12,4% în termeni reali considerând o inflație medie de 3,9%) ca urmare a majorării accizei cu 24,7% conduce la o reducere a consumului cu circa 8,53%, dar la o majorare a încasărilor bugetare cu circa 10%. În cazul încasărilor din TVA s-a considerat că acestea se majorează în linie cu creșterea prețurilor de vânzare ale țigaretelor. Pentru celelalte categorii de impozite și taxe generate de industria tutunului – care cumulează circa 10% din total – se va face presupunerea că vor scădea cu reducerea consumului în termeni reali. Trebuie punctat și faptul că reducerea consumului pe piața legală va fi asociată cu o reducere a numărului de angajați din industria tutunului (o scădere cuprinsă între 8,5% și 21,6% a numărului de locuri de muncă din industrie, similară reducerii consumului, ar echivala cu reducerea numărului de salariați cu 400 – 1100).

Tabel 4.4. Efectele de runda întâi asupra încasărilor bugetare ca urmare a modificării accizelor

	Valoare de referință 2021	Valoare de referință 2022	Scenariu 1	Scenariu 2	Scenariu 3
Modificare acciză tutun			24.74%	33.10%	49.70%
Modificarea consumului			-8.53%	-12.88%	-21.59%
Modificare preț nominal vânzare țigaretete			16.80%	22.40%	33.70%
Modificare preț real vânzare țigaretete			12.40%	17.84%	28.70%
Variația estimată a pieței legale			6.83%	6.66%	4.86%
Accize industria tutunului	15.7	16.0	18.3	18.6	18.8
TVA industria tutunului	4.6	4.7	5.0	5.0	4.9
Alte impozite și taxe industria tutunului	2.4	2.8	2.6	2.5	2.2
Total modificare încasări bugetare față de anul de referință 2022			2.4	2.5	2.4

Din Tabelul 4.4 de mai sus se poate remarca o majorare a încasărilor bugetare potrivit efectelor de runda întâi în cele trei scenarii considerate cu un quantum cuprins între 2,4 mld. lei și 2,5 mld. lei (în prețurile anului 2022). Acest lucru are loc deoarece creșterea accizei la țigarete și implicit a prețului de vânzare este acompaniată de o reducere a consumului, potrivit nivelului determinat al elasticității în funcție de preț și având în vedere și faptul că majorarea salariilor absoarbe parte minoră din șoc. Se poate remarca faptul că, o majorare mai însemnată a accizei cum este cazul scenariilor 2 și 3 nu

conduce la încasări bugetare mai ridicate comparativ cu scenariul 1, ca urmare a reducerii consumului, în condițiile aceluiași nivel de amortizare a șocului atribuibil majorării câștigurilor salariale reale. Mai precis, avansul salariilor în termeni reali amortizează circa 14,4% din reducerea consumului generată de creșterea prețului din scenariul 1, pe când în scenariile 2 și 3 acest procent se reduce la 10% și respectiv 6,2%. Aceste rezultate sugerează avantajul din perspectiva dinamicii veniturilor bugetare al unei majorări etapizate a accizelor.

Efectul de runda a doua asupra încasărilor bugetare ca urmare a modificării accizelor potrivit celor trei scenarii

Efectul de runda a doua este dat de reducerea activității economice și a numărului de locuri de muncă în industriile suport pentru cea a tutunului. Potrivit rezultatelor aplicării modelului Leontief, contribuția indirectă și indusă a industriei tutunului la formarea PIB din România în termeni reali se reduce de la 4,05% la 3,71% din PIB potrivit scenariului 1, respectiv cu 0,34 pp de PIB; de la 4,05% la 3,53% din PIB potrivit scenariului 2, respectiv cu 0,52 pp de PIB; de la 4,05% la 3,18% din PIB potrivit scenariului 3, respectiv cu 0,87 pp de

PIB. Având în vedere ponderea veniturilor fiscale – inclusiv contribuții de asigurări - în PIB în anul 2022 de circa 25,9% această reducere a activității economice va genera o reducere a încasărilor bugetare cu: 0,0873 pp de PIB potrivit scenariului 1, echivalentul a 1,22 mld. lei în prețurile anului 2022; 0,223 pp de PIB potrivit scenariului 2, echivalentul a 1,87 mld. lei în prețurile anului 2022; 0,223 pp de PIB potrivit scenariului 3, echivalentul a 3,14 mld. lei în prețurile anului 2022.

Impact total asupra încasărilor bugetare ca urmare a modificării accizelor potrivit celor trei scenarii

Cumulând impactul de runda întâi asupra încasărilor bugetare cu cel de runda a doua rezultă un impact cumulat - în prețurile anului 2022- de: 1,18 mld. lei în scenariul 1; 0,63 mld. lei în scenariul 2; -0,74 mld. lei în scenariul 3.

Este important de subliniat că cele trei scenarii au în vedere creșteri ridicate ale accizei la țigarete, respectiv între 24,74% și 49,7%, ceea ce va genera o majorare a prețului de vânzare cu procente cuprinse între

16,8% și 33,7%. În aceste condiții există riscuri cu privire la aplicabilitatea elasticității estimată pe baza datelor istorice și implicit asupra estimărilor cu privire la modificarea încasărilor bugetare, neputând fi excluse comportamente non-liniare. Altfel spus, nu poate fi exclusă o migrare semnificativă a consumatorilor către piața neagră.

Simulările descrise mai sus sugerează un impact favorabil marginal asupra încasărilor

bugetare al unei creșteri accelerate a accizei la țigarete, concomitent cu o reducere relevantă a consumului, a activității productive din industria tutunului. Efectele negative de runda a doua din economie sunt importante și generează un impact negativ asupra încasărilor bugetare, care anulează parțial – în scenariile 1 și 2, sau integral – în scenariul 3, efectul favorabil asupra încasărilor bugetare generat de creșterea accizei.

Calculule realizate sugerează drept fezabilă - fără reducerea consumului- o majorare a prețului la țigarete în termeni reali (peste rata

inflației- prognozată la circa 4% în următorii 3 ani) de circa 1,7-2%, dată fiind capacitatea de absorbție atribuibilă majorării salariilor reale. O astfel de variantă – creșteri ale prețului la țigarete de circa 6% pe an - ar echivala cu o majorare a accizei de circa 11 euro anual. În aceste condiții, un nivel al accizei de cel puțin 180 de euro/1000 de țigarete ar putea fi atins treptat în România în următorii circa 5 ani, fără un impact nefavorabil asupra industriei tutunului și cu un impact favorabil din perspectiva maximizării veniturilor colectate la bugetul general consolidat.

4.4 IMPACTUL REDUCERII VOLUMELOR DE PRODUSE DIN TUTUN COMERCIALIZATE PE PIAȚA DIN ROMÂNIA ASUPRA ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

A) IMPACT ASUPRA PIB-ULUI

Pentru a evidenția impactul asupra PIB-ului, am calculat, în primul rând, contribuția sectorului tutunului (alcătuit din cele două diviziuni CAEN pe care le-am precizat anterior – Fabricarea produselor din tutun și Comercializarea produselor din tutun) la formarea PIB-ului în economie în anul 2022. Rezultatele sunt prezentate în Tabelul 4.5.

Practic, în anul 2022, sectorul tutunului a avut o contribuție de 5,14% din PIB, echivalentă

unei valori de 77,29 mld. lei. Această contribuție totală este formată din contribuția generată la nivelul sectorului (contribuție directă, de 2,14% din PIB), de contribuția generată ca urmare a interacțiunii dintre sectoare (indirectă, reprezentând 1,9% din PIB) și din contribuția indusă (1,4% din PIB), generată de fluxurile monetare în și din gospodării și efectele acestora asupra sectoarelor economice.

Tabel 4.5. Contribuția sectorului tutunului la formarea PIB în anul 2022

	Total sector tutun
Contribuția directă	2,14%
Contribuția indirectă	1,9%
Contribuția indusă	1,4%
Contribuția totală	5,4%
Contribuția totală în PIB (valori monetare)	77,29 mld. lei

Sursa: calcule proprii

Am procedat în mod similar, calculând impactul în PIB pentru fiecare dintre scenariile 1-3 și cele

contrafactice aferente acestora. Pentru concizie, vom prezenta contribuția totală ca

procent din PIB și ca valoare monetară. Rezultatele sunt evidențiate în Tabelul 4.6.

Este evidentă o majorare a contribuției sectorului tutunului la formarea PIB ca urmare a majorării accizei (Scenariile 1-3), atât ca pondere din PIB, cât și ca valoare nominală comparativ cu situația din anul 2022. În schimb, scenariile contrafactice 1-3 arată realitatea de pe piață. Dacă am evita influența creșterii prețurilor, considerând doar diminuarea consumului, impactul sectorului tutunului în PIB s-ar diminua față de anul 2022 (Tabelul 4.5 de mai sus), iar scăderea ar fi tot mai drastică în funcție de diminuarea consumului.

Prin urmare, în cazul diminuării consumului cu 8,53% comparativ cu anul 2022, impactul sectorului tutunului se situează la 70,74 mld. lei,

adică 4,96% din PIB. Diferența față de valoare de 82,6 mld. lei (respectiv 5,8% din PIB) este dată doar de majorarea prețului ca urmare a creșterii accizei la 150 euro, întrucât cantitatea de țigarete vândută este mai mică.

Diferența dintre valoarea reală a PIB (din scenariul contrafactual) versus cea artificială, creată doar de majorarea prețului, se adâncește în următoarele două situații. O scădere cu 12,88% a consumului față de anul de bază (2022) ar genera un impact al sectorului tutunului de 67,37 mld. lei în PIB (4,72%). În fine, pentru al treilea scenariu în care consumul scade cu 21,59%, impactul sectorului tutunului la formarea PIB ar fi de 60,65 mld. lei (4,25% din PIB).

Tabel 4.6. Contribuția sectorului tutunului în formarea PIB pentru scenariile considerate

	Scenariul 1	Scenariul contrafactual 1	Scenariul 2	Scenariul contrafactual 2	Scenariul 3	Scenariul contrafactual 3
Contribuția directă	2,28%	1,95%	2,28%	1,86%	2,24%	1,68%
Contribuția indirectă	2,05%	1,76%	2,05%	1,67%	2,01%	1,51%
Contribuția indusă	1,46%	1,25%	1,45%	1,19%	1,43%	1,07%
Contribuția totală în PIB	5,8%	4,96%	5,78%	4,72%	5,68%	4,25%
Contribuția totală în PIB (valoare monetară)	82,6 mld. lei	70,74 mld. lei	82,48 mld. lei	67,37 mld. lei	81,1 mld. lei	60,65 mld. lei

Sursa: calcule proprii

B) IMPACT ASUPRA OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ

În mod similar, am calculat impactul sectorului tutunului în scenariul din anul de bază (2022) comparativ cu scenariile contrafactice aferente, care evidențiază scăderea la nivelul ocupării forței de muncă determinată de scăderea consumului. Tabelul 4.7 prezintă rezultatele obținute. Este evidentă scăderea contribuției sectorului

tutunului la ocuparea forței de muncă comparativ cu scenariul de bază. Astfel, contribuția totală scade de la 26,72 mii persoane, cât este generat de sectorul

tutunului în anul 2022, la 24,12 mii persoane în cazul unei scăderi a consumului cu 8,53%, deci o contribuție în ocupare cu 9,7% mai mică

decât în anul de bază. O scădere cu 12,88% a consumului față de anul de bază (2022) ar genera o contribuție în ocupare de 22,97 mii persoane, o valoare cu 14% mai mică decât în scenariul de bază. În fine, pentru al treilea

scenariu în care consumul scade cu 21,59%, contribuția sectorului tutunului în ocuparea forței de muncă ar fi cu 22,6% mai mică decât în scenariul de bază.

Tabel 4.7. Contribuția sectorului tutunului în ocuparea forței de muncă pentru scenariile considerate

	Scenariul de bază (2022)	Scenariul contrafactual 1	Scenariul contrafactual 2	Scenariul contrafactual 3
Contribuția directă (mii persoane)	6,53	5,91	5,63	5,07
Contribuția indirectă (mii persoane)	13,91	12,5	11,91	10,72
Contribuția indusă (mii persoane)	6,28	5,7	5,43	4,89
Contribuția totală (mii persoane)	26,72	24,12	22,97	20,68

Sursa: calcule proprii

BIBLIOGRAFIE

Cassar, I. P. (2015). *Estimates of output, income value added and employment multipliers for the Maltese economy* (No. WP/03/2015). CBM Working Papers.

Comisia Europeană (2017), Excise duty tables: Part III – Manufactured Tobacco, <https://circabc.europa.eu/ui/group/4e1c8a15-d45e-440e-8fec-f5d121e0c075/library/6b755f01-9297-4670-a97b-c86c28fd8636/details>

Comisia Europeană (2019). *Study on Council Directive 2011/64/EU on the structure and rates of excise duty applied to manufactured tobacco. Final Report. Volume 1*. Comisia Europeană. https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2020-02/study-on-the-tobacco-taxation-directive-2019_en.pdf

Comisia Europeană (2020a). *Commission staff working document – Evaluation of the Council Directive 2011/64/UE of 21 June 2011 on the structure and rates of excise duty applied to manufactured tobacco*. <https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2020-02/10-02-2020-tobacco-taxation-report.pdf>

Comisia Europeană (2020b) Directorate-General for Taxation and Customs Union, *Study on Council directive 2011/64/EU on the structure and rates of excise duty applied to manufactured tobacco: executive summary*, Publications Office of the European Union, <https://data.europa.eu/doi/10.2778/03373>

Comisia Europeană (2021a), Excise duty tables: Part III – Manufactured Tobacco, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-09/excise_duties-part_iii_tobacco_en.pdf

Comisia Europeană (2022). *European Economic Forecasts Autumn 2022*, Nov. 2022, https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2023-02/ip187_en.pdf

Comisia Europeană (2023). *European Economic Forecasts Winter 2023*, Feb. 2023, https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2023-02/ip194_en_1.pdf

Comisia Europeană, 2021b, *Taxation trends in the European Union*, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d5b94e4e-d4f1-11eb-895a-01aa75ed71a1/language-en>

Comisia Națională de Strategie și Prognoză (2023a), *Proiecția principalilor indicatori macroeconomici 2022 – 2026*, https://cnp.ro/wp-content/uploads/2023/01/Prognoza_2022_2026_varianta_de_iarna_2023.pdf

Comisia Națională de Strategie și Prognoză (2023b), *Proiecția principalilor indicatori economico-sociali în PROFIL TERITORIAL 2022 – 2026*, ian. 2023, <https://cnp.ro/wp-content/uploads/2023/01/PROGNOZA-2022-2026-in-profil-teritorial-aferinta-Prognozei-macroeconomice-de-toamna-2022-.pdf>

Consiliul Fiscal al României (2022), *Opinia Consiliului Fiscal privind Legea bugetului de stat pe anul 2023, Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 și Strategia fiscal-bugetară pentru*

perioada 2023-2025, dec. 2022,
http://www.consiliulfiscal.ro/Opinie%20CF%20Buget%202023%208%20dec_final.pdf

Consiliul Uniunii Europene (2020). *Council conclusions concerning the structure and rates of excise duty applied to manufactured tobacco*. Consiliul Uniunii Europene.
<https://www.consilium.europa.eu/media/44235/st08483-en20.pdf>

Directiva 2011/64/UE. *Council Directive 2011/64/EU of 21 June 2011 on the structure and rates of excise duty applied to manufactured tobacco*. Official Journal of the European Union L 176/24. 5.7.2011. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:176:0024:0036:EN:PDF>

European Parliament. (2011). Answer given by Mr Semeta on behalf of the Commission. In: Parliament E. ed OJ C 279 E, 23/09/2011. European Union, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2010-011191&language=EN>, accesat la data de 14.02.2023

KPMG LLP. (2022). Illicit cigarette consumption in the EU, UK, Norway and Switzerland, 2021 results, https://www.pmi.com/resources/docs/default-source/itp/kpmg-eu-illicit-cigarette-consumption-report-2021-results.pdf?sfvrsn=5fe773b6_6, accesat la data de 14.02.2023

Ministerul Finanțelor (2022), Raport privind situația macroeconomică pe anul 2023 și proiecția acesteia pe anii 2024-2026, dec. 2022, [proiecte-acte-normative - Acasa - MFP \(gov.ro\)](https://www.mfp.gov.ro/proiecte-acte-normative-acasa)

Ministerul Finanțelor, Regim accize, Prețuri țigarete, 2011-2021, <https://mfinante.gov.ro/ro/domenii/fiscalitate/impozite-si-taxe/regim-accize>, accesat la data de 14.02.2023

Novel research, Comerțul ilicit cu țigarete August 2008-Mai 2016, <https://www.novelresearch.ro/comertul-ilicit/>, accesat la data de 14.02.2023

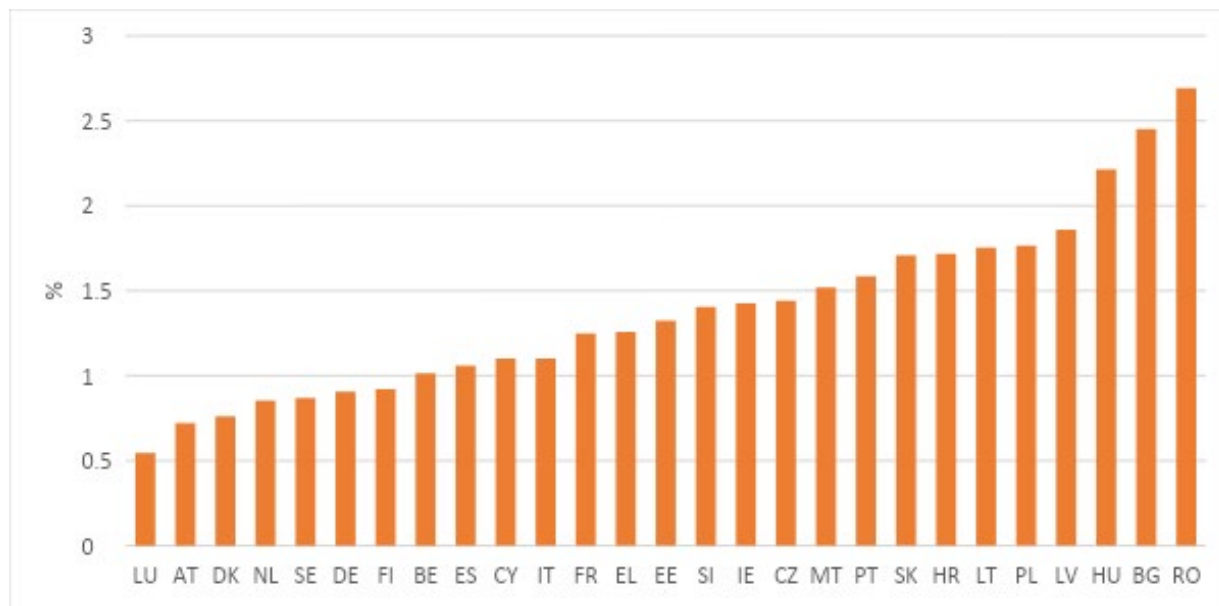
Proiect Stop Contrabanda, Cât ne costă contrabanda, 2016 – 2021, <https://stopcontrabanda.ro/cat-costa-contrabanda-agregat/>, accesat la data de 14.02.2023

Proiect Stop Contrabanda, Studii Novel Research, 2019 - 2022, <https://stopcontrabanda.ro/studii-novel-research/>, accesat la data de 14.02.2023

Szabó A., Lázár E., Burián H., Rogers T., Foley K., Ábrám Z., Meghea C., Ciolompea T., Chaloupka F.J. (2016). *The Economics of Tobacco and Tobacco Taxation in Romania*. Tîrgu Mureș, Romania: University of Medicine and Pharmacy of Tîrgu Mureș.

Anexa 1

Figura 1. Accesibilitatea țigaretelor în statele din UE, ca procent al prețului mediu ponderat la țigaretete din veniturile nete anuale*

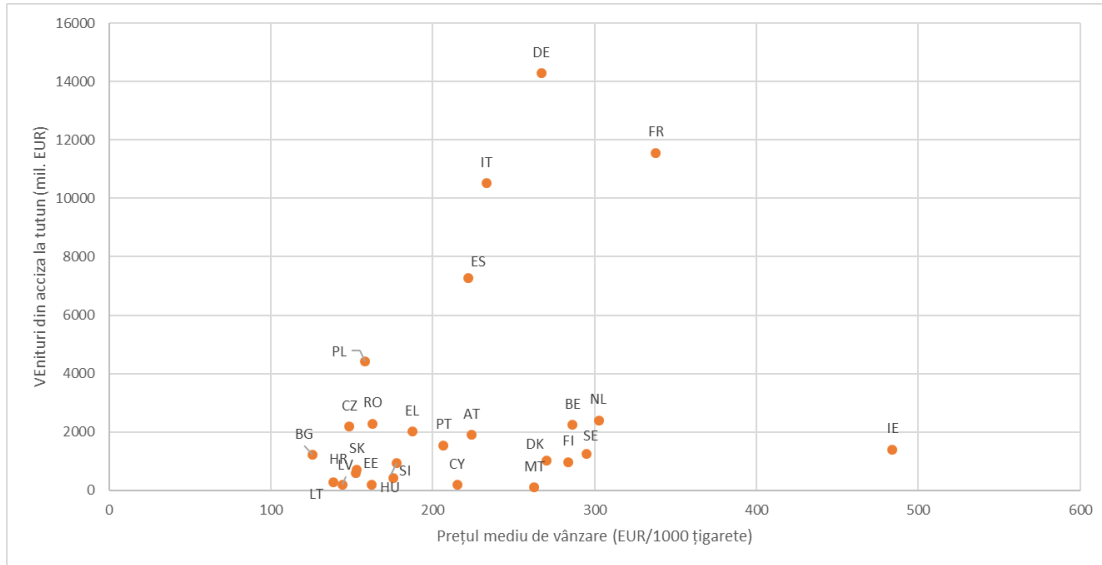
Sursa datelor: Comisia Europeană (2017) și Eurostat

Notă: *Veniturile nete anuale ale unei persoane singure fără copii, care câștigă 100% din câștigul mediu

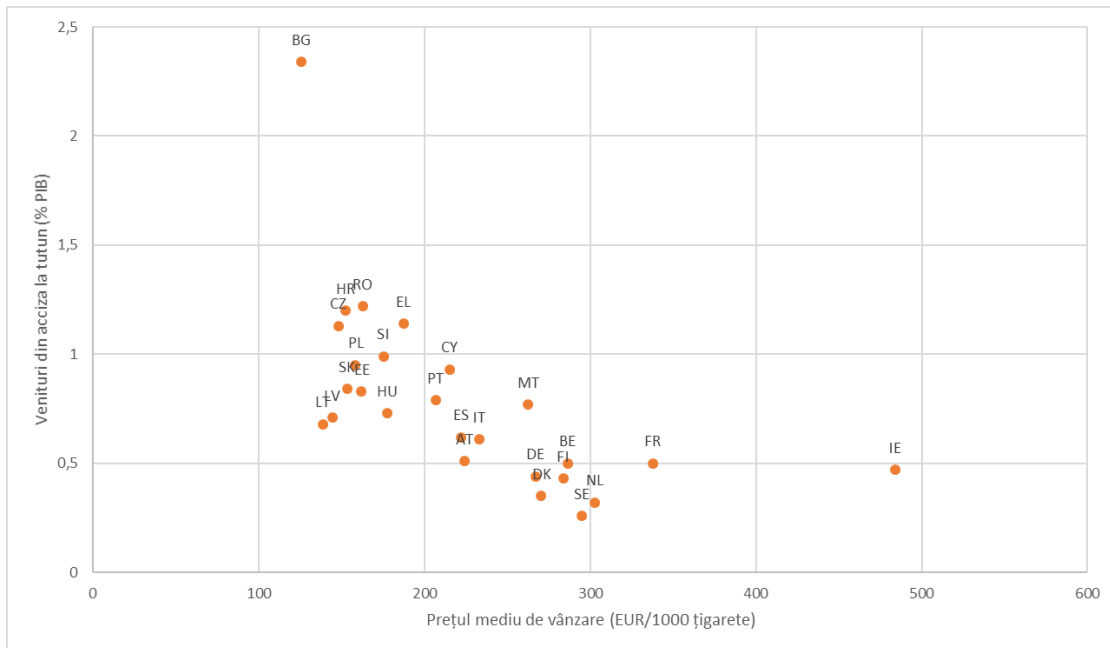
Anexa 2.

Figura 1. Prețul mediu de vânzare și veniturile colectate la bugetul de stat în UE*, 2017

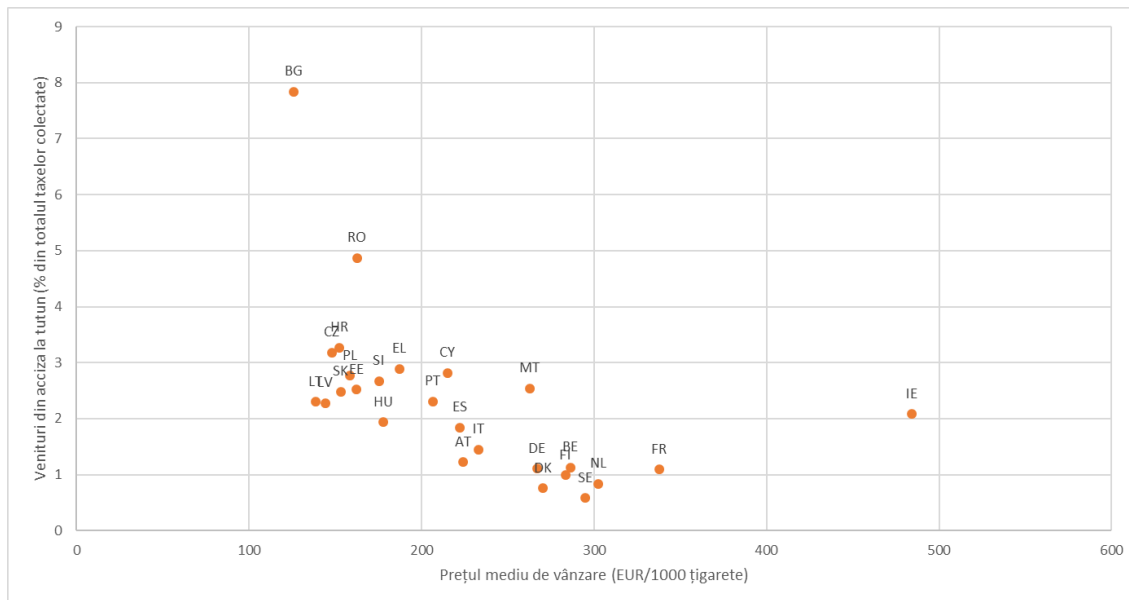
a) Venituri exprimate în mil. EUR

b) Venituri exprimate ca % din PIB

c) Venituri exprimate ca % din totalul taxelor colectate

Sursa datelor: Comisia Europeană, TEDB database (accesat martie 2023) și Comisia Europeană (2017)

Notă: * Cu excepția Luxemburg

Autori

Prof. univ. dr. Alina Mihaela DIMA

Academia de Studii Economice din București

alina.dima@ase.ro

Prof. univ. dr. Daniel Traian PELE

Academia de Studii Economice din București

danpele@ase.ro

Prof. univ. dr. Adriana Ana Maria DAVIDESCU

Academia de Studii Economice din București

adriana.alexandru@csie.ase.ro

Conf. univ. dr. Vasile Alecsandru STRAT

Academia de Studii Economice din București

vasile.strat@bbs.ase.ro

Conf. univ. dr. Florin DOBRE

Academia de Studii Economice din București

florin.dobre@cig.ase.ro

Conf. univ. dr. Bogdan DUMITRESCU

Academia de Studii Economice din București

bogdan.dumitrescu@fin.ase.ro

Conf. univ. dr. Camelia Georgiana GEORGESCU (CRETAN)

Academia de Studii Economice din București

georgiana.cretan@fin.ase.ro

Conf. univ. dr. Irina Elena PETRESCU

Academia de Studii Economice din București

irina.petrescu@eam.ase.ro

Lect. univ. dr. Oana Cristina POPOVICI

Academia de Studii Economice din București

oana.popovici@rei.ase.ro

